

**Máj*

Lehl si obličejem do trávy, a ta se rozletěla na prach pod jeho tvář, a on zaskřípal zuby; takový měl vztek, že do toho vlezlí! Ležel a snažil se, aby se ani nepohnul, a pořád si ještě uchovával špetku naděje, že se to přežene kolem nich, i když si zároveň uvědomoval, že jsou v pasti. Pálilo to stále víc, horko obklopovalo tělo jako prostěradlo namočené v horké vodě.

ARKADIJ
STRUGACKIJ
BORIS
STRUGACKIJ
MF40

U cest
piknik

Arkadij Strugacký
Boris Strugacký

Piknik u cesty

Přeložila Marie Uhlířová

Dobro
musíš udělat
ze zla,
protože z ničeho jiného
už se nedá
udělat.

R. P. WARREN

Z interviewu, který poskytl reportéru Harmondské televize profesor Valentin Pillman, poté co obdržel Nobelovu cenu v oboru fyziky za rok 19

— *Pane profesore, domnívám se, že prvním vaším velkým objevem byl takzvaný Pillmanův radiant...*

— Obávám se, že se mýlíte. Pillmanův radiant není ani první, ani velký. A vlastně to ani není žádný objev. A rozhodně ne můj.

— *Žertujete. Pillmanův radiant zná každý školáček.*

— To chápu. Vždyť Pillmanův radiant, ehm, objevil opravdu školáček. Bohužel si nepamatuji jeho jméno. Ale podívejte se do Stetsona, do Dějin Návštěvy, tam najdete všechno. Radiant objevil školáček, koordináty uveřejnil studentík a z jakéhosi podivného důvodu byl radiant pojmenován po mně.

— *Objevy mívají někdy dramatické osudy. Pane profesore, nemohl byste vysvětlit našim divákům...*

— Počkejte, krajane. Pillmanův radiant je velice jednoduchý. Představte si, že byste roztočil glóbus a pak do něj začal pálit z revolveru. Průstřely vytvoří na globusu jakousi plynulou křivku. Taková je podstata toho, čemu vy říkáte můj první velký objev: všech šest Pásem Návštěvy je rozloženo na povrchu naší planety tak, jako kdyby někdo vystřelil do naší Země šestkrát z pistole umístěné v jistém bodě na linii Země—Deneb. Deneb je alfa souhvězdí Labutě a onen bod, z něhož se „střílelo“, je právě Pillmanův radiant.

— *Díky, profesore. Milí Harmond'ané, teď snad každý z nás pochopil, co je to Pillmanův radiant. A když už jsme začali mluvit o Návštěvě, dovoluňte mi připomenout, že zrovna v těchto dnech uplynulo třináct let od oné události. Pane profesore, nechcete říci Harmond'anům pár slov k tomuto jubileu?*

— Ale co? Vždy jsem tenkrát v Harmondu ani nebyl.

— *Nevadí. Bude to ještě zajímavější, když nám řeknete, jak na vás zapůsobilo, když jste se dověděl, že se právě ve vašem městě objevily bytosti patřící k mimozemské supercivilizaci.*

— Po pravdě řečeno, myslel jsem si, že je to novinářská kachna. Nedovedl jsem si představit, že by se v našem malém, útulném Harmondu mohlo něco takového stát. Kdyby to byla Gobi nebo Nový Foundland, byl bych tomu snad uvěřil, ale u nás v Harmondu?

— *Ale ukázalo se, že to nebyla kachna...*

— Nebyla.

— *A potom?*

— Potom mne najednou napadlo, že Harmond a dalších pět Pásem Návštěvy... ne, ne, promiňte, původně byla známa jenom čtyři Pásma... tvoří body jedné jediné plynulé křivky. Vypočítal jsem koordináty a poslal jsem to do „Nature“.

— *O osud rodného města jste se neobával?*

— Ani ne. To, že jsem uvěřil v Návštěvu, ještě neznamenal, že jsem považoval za pravdivé zkažky o hořících čtvrtích, o příšerách, které požírají výhradně děti a starce, o krvavých bojích mezi nezničitelnými vetřelci a našimi hrdinnými tankovými vojsky.

— *Ano, v tom ohledu jste se nemýlil. Kamarádi novináři se tenkrát moc nevyznamenalí... Ale vraťme se k vědě. Objev radiantu byl náš první příspěvek k vysvětlení záhad Návštěvy, ale jistě ne poslední...*

— Mýlíte se: poslední.

— *Nepochybně jste však pozorně sledoval mezinárodní výzkumy v Pásmech Návštěvy...*

— Zajisté. Čas od času si prolistuji Věstník.

— *Věstník? Máte jistě na mysli Věstník Mezinárodního ústavu mimozemských civilizací?*

— Ano.

— *A kdybyste měl uvést nejvýznamnější objev za těch uplynulých třináct let?*

— Skutečnost Návštěvy.

— *Promiňte, nechápu...*

— Fakt Návštěvy je nejvýznamnějším objevem nejen za posledních třináct let, nýbrž za celou dobu existence lidstva. Kdo byli Hosté, to není nejdůležitější. Ani odkud pocházeli, proč se zde objevili, proč zde byli tak krátce a kam zmizeli. Podstatné je to, že nyní víme naprosto určitě, že lidstvo není ve vesmíru samo. Větší objev už Ústav mimozemských civilizací nikdy neudělá.

— *To, co jste právě řekl pane profesore, je strašně zajímavé, ale já mám na mysli objevy abych tak řekl technologického rázu. Objevy, kterých by mohla využít naše pozemská věda a technika. Vždyť nejvýznamnější vědci naší doby soudí, že nálezy v Pásmech Návštěvy mohou změnit běh našich dějin.*

— Ne, ne, já nejsem stoupencem tohoto názoru. A pokud jde o konkrétní nálezy, to nemohu posoudit, nejsem odborník.

— *Ale vždyť už druhý rok pracujete jako konzultant v Komisi OSN pro otázky Návštěvy...*

— To je sice pravda, ale se studiem mimozemských civilizací nemám nic společného. V KOPRON zastupuji spolu s dalšími kolegy mezinárodní vědeckou veřejnost, když je na pořadu kontrola usnesení OSN o zmezinárodnění Pásem Návštěvy. Řečeno zjednodušeně: dbáme, aby tajemnými předměty nalezenými v Pásmech disponoval výhradně Ústav mimozemských civilizací.

— *A má snad na zmíněné záhady záslusk ještě někdo jiný?*

— Má.

— *To máte na mysli stalkery?*

— Co je to?

— *Tak se říká u nás v Harmondu dobrodruhům, kteří s nasazením vlastního života podnikají výpravy do Pásma a přinášejí odtud všechno, co se přinést dá. Je to u nás abych tak řekl nové povolání.*

— Aha. Ne, tím se my nezabýváme.

— *Jistě, to je věc policie. Ale když se tím nezabýváte, čím se vlastně zabýváte, pane profesore...*

— Část nálezů z Pásem se dostává do rukou neodpovědných lidí a organizací. My se zabýváme důsledky tohoto stavu.

— *Nemohl byste mi to vysvětlit trochu konkrétněji, pane profesore...*

re?

— Nechcete raději mluvit třeba o umění? Diváky určitě zajímá můj názor na herečku takového formátu, jako je Lois Millerová...

— *To víte, že ano. Ale dokončeme nejdřív problematiku vědy. Vy sám jako vědec se mimozemskými záhadami zabývat nehodláte?*

— Těžko říct... Možná že ano...

— *Neplyne z toho náhodou, že se snad jednoho krásného dne objevíte na ulicích svého rodného města k veliké radosti nás Harmonďanů?*

— Vyloučit se to nedá.

**1/ Roderick Shoehardt, 23 let, svobodný, laborant
harmondské pobočky Mezinárodního ústavu mi-
mozemských civilizací.....**

Večer předtím jsme spolu stáli ve skladišti — bylo to po práci, zbývalo shodit montérky a zajít do baru Borsht (podle jakési ruské polévky) na sklenku něčeho tvrdého. Já jsem jenom tak podpíral zeď, cigaretu v ruce — nemohl jsem se dočkat, až si zapálím, vždyť už jsem celé dvě hodiny nekouřil! Ale on se pořád ještě vrtal v tom svém harampádí: jeden sejf nacpal, zavřel a zapečetil, ale to mu nestačí, stojí u druhého a skládá tam *skořepiny* z transportéru. Každou si napřed prohlédne ze všech stran a pak ji uloží opatrně do trezoru. Heká při tom, jsou to těžké potvory, každá váží šest a půl kila.

Se *skořepinami* se Kirill párá už strašně dlouho a soukromě si myslím, že to žádný výsledek nepřineslo. Kdybych já byl na jeho místě, dávno už bych se na to vykašlal a začal za ty peníze dělat něco jiného. I když — to musím říct — *skořepiny* jsou opravdu divné haraburdí, rozum nad tím zůstává stát. Natahal jsem se jich něco, ale kdykoliv se na *skořepinu* podívám, začne mi to zase vrtat hlavou. Dva měděné disky velké jako podšálky na čaj, ne tlustší než takových pět milimetrů, a mezi nimi vzdálenost čtyřicet centimetrů. Jenom ta vzdálenost, jinak nic — zkrátka a dobře dokonalá *skořepina*. Kdo chce, může tam strčit ruku. A když se někdo začne divit tak, že úplně zblbne, může tam nacpat hlavu: nic tam není, jenom prázdno a vzduch. A přitom tam něco být musí, nějaká síla, protože nikdo ještě nedokázal připlácnout oba disky na sebe, ani odtrhnout jeden od druhého.

Kdo to neviděl, tomu je těžké popsat ten krám, právě proto, že je to tak jednoduché. Je to to samé, jako kdyby měl člověk někomu popsat sklenici nebo štamprli. To se prostě nedá, právě proto, že na tom nic není. V každém čísle Věstníku jsou o *skořepinách* dlouhé články, plno fotografií a kreseb, ale já myslím, že z toho normální člověk taky nezmodří.

A s tímhle se Kirill párá už skoro rok. Pracuju u něho od začátku a dodneška vlastně nevím, co ten člověk vlastně chce, a mám-li být upřímný, ani po tom moc nepátrám. Ať to vyluští nejdřív sám, pak si ho možná poslechnu. Víم jenom to, že by chtěl aspoň jednu *skořepinu* vykuchat, rozleptat kyselinou, udělat z ní placku, roztavit ji v ohni. Pak by bylo všechno jasné: Kirillovi by pěkně poděkovali a světová věda by si lebedila. Ale to je hudba budoucnosti, o tom jsem

přesvědčen, i když nejsem žádný vědec. Zatím se Kirillovi nic podobného nepodařilo, i když se úplně zhuntoval. Zešedivěl, přestal mluvit, oči má jako nemocný pes a občas mu taky slzí jako psovi. Kdyby to byl někdo jiný, věděl bych si dávno rady, napili bychom se spolu, pak bych ho zavedl k nějaké prima holce, pak bychom se zase napili a šlo by se k další holce, a za týden by musel být vyléčený. Ale pro Kirilla taková medicína není, je zkratka a dobře z jiného těsta.

Stojím tedy ve skladišti a koukám na něho, na ty jeho zapadlé oči, a je mně ho líto, sám nevím proč. A pak jsem mu to řekl. Čert ví, proč jsem to udělal.

„Ty, Kirille,“ povídám mu. „Měl bys zájem o *skořepinu*, která je plná?“

„*Skořepina*, která je plná?“ ptá se Kirill a vraští čelo, jako kdybych mluvil hotentotsky.

„No,“ říkám, „pro mě *skořepina*, pro tebe magnetická past, objekt číslo 77 lomeno B. Ale ta, o které mluvím, má cosi uvnitř. Takové namodralé je to.“

„Počkej,“ brejlí na mne. „Tady takováhle věčička, jenom s tím rozdíl, že mezi obalem něco je?“

„No.“

„A kde to je?“

Už jsem ho vyléčil! Koukám, jak špicuje uši.

„Pojď si zakouřit,“ zvu ho.

Položil rychle *skořepinu* do trezoru, zavřel dveře, otočil třiapůlkrát a maširovali jsme nazpátek do laboratoře. Kirill skákal přes čtyři schody najednou a cigaretu mi samozřejmě nedopřál. Za obyčejnou *skořepinu* platí Ernest čtyři stovky, za tu moji by se nedoplatil, to by byla moje pomsta, jak by klopil, ale v tu chvíli jsem na to nemyslel, když jsem viděl, jak Kirill skáče po schodech. Řekl jsem mu všechno: jak ten krám vypadá, kde je a jak by se to dalo dostat s nejmenším rizikem. Vytáhl hned mapu, našel si na ní tu garáž, položil na ní prst a pak se na mne podíval, a samozřejmě hned pochopil, co jsem vlastně zač, jak by taky ne, jiné vysvětlení nebylo.

„Tak takhle je to s tebou,“ povídá a směje se šťastně. „Díky za ten tip, podíváme se tam. Hned zítra ráno. Ohlásím to na devět hodin,

zažádáme o propustky a o „papučí“, v deset se pokřižujeme a vyrazíme. Co říkáš?“

„Prima,“ já na to, „ale kdo bude třetí do party?“

„Nač?“

„Ne, ne,“ kroutím hlavou, „to nebude žádný výlet do přírody. Co když se ti něco stane? Pásmo je Pásmo,“ povídám, „a pořádek je pořádek.“

Pousmál se a pokrčil rameny:

„Dobrá, ty máš zkušenosti, dám na tebe.“

Samozřejmě že mám zkušenosti. A vím taky, proč mně navrhoval, že se tam vypravíme sami dva: kvůli mně, aby nikoho nenapadlo, že se tam vyznám. Ale pracovníky ústavu do Pásma ve dvojicích nepouštějí. Musí být tři: dva pracují, třetí pozoruje a v případě nutnosti řekne, jak to bylo.

„Co Austin?“ ptá se Kirill. „Ale toho ty asi nebudeš chtít. Nebo ano?“

„Ne, ne“ říkám, „jenom ne Austin. Austina si vezmi někdy jindy.“

Austin není špatný chlap, odvahy i strachu má právě akorát, ale je poznamenaný. Kirill tomu nerozumí, ale já to poznám hned: jakmile si člověk začne myslet, že zná Pásmo naprosto dokonale a že se mu nemůže nic stát, skončí to s ním špatně. Jistě, kdo chce kam... ale asistovat u toho — to ne.

„A co Tender?“ ptá se Kirill.

Tender je Kirillův druhý laborant. Klidřas, ten by ušel.

„Není žádný mladík,“ říkám. „A má děti...“

„Ale v Pásmu už byl.“

„Čert to vem,“ mávnu rukou, „ať jde Tender.“

No a pak jsem mazal do Borshtu, protože mně kručelo v břiše hlady a v krku jsem měl saharu, on zůstal v laboratoři — nad mapou.

Když jsem ráno přišel do ústavu, zastavil mě seržant, který měl službu u vrátnice. Takový čahoun ze Švédska, loni jsem se s ním porval, měl tenkrát v hlavě a začal otravovat Gutu.

„Nazdar, kamaráde,“ povídá mi. „Člověče, Zrzku, po tobě je sháňka...“

„Pro tebe nejsem žádný Zrzek,“ přerušil jsem ho. „A žádné kamaráde, s tebou jsem do školy nechodil, ty tyčko švédská pitomá.“

„Co blbneš, Zrzku,“ diví se. „Tobě přece nikdo ani jinak neřekne.“

Mám před sebou cestu tam, to jsou vždycky nervy, a kromě toho jsem ještě neměl ani lok: popadl jsem ho za opasek a řekl mu pěkně od plic, co je zač a kam má jít. Odplivl si, vrátil mi služební průkazku a úředním hlasem mi oznamuje:

„Pane Shoehardte, máte se dostavit okamžitě k náčelníkovi bezpečnostního oddělení kapitánu Herzogovi.“

„No vidíš, jak ti to jde,“ chechtám se mu. „Jenom se snaž, seržante, staneš se poručíkem.“

Ale myslím přitom na něco jiného: proč mě asi volá Willy Herzog v pracovní době? Jda Má kancelář ve čtvrtém poschodí, pěknou kancelář, ale okna zamřížovaná jako u policajtů. Sedí za stolem, pokouše ze své dýmky a píše cosi na stroji; v rohu se hrabe v železné skříni seržantík, kterého neznám — zřejmě je tady nový. Takových seržantů je v ústavu fůra — chlapi jako hory, tváře červené, září spokojeností: proč by taky ne — do Pásma nikdo z nich nemusí a na světové problémy tihle chlapičí kašlou.

„Dobrý den,“ pozdravil jsem. „Prý mě hledáte.“

Willy se dívá skrz, jako kdybych byl prázdné místo, odstrčí stroj, položí si před sebe tlustou složku a začne v ní listovat.

„Vy jste Roderick Shoehardt?“ zeptá se konečně.

„Uhodl jste,“ říkám a neklidně se pochechtávám.

„Jak dlouho jste v ústavu?“

„Třetí rok.“

„Ženatý?“

„Vlk samotář,“ povídám. A dodám: „Sirotek.“

Willy se otočí k seržantovi a dá mu rozkaz:

„Seržante Lummere, jděte do archivu a přineste spis číslo sto padesát.“

Seržantík zasalutoval a vypadl a Willy praští pěstí do své složky a ptá se tvrdě:

„Zase začínáš?“

„Co začínám?“

„Aspoň nelži. Dobře víš, o čem mluvím. Dostali jsme zase hlášení.“

To mně tak scházelo, říkám si v duchu.

„Kdo co hlásil?“

„To není tvá věc. Já ti chci říct jenom jedno, koneckonců tě znám dost dlouho, abych na to měl právo. Nech toho, skoncuji s tím definitivně. Jestli tě chytanou ještě jednou, tak z toho se šesti měsíci nevyvázneš. A z ústavu tě vyhodí bez pardonu, na to můžeš vzít jed.“

„To vím taky,“ přemýšlím nahlas.

Tohle opravdu vím. Ale která svině mě udala, to nevím.

Willy se už zase dívá svýma olověnýma očima, potahuje z prázdné dýmky a listuje ve složce. To znamená, že seržant Lummer je už zpátky se spisem číslo sto padesát.

„Děkuji vám, Shoehardte,“ povídá kapitán Willy Herzog alias Kanec. „To je všechno, co jsem potřeboval. Můžete jít.“

Tak jsem šel do šatny, oblékl se do eráru, zapálil jsem si a pořád přemýšlím: kdo to mohl šplíchnout? Pokud to byl někdo z ústavu, pak se nemám čeho bát, tady o mně nikdo nic neví a vědět ani nemůže. A hláška z policie se taky může týkat jenom starých záležitostí. Že by chytli Mrchožrouta? Ten by utopil každého, aby se z toho sám dostal. Lámu si hlavu, ale nikam to nevede. V Pásmu jsem byl naposled před třemi měsíci, co jsem přitáhl, je prodané a prachy fuč. Při činu mě nechytli, takže si na mně nic nevezmou; jsem kluzký jak úhoř.

Až na schodech se mi rozsvítilo. Vrátil jsem se do šatny a zapálil si ještě jednu. Jedno bylo jasné — dneska, ani zítra, ba ani pozítří do Pásma nemohu. Ti šakalové mě zase hlídají, vzpomněli si na mě, kdoví zda sami, nebo zda s něčí pomocí. Teď už je to jedno, kdo to zavínil. Žádný stalker, který má všech pět pohromadě, nepáchne k Pásmu, dokud ho hlídají, natož aby lezl dovnitř. Musím zkrátka a dobře zalézt do kouta a neštěkat. Cože, Pásmo? Jaké Pásmo? Tam bych nešel ani služebně. Nechtě poctivého laboranta na pokoji. To je teď moje linie. Když jsem si tohle ujasnil, ulevilo se mi, že dneska do Pásma nebudu muset. Ale jak to řeknu Kirillovi?

Řekl jsem mu to na rovinu:

„Do Pásma s tebou nemůžu. Dej mně na dnešek nějakou jinou práci.“

Vytřeštil na mě oči... Potom si mě odvedl do své kanceláře, posadil na židli a sám si sedl na okno. Zapálili jsme si. Mlčíme, asi mu něco dochází. Nakonec se mě opatrně zeptá:

„Stalo se něco, Rode?“

Co mu mám na to říct?

„Ne,“ povídám nakonec, „nestalo se nic. Včera jsem hrál poker a Noonan mě obehrál o dvacku...“

„Nekecej,“ zarazil mě. „Řekni mně všechno na rovinu.“

„Nemůžu tam s tebou“ říkám skrz zuby. „Zavolal si mě před chvílí Herzog? Chápeš to?“

Úplně se sesypal. Oči měl jako nemocný pudl. Křečovitě si povzdechl, zapálil si další cigaretu a povídá mně potichu:

„Rode, já neřekl nikomu ani slovo.“

„Nech toho,“ povídám. „To vím taky.“

„Ani Tenderovi jsem nic neřekl. Propustku jsem pro něho vypsál, ale ani jsem se ho nezeptal, jestli souhlasí...“

Kouřím a mlčím. Co mám sakra dělat?

„Co ti Herzog řekl?“

„Co mně řekl... Někdo mě udal, to mně řekl.“

Podíval se na mne jaksi divně, seskočil z okna a začal přecházet po své kanceláři sem a tam. A já jsem seděl a kouřil. Bylo mi ho úplně líto a zavínil jsem to všechno sám. Ukážu chlapečkovi lízátko, ale to lízátko je za výkladem a obchod je zavřený.

Pak se najednou zastaví, nedívá se na mne a zeptá se (slova z něj lezou jak z chlupaté deky):

„Ty, Rode, a kolik může stát taková plná *skořepina* na černém trhu?“

Napřed jsem to nepochopil: že by to chtěl koupit? Kde by vzal peníze? On, vědec z ciziny, ke všemu ještě z Ruska! A pak mně to došlo: on si teď myslí, že jsem mu včera hodil udičku a dneska ho na ni chytám! A mohu mu to zazlívát? Stalker má rád prachy, nic než prachy, a za prachy prodá i svůj vlastní život.

Koukám na něho a vidím, že mě neodsuzuje, je z toho jenom smutný.

„Ke garáži,“ řekl jsem nakonec, „se služební výpravy ještě nikdy nepodnikaly. Ani trasa není ještě stanovená, to dobře víš. A představ

si, že se šťastně vrátíme nazpátek a tvůj Tender se začne chlubit, jak jsme si to namířili rovnou ke garáži, vzali tam, co jsme chtěli, a — tradá nazpátek. Jako když mě ty pošleš pro něco dolů do skladu. Všem dojde, že jsme se tam vypravili najisto a že jsme věděli, co tam je. Zkrátka a dobře, někdo z nás tří už tam byl předtím. Kdopak asi? Chápeš, co to pro mě může mít za následky?“

Civíme jeden na druhého a neříkáme nic. Pak tleskne rukama, začne si je mnout a dělá, že se vlastně nic neděje:

„Když to nejde, tak to nejde. Je mi to jasné, Rode, nemám ti to za zlé. Vypravím se tam sám. Snad to zvládnu. Vždyť už jsem tam byl taky...“

Rozložil si na okně mapu, opřel se rukama, brejlí do mapy a je vidět, jak ho kuráž pomalu opouští. Mumlá:

„Sto dvacet metrů... vlastně sto dvacet dva... a ještě garáž... Tendra brát nebudu. Že ho nemám brát, Rode?“

„Samotného tě nepustí,“ říkám mu.

„Ale pustí, uvidíš,“ mumlá dál. „Mám to dobré u všech seržantů. I u poručíků. Tady ty nákladáky se mi ani trochu nelíbí. Třináct roků stojí pod širým nebem a jsou jako nové... Dvacet kroků od nich stojí benzinová cisterna celá rezavá a nákladáky pořád jako nové... Ne, to Pásmo!“

Zvedl hlavu od mapy a podíval se do okna. Okna ústavu jsou z těžkého olovnatého skla a jsou obrácena do Pásma, je jak na dlani z našeho dvanáctého patra a je to jiný svět.

Ale na první pohled ne. Na první pohled je to docela obyčejný koutek na zeměkouli. Slunko svítí, je to přesně takové, jaké to tady bylo před třinácti lety. Kdyby se tady z toho okna díval nebožtík táta, ničemu by se ani nedivil, jenom by se možná zeptal: jak to, že se z továrního komína nekouří, to je zase stávka, nebo co? Kuželovité hromady žluté hlíny, na slunku se blyští Cowperovy přehříváče, všude plno kolejí a na kolejích lokomotiva s vozíky. Zkrátka a dobře, průmyslová krajina, jak se obyčejně říká. Jenom lidi tady nejsou — živí ani mrtví. A tamhle je ta garáž: dlouhé šedé střevo, vrata dokořán, před garáží nákladní auta. Třináct let tam stojí a nic na ně nepůsobí. Dobře si toho všiml, má postřeh. Nedej bože pustit se mezerou mezi dvěma nákladáky. Obejít se to musí — je tam taková puklina v

asfaltu, jenom jestli od té doby nezarostla křovisky. Sto dvacet metrů — odkud to počítal? Asi od první tyčky. Má dobrou míru — víc to opravdu není. Vida, knihomolové se už taky naučili uvažovat prakticky... Podívejme se, až k haldě je cesta prověřena a vyznačena, a šikovně! Tady je ten příkop, u kterého zařval Měkkýš: dva metry od té jejich cesty! Nezbyl po něm ani mastný flek — pohrbívat nebylo co. Takové už je Pásmo: když přineseš plný pytel, je to zázrak, když se vrátíš celý, je to klika, když tě netrefí kulka hlídky, můžeš být rád. Všechno ostatní je zkrátka osud, nic jiného se říct nedá. Podíval jsem se na Kirilla a zjistil, že mě napjatě pozoruje a chystá se mi něco říct.

„Pane laborante Shoehardte,“ vymáčkne se nakonec, „z oficiálních, potvrzují: z o-fi-ci-ál-ních, pramenů jsem zjistil, že prohlídka garáže může přinést veliký užitek pro vědecký výzkum. Ptám se vás, zda jste ochoten podílet se na výpravě do garáže. Prémie samozřejmě zaručena.“ A culí se jako růže v máji.

„Z jakých oficiálních pramenů?“

„To je služební tajemství, ale vám to koneckonců říct můžu...“

Přestal se culit a řekl vážně:

„Upozornil mě na to řekněme doktor Douglas.“

„Doktor Douglas? Který Douglas?“

„Sam Douglas,“ řekl tiše, „co loni zahynul.“

Mráz mi přeběhl po zádech. Tihle knihomolové! Jak jsou chytrí, tak jsou pitomí. Copak se mluví o takové věci, když se člověk sám chystá do Pásmo?

Zamáčkl jsem cigaretu:

„Kde je Tender? Na co se čeká?“

Už jsme o tom nemluvili. Kirill zatelefonoval do operačního oddělení, objednal „létající papuči“ a já jsem mezitím brejllil do mapy. Pěkná mapa, všechno tam je, dokonce drážka na jakési pokličce, která se válí u vchodu do garáže, je na ní vyznačena. To se pane podnikají výpravy s takovou mapou!

Ale pro stalkera takový krám stejně není: my pracujeme v noci, co s mapou, když vystrkujem zadek na hvězdy a ve tmě kolikrát ani své vlastní ruce nevidíme. Konečně přišel Tender. Celý udýchaný, jak spěchal. Zpozdil se kvůli nemocné dcerce, musel k ní zavolat doktora. Strašně se omlouvá... A my jsme na něj hned vyrukovali s naším

plánem. Vzalo ho to tak, že okamžitě začal dýchat normálně. „Jak do Pásma?“ ptá se zděšeně. „Proč zrovna já?“

Ale sotva uslyšel o tom, že dostane dvojnásobnou prémii a že to povede Rod Shoehardt, vzpamatoval se a zase začal dýchat jako lokomotiva.

Kirill vypálil pro propustky, ty jsme ukázali jednomu seržantovi a ten nám vydal skafandry. To by bylo terno, dostat se k takovému krámu. Muselo by se to obarvit, červená barva je pro stalkera na houby, ale jinak — za takový skafandr dá každý stalker pět set kulí a ani okem nemrkne. Na první pohled to není nic zvláštního, vypadá to jako skafandr pro potápěče, má to taky takové kulaté okno na kouli pro hlavu. Ale je to mnohem lepší než potápěčský skafandr — lehké je to, pohodlné, nikde to člověka netlačí a člověk se v tom ani nezpotí. Může se v tom do ohně a žádný plyn tím nepronikne. Ani kulka prý to neprostřelí. Samozřejmě — požáry, všelijaké chemické smrady a kulky jsou úplně neškodné krámy ve srovnání s tím, co na člověka čeká v Pásmu. Všechna ta svinstva, která jsem vyjmenoval, jsou věci pozemské, lidmi vymyšlené a každému na zeměkouli známé. Kdežto v Pásmu... I ve skafandrech tam lidé chcípají jako mouchy. Ale význam to stejně má. Před *horkým peřím* to například chrání stoprocentně spolehlivě. Nebo před plivanci *čertových hlávek*.

Oblékli jsme si ten krám, vysypal jsem své matice z pytlíku a strčil si je do kapsy a už jsme mazali přes ústavní dvůr k hranici Pásma. Všechna okna až do patnáctého poschodí byla plná, málem nás vyprovázeli s šátečky a orchestrem.

„Vypni prsa,“ dělal jsem si legraci z Tendera, „a zatáhni břicho, nedělej nám hanbu, člověče. A uvědom si vážnost této chvíle, vděčné lidstvo na tebe nezapomene.“

Podíval se na mě vyjeveně, pochopil jsem, že nemá na žerty náladu. A je to opravdu blbost, dělat v téhle situaci vtipy. Ale když se jde do Pásma, musí člověk vtipkovat, nechce-li se rozplakat. Podíval jsem se na Kirilla. Celkem se držel, jenom rty hýbal, jako kdyby se modlil.

„Modlíš se?“ zeptal jsem se. „Modli se, modli. Čím dál v Pásmu, tím blíž k nebi...“

„Co?“ ptá se.

„Modli se,“ řvu na něho. „Stalkery pouštějí do ráje bez čekání.“

Usmál se a poplácal mě po zádech: neboj se, chlapče, se mnou se neztratíš, mělo to zřejmě znamenat. Blázen!

Odevzdali jsme propustky poslednímu strážnému seržantovi, který vlastně nebyl seržant, nýbrž poručík, výjimky taky bývají a jak se říká potvrzují pravidlo, toho poručíka taky znám, jeho táta prodává rakve v Rexopoli. Přistavili nám „létající papuči“, u nástupiště stála sanitka s osazenstvem, hasiči a ve vrtulníku seděla hrdinná záchranná četa, banda líných darmojedů, nemohu je ani cítit.

Sedli jsme si do „papuče“, Kirill si stoupl k řídicímu pultu a povídá:

„Rode, dávej rozkazy.“

Pomaloučku jsem si rozškrtil uzávěr na skafandru, z podpaží jsem vytáhl láhev, lokl si pořádně, zašrouboval uzávěr a zastrčil láhev nazpátek. Bez loku bych byl nemožný. Byl jsem tam už mockrát, ale napřed se musím vždycky napít. Ti dva na mě civí a mlčí.

„Jedem,“ povídám nakonec. „Vám jsem radši nenabídl, protože vás natolik neznám, abych věděl, co to s vámi v Pásmu udělá. Teď poslouchajte. Co řeknu, to se bude dělat: žádné poznámky, všechno co nejrychleji. Jestli někdo zaspí nebo se pokusí diskutovat, dostane do zubů, na to upozorňuju předem. Když dám třeba tady panu Tenderovi rozkaz, aby udělal stojku a šel po rukou, musí pan Tender okamžitě udělat stojku a jít po rukou — bez ohledu na svůj enormní zadek. A jestli to nedokážeš, Tendere, může se ti klidně stát, že už svou nemocnou dcerku jakživ neuvidíš. Jasně? Ale neboj se, uvidíš ji, nech to na mně.“

„Udělám všechno, Rode, jenom rozkazuj,“ sípe Tender a je celý červený a zpocení. A brada se mu třese. „Třeba po zubech polezu, budeš-li chtít, nejen po rukou. Nejsem nováček.“

„Pro mne jste nováčci oba dva a rozkazovat nezapomenu, to za chvíli poznáš. Ještě mi řekni, Tendere, jestli umíš řídit papuči.“

„Umí,“ nato Kirill, „řídí spolehlivě.“

„Hlavně že spolehlivě,“ povídám. „Jedem! Spusťte si hledí a pomalu leť nad tyčkami. Výška — tři metry. U sedmadvacáté tyčky zastav.“

Kirill vzlétl s „papučí“ do výšky tři metry a já jsem nepozorovaně pootočil hlavu a třikrát si odplivl přes levé rameno. V ústavu je pohotovost: záchranná četa čumí z vrtulníku, hasiči nás pozorují, ten pitomec poručík nám dokonce salutuje. A nad celou tou sešlostí obrovský nápis: Bud’te vítáni, Hosté. Ten je tam od té doby, co byl zřízen ústav, ale Hosté, jak je vidět, na nápisy kašlou.

Tender se užuž otáčel a zvedal ruku k pozdravu na rozloučenou, ale rýpl jsem ho pěsti do žeber, a tak ho přešla chuť. Pěkná pitomost, loučit se, když letíme do Pásma.

Napřed šlo všechno hladce.

Napravo byl ústav, nalevo Šarlachová čtvrť a my letíme od tyčky k tyčce přesně prostředkem ulice. Ulice! Už dávno po ní nikdo nechodí a nejezdí. Asfalt je už rozpukaný, ve škvírách roste tráva. Ale je to pořád ještě naše tráva, lidská. Zato na levém chodníku roste jakési záhadné černé křoví, podle kterého se krásně pozná, kde začíná skutečné Pásmo. Na chodníku černé svinstvo, ale u vozovky to končí, jako kdyby to někdo denně stříhal zahradnickými nůžkami. Ne, ti Hosti nebyli žádní dacani. Spoušť po nich zůstala pěkná, to je pravda, ale hranice vyznačili naprosto perfektně: tady to začíná, tady to končí. Ani *horké peří* přes hranici do Harmondu nepřelétne, i když ho po Pásmu honí vítr, jak se mu zachce. Ale jen po Pásmu, dál ani hni.

Domy jsou v Šarlachové čtvrti oprýskané, mrtvé, ale okna jsou tu skoro všude celá, jenom špinavá, jak je celá ta léta nikdo nečistí. Ale když se tudy člověk plazí v noci, je moc dobře vidět, jak uvnitř hoří modravé plaménky. Vypadá to, jako kdyby tam hořel špiritus. Ale není to špiritus, to dýchá ze všech sklepů *ježibabí rosol*.

Ale když se člověk moc nedívá, má pocit, že je vlastně v normální čtvrti: obyčejné domy, opravit by potřebovaly, to ano, ale jinak nic. Jenom to prázdno, to na člověka padá. Tamhle v tom domě z červených cihel bydlel náš učitel matematiky, říkalo se mu Lomeno. Byl to nudný a neúspěšný člověk, jeho druhá žena mu utekla těsně před Návštěvou, dcera měla na oku bělmo a my jsme se jí posmívali, až brečela. Když tenkrát začala panika, běžel Lomeno ve spodním prádle až k mostu — celých šest kilometrů nepřetržitě běžel. Pak měl dlouho spálu, slezly mu všechny vlasy. Skoro všichni, kdo bydleli v

téhle čtvrti, to dostali, proto se tomu teď říká Šarlachová čtvrť. Někteří na to umřeli, hlavně staří lidé, a ani ti ne všichni. A čert ví, jestli vůbec umřeli na spálu. Já myslím, že strachem. Byla to přece hrůza.

Tady měl každý tu spálu. A lidi z dalších čtvrtí zase ztráceli zrak. Proto se říká: První slepá čtvrť, Druhá slepá... Ale ti lidi nebyli úplně slepí, oslepli jenom na čas. A říká se, že neoslepli od žádného blýskání (taky se tenkrát blýskalo, to je fakt), nýbrž od hřmění. Zahřmělo prý tak silně, že oslepli. Doktoři krouťí hlavou: to není možné, vzpomeňte si, jak to opravdu bylo. Ale ti lidi melou pořád svoje: zahřmělo tak strašně, že přestali vidět. A přitom kromě nich to hřmění nikdo neslyšel!

Kdo to nezažil, ten si může myslet, že se vlastně nic nestalo. Tamhle je skleněný kiosk — úplně nepoškozený. U vrátek stojí kočárek, dečka čistá, polštářek taky. Zato na anténách rostou jakási divná vlákna trochu podobná lýkovým. Knihomolové o nich pořád bádají: proč se vyskytují výhradně na anténách a výhradně v Šarlachové čtvrti?

Když se to tak vezme, roste to podivné lýko vlastně přímo před okny ústavu. Loni měl kdosi nápad. Spustili z vrtulníku kotvu na ocelovém laně a kotvou zachytili jedno vlákno na anténě. Pak začali vlákno navíjet a najednou — šššš! Koukáme — z antény se kouří, z kotvy se kouří, z lana se kouří. A kdyby se jenom kouřilo, lano syčí jako chřestýš. Ještě dobře, že pilot neztratil hlavu — pustil lano a mazal s vrtulníkem nazpátek. Tamhle je to lano, visí ve vzduchu skoro až k zemi a už je skoro celé porostlé lýkem.

Tak jsme pomalu doletěli až na konec ulice, k zatáčce. Kirill se na mě podíval: mám zahrnout? Zakýval jsem na něho, že ano. „Papuče“ změnila směr a letěla pomalu nad posledními metry lidské země.

A už je tady ten chodník, stín „papuče“ už dopadá na černé křoví. Tak už je to tady. A jako vždycky, začalo mě mrazit. Pokaždé se mi to stane, nevím, jestli mě Pásmo tak vítá, nebo jestli mě vlastní nervy nechávají ve štychu. Vždycky si říkám, že až se vrátím, zeptám se ostatních, jestli to taky znají, ale pak na to zapomenou. Kloužeme tiše nad někdejšími zahradami, motor pod našima nohama vrčí stejnoměrně a klidně. Bodejt! Motoru se stát nic nemůže, ten se Pásma bát nemusí. Na Tendera to přišlo už u první tyčky: začal žvanit. Přesně

tak jako všichni, kdo nejsou na Pásmo zvyklí: zuby jim cvakají, srdce bouchá jako zběsilé, jdou na ně mrákoty, je jim hanba, ale udržet se nemůžou. Já nevím, co to je, ale je to podobné rýmě. Při té člověku teče z nosu, ať chce, nebo ne, a tady zase tečou z lidí slova — úplná záplava slov. Jeden má na programu krajinu, druhý dává k lepšímu svoje teorie o Hostech, třetí plácá úplné blbosti a ani se nesnaží, aby to mělo nějaký vztah k jeho momentální situaci. Jako třeba Tender: kecá o svých nových šatech, kolik za ně dal, z jaké jedinečné látky jsou, jak mu krejčí měnil dvakrát knoflíky...

„Drž hubu,“ povídám mu.

Podíval se na mě smutně, rty mu zacukaly, ale mele dál: o podšívce. Zahrady už skončily, letíme nad bývalou skládkou smetí a najednou cítím, že začíná foukat jakýsi vítr. Zničehonic: před momentem bylo úplné bezvětří a tady najednou honí vítr po zemi prach. A nejen to: cosi je slyšet.

„Drž hubu, idiote,“ říkám Tenderovi.

Slyší mě, ale mele dál: jaký střih má jeho nové sako.

„Zastav,“ povídám Kirillovi.

Chytnu Tendera za rameno, otočím si ho k sobě a bác mu dlaní do hledí. Hlava se mu zatřásla, praštil nosem do skla, zavřel oči a konečně toho nechal.

Teď to konečně slyším pořádně: trrr, trrr, trrr... Kirill se na mě dívá s otevřenou pusou. Dávám mu rukou znamení — ani se nehni, stůj prosím tě na místě. Koneckonců je to pořád ještě nováček, i když tady už jednou byl, a jak nováček v Pásmu něco podezřelého uslyší, nutí ho to k činnosti.

„Zpátečku?“ ptá se a já zoufale kroutím hlavou, že ne, a šermuju mu pěstí před hledím, aby mlčel. To je hrůza s těmi zelenáči, člověk neví, má-li koukat na Pásmo nebo na ně. Ale pak jsem zapomněl na všechny podobné starosti. Nad hromadou odpadků kousek od nás se objevilo takové tetelení, jako když se třese horký vzduch v parném létě, a pak to začalo lézt směrem k nám, převalilo se to přes kopeček a bylo to blíž a blíž, skoro u tyčky, nad kterou jsme stáli. Nad cestou se to na půl vteřiny zastavilo, ale pak se to zase dalo do pohybu a lezlo to až za křoviska, za shnilé ploty, kamsi ke hřbitovu automobi-

lů. Jsou to pitomci, ti knihomolové, stanoví si trasu, která vede přes prohlubeň!

„Jed', ale pomalu,“ vrčím na Kirilla.

„Co to bylo?“

„Copak já vím? Hlavně že je to pryč. Jenom zbytečně nekecej, proboha tě prosím, teď nejsi člověk, ale stroj. Jsi páka v mých rukou a páka se na nic neptá.“

I já jsem se teď rozkecal, jak jsem si to uvědomil, hned jsem toho nechal. Že by i na mě mohla ještě přijít ta rýma?

„Dost,“ řekl jsem. „Odted'ka ani slovo.“

Potřeboval jsem si pořádně loknout, jenomže ve skafandru to nejde. Když se to tak vezme, jsou ty slavné skafandry na houby. Zkrátka a dobře, odvolávám, co jsem říkal před chvílí. Radši se obejdu bez skafandru, jen když se budu moct pořádně napít. Větrík zmizel, sotva se objevil, a nic podezřelého teď nevidět neslyšet; motor ospale vrká, a slunko praží, je horko, nad garáží mlžná clona, všechno je v pořádku. Letíme nad tyčkami a ti dva už ani nepípnou. Dostali lekci. A už jsme u sedmadvacáté tyčky: Kirill se na mě beze slova podíval, příkryl jsem mu jenom a „papuče“ zůstala okamžitě stát.

A už jsme v tom. Teď je nejdůležitější klid. Spěchat nemáme kam, je úplné bezvětrí, viditelnost vynikající, všechno jako na dlani... Tady je ten příkop, o kterém jsem říkal, že tam zařval Měkkýš. Je tam cosi vidět, kdoví, jestli ty hadry nebyly jeho. O mrtvých jenom dobré, ale přesto nemohu říct, že jsem ho měl rád, byl to takový vyžírka a přitom blbec; co je to charakter, to vůbec nevěděl. Ale to je vlastně normální, jenom takové typy mohou mít něco společného s Mrchožroutem Barbridgem; a on už je zdálky vidí a cítí a hned je zatahuje do svých špinavých kšeftů.

Ale Pásmo se neptá, jakou máš povahu, s každým zachází stejně. A koneckonců, ten Měkkýš, jehož pravé jméno si už nikdo nepamatuje, udělal aspoň něco dobrého: předvedl názorně nám dalším, kam rozhodně nesmíme stoupnout. Potřebovali bychom se dostat na asfalt, ten je rovný, je na něm všechno vidět, i ta puklina. Jenomže jak se tam nejlíp dostat? Když půjdeme rovně, musíme přes tyhle kopečky, a ty se mně vůbec nelíbí. Jako kdyby na nás čekaly: chechtají se předem, jak na ně šlápneme. Ne, to nerisknu. Protože stalkerské dru-

hé přikázání zní: sto metrů napravo a sto metrů nalevo musí být čistý vzduch. Snad by to šlo tady přes ten levý kopeček... Ačkoli, co je za ním? Podle mapy nic, jenomže jaký spoleh je tady na mapy?

„Rode,“ šeptá Kirill, „nechceš to přeskočit na papuči? Dvacet metrů nahoru a pak kolmo dolů a jsme u garáže, co říkáš?“

„Nech toho, troubo,“ sjeďu ho. „A neruš mě teď.“

Nahoru chce, blboun. A co když to tam s námi praští, v dvacetimetrové výšce? Zařveme dřív, než se vzpamatujeme. A kdyby se tady někde vyskytla *komáří mýtina*, dopadlo by to ještě hůř. To může napadnout jenom blázna, skákat přes to. Ale co, ke kopečku se dostaneme docela dobře a dál se uvidí. Vytáhl jsem z kapsy hrst matic. Ukázal jsem je Kirillovi a povídám mu:

„Znáš pohádku o Palečkovi? Tady to bude přesně naopak. Dívej se!“

Hodil jsem první matku. Ne příliš daleko, to by bylo proti pravidlům. Asi tak deset metrů. Nic se nestalo, matka proletěla normálně.

„Viděls to?“

„Viděl, a co má být?“

„Teď jed' hodně pomalu, až tam, kam dopadla matka, a dva kroky před tím místem zastav. Jasně?“

„Ano. Hledáš gravikoncentráty, že?“

„Hledám to, co potřebuju. Počkej, hodím ještě jednu. Dívej se, kam spadne, a už ji nespust' z očí.“

Hodil jsem další matku. Taky doletěla normálně a spadla kousek vedle první.

„Jedem,“ řekl jsem.

Kirill to rozjel. Bylo vidět, že se uklidnil — zřejmě všechno pochopil. To je holt knihomol. Potřebuje název. Když má název, je klidný. Hledám gravikoncentráty a jemu, bláznovi, se hned dýchá líp.

Minuli jsme první matku, druhou, třetí. Tender vzdychá, přešlapuje na místě a skřípe zuby. Bojí se, chuděra. Jestli z toho vylezeme ve zdraví, bude to pro něj lepší než dieta: shodí dnes aspoň pět kilo. Hodil jsem počtvrté. Matice letěla normálně, ale než dopadla, trhlo to s ní nabok a pak zmizela v zemi, jako kdyby se propadla.

„Viděls to?“ šeptám Kirillovi.

„Viděl,“ on na to a vyvaluje oči, nakloněný dopředu, div nevy-
padne z papuče. „Hod’ tam ještě jednu.“

Chytrák! Prý ještě jednu! Copak stačí jedna? Ach ti knihomolové!
Naházel jsem tam osm matic, než jsem zjistil, odkud kam ta mýtina
sahá. Bylo by jich stačilo sedm, ale jednu jsem hodil přesně dopro-
střed, ať se podívá na ten svůj koncentrát. Vtáhlo ji to do země, jako
kdyby to nebyla matice, ale metrákové závaží. Kirill blahem odfrko-
val a na moment zřejmě zapomněl, kde je.

„Dost, kamarádi,“ řekl jsem. „Užili jsme si srandy a teď musíme
makat. Dívej se, kam padne tahle. Na to místo musíš přesně zamířit.“

Podářilo se to, minuli jsme *komáří mýtinu* a dostali jsme se nad
kopeček. Kopeček je to ubohý, krtčí hromádka a ne kopeček, do-
dneška jsem o něm vůbec nevěděl, ale tady se nesmí zanedbat nic.
Odtud je k asfaltu dvacet kroků, víc ne. Všechno je tu přehledné,
každá travička, každá skulinka. Zdálo by se, že se tady není čeho bát.
Jedna matice, a jedem. A přece váhám.

Sám nevím proč, ale najednou si netroufám hodit matici.

„Co se děje,“ ptá se Kirill, „proč stojíme?“

„Počkej,“ já na to. „Nemluv mi do toho.“

Tak, uvažuju, hodím pěkně maticku, a pak to rozjedem, ani tra-
vička se nepohne a coby dup jsme na asfaltu... A tu jsem pochopil, co
mně vadilo, a zalil mě pot, i do očí mi tekl. Musíme nalevo, nedá se
nic dělat. Cesta je to o moc delší a taky kamínky tam vidím jakési ne-
zrovna příjemné, ale tam si troufám hodit matici, kdežto sem — ani
zanic. A tak jsem konečně hodil matici nalevo. Kirill neřekl nic, za-
točil pomalu doleva a už míří k maticce. Teprve potom se na mne
podíval. Musel jsem vypadat dost strašně, protože hned uhnul pohle-
dem.

„To už tak je,“ řekl jsem mu, „že se oklika někdy vyplatí.“ A ho-
dil jsem poslední matici na asfalt.

Dál už to bylo jednodušší. Našel jsem svou trhlínu, byla úplně
stejná jako tenkrát, žádné svinstvo v ní nerostlo, barvu měla taky
stejnou jako dřív. Díval jsem se na ni a tiše jsem jásal. A ta moje
trhlina nás přivedla až ke vchodu do garáže líp než ty jejich tyčky.

Poručil jsem Kirillovi, aby se snesl na výšku půldruhého metru,
lehl jsem si na břicho a koukal dovnitř do garáže. Nejdřív jsem nevi-

děl skoro nic, ale potom, když jsem si zvykl na šero, jsem si všechno jaksepatří prohlédl a zdálo se mi, že se tam opravdu nic nezměnilo od těch dob, co jsem tu naposledy byl. Ta vyklápěčka, co stála na mycí rampě, tam stojí pořád a nejsou na ní žádné skvrny nebo díry; cementová podlaha je taky v pořádku — zřejmě tam není *ježibabiho rosolu* moc, jinak by začal vyšplíhávat ven, a to bych poznal. Jedna věc se mi nelíbila: vzadu v garáži; tam, kde stojí kanystry, se cosi stříbřitě lesklo. To dřív nebylo. Ale co se dá dělat, máme se kvůli tomu vrátit s prázdnou, nebo co? Nic hrozného by to být nemělo, ostatně leskne se to tam jenom maličko, a vypadá to úplně nevinně. Zvedl jsem se, oprášil jsem si břicho a rozhlédl jsem se kolem garáže. Nákladáky jako nové, řekl bych den ode dne novější, kdežto benzínová cisterna je už totálně rezavá a za chvíli se rozpadne úplně. A tady je ta poklička, co ji mají na své mapě.

Ale ta se mi nelíbila. Vrhala jakýsi divný stín: slunko nám svítí do zad, ale stín od pokličky směřuje k nám. Ale na pokličku se můžu klidně vykašlat, ta je od nás daleko. Tady se pracovat dá. Kdybych sakra věděl, co se to tam leskne. Nebo se mně to jenom zdá? Vypadá to jako pavučina někde v lese na stromech. Potřeboval bych si zakouřit a rozmyslet si to. Proč se nad kanystry cosi leskne a proč tady ne? A proč má ta poklička takový bláznivý stín? Mrchožrout Barbridge

mně o těch stínech kdysi cosi říkal, kdybych si tak vzpomněl, co to bylo. Ale nebezpečné to zřejmě není, jinak bych si určitě vzpomněl. Ale ta stříbřitá pavučina tam u kanystrů, to opravdu nevím. Co to asi bylo za pavouka, co ji upletl? Nejhorší na tom je, že ta *skořepina*, kvůli které se sem vláčíme, leží zrovna v těch místech, u kanystrů. Měl jsem ji sebrat tenkrát, bylo by bývalo po starostech. Ale byla strašně těžká, mnohem těžší než normální *skořepiny* — zvednout jsem ji uzvedl, ale na hřbetě jsem ji táhnout prostě nedokázal: v noci se s ní plazit po zemi, to bych si byl dal! Co teď? To kdybych věděl! Nedá se nic dělat, musíme tam... Aspoň kdybych se mohl napít! Otočil jsem se k Tenderovi a řekl jsem mu:

„My dva s Kirillem půjdeme do garáže. Ty zůstaneš v papuči u řídicího pultu. Ale ať tě ani nenapadne rozjet to. Budeš stát na místě, kdyby pod tebou země hořela. Jestli utečeš, najdu si tě na onom světě.“

Kýval horlivě, spolehni se, Rode, já to zvládnou. Nos má jak švestku, jak jsem mu praštil do hledí. Spustil jsem visutý žebřík, podíval se ještě jednou na tu pavučinku tam vzadu, mávl jsem na Kirilla a lezu dolů. Na asfaltu jsem se zastavil: čekám, až Kirill sleze po druhém žebříku.

„Pomalů,“ říkám mu, „máme čas.“

Stojíme na asfaltu, „papuče“ kousek od nás. Tender na nás civí dolů přes zábradlí, je na něm vidět, že je mu děsně. Musíme jít. Povídám Kirillovi:

„Půjdeš pořád dva kroky za mnou, sleduj jenom mě, ne abys koukal po vejrech. Jak udělám krok, uděláš ho taky.“

Vyrazil jsem. Ve vchodu jsem se ještě jednou zastavil a ohlédl. Je to přece jenom rozdíl, když tady člověk pracuje ve dne. Vzpomněl jsem si, jak jsem u vchodu ležel v noci. Tma jako u černocho v uchu, zpod mycí rampy vyplazuje *ježibabí rosol* své modré lihové jazyky, které jsou houby platné, protože světlo od nich není žádné, naopak, ještě větší tma. Ted' mám všechno před sebou jako na dlani, vidím dokonce prach v těch nejtemnějších koutech. Ted' si to teprve můžu prohlédnout: od kanystrů se táhnou ke stropu jakési stříbřité niti, vypadá to skutečně jako pavučina. Třeba to je pavučina, ale pro jistotu — dál od toho. A právě v ten moment jsem to zbabral. Měl jsem Ki-

rilla zastavit, počkat, až si zvykne na šero, a ukázat mu tu pavučinu a říct mu, aby si na ni dal pozor. Jenomže já jsem zvyklý pracovat sám: já jsem ji viděl a nenapadlo mne, že on ne.

Udělal jsem krok dovnitř, rovnou ke kanystrům. A už jsem byl u té *skořepiny*: dřepím nad ní, koukám, jestli na ní není pavučina. Ne, *skořepiny* se nechytla. Chytl jsem *skořepinu* z jedné strany a povídám Kirillovi:

„Vem to z druhé strany, ale je to tíha, bacha na to!“

Podívám se na něho a lekl jsem se tak, že ze sebe nemohu dostat ani slovo. Chci zařvat: stůj, ani se nehni, ale mlčím jako zařezaný. Stejně by to nebylo nic platné — stalo se to všechno moc rychle. Kirill překročil *skořepinu*, otočil se zády ke kanystrům, a jak couval, narazil zády do té stříbrné pavučiny. Vlasy mi vstaly leknutím — slyším, jak pavučina praskla. Takový slabý suchý praskot se ozval, a bylo to. A Kirill netuší nic a ptá se:

„Tak co, zvedáme?“

„Raz, dva, tři,“ já na to.

Zvedli jsme *skořepinu* a odnesli jsme ji ke vchodu. Byla těžká, potvora, dva jsme měli co dělat. Vylezli jsme na světlo, zastavili u „papuče“, Tender nám podává pracky.

„Tak jedem,“ říká Kirill. „Raz, dva...“

„Moment,“ povídám, „otoč se ke mně zády.“

Beze slova se otočil. Nic na něm nevidím. Ať koukám jak koukám, nic tam není. Ještě jednou jsem si prohlédl garáž, tamten kout u kanystrů. Ale ani tam už nic nebylo.

„Poslyš,“ ptám se Kirilla a brejlím směrem ke kanystrům. „Viděls tu pavučinu?“

„Jakou pavučinu? Kde byla pavučina?“

„Asi nikde,“ říkám. „Měli jsme kliku.“

Ale moc tomu nevěřím. To se teprv uvidí, jestli jsme měli kliku, říkám si.

„Tak jedem,“ dodávám.

Naložili jsme *skořepinu* do „papuče“ a postavili jsme ji nastojato, aby se nekutálela sem a tam. Stála si, jako kdyby ji právě udělali, nová a čistá, měděné disky se leskly ve slunci a ta záhadná náplň mezi nimi hrála různými odstíny modré barvy. Je to úplně jasné, že

to vlastně není žádná *skořepina*, nýbrž cosi jako nádoba s modrým sirupem uvnitř. Prohlédli jsme si náš úlovek, vlezli sami do „papuče“ a letěli nazpátek.

Knihomolové to mají dobré. Za prvé — pracují ve dne. A za druhé — těžké je to pro ně jenom do Pásma, nazpátek je „papuče“ veze sama, protože má kursograf, který ji řídí na zpáteční cestě automaticky. Tak jsme pěkně klouzali z Pásma ven, všechny manévry jsme přesně zopakovali v opačném směru — zastavovali na místě, pak zase dál, nad všemi maticemi, které jsem naházel dolů, jsme propluli: byl bych je mohl všechny posbírat.

Oba zelenáči se rozzářili. Už se skoro nebojí, zvědavě koukají a kření se na celé kolo, že všechno dobře dopadlo. Tender zase žvaní: jenom se naobědvá a hned poletí nazpátek do Pásma, vyznačit trasu. Kirill do mě hustí, co jsou to gravikoncentráty čili *komáří mýtiny*, jak tomu říkám já. Tak jsem jim klidně, ale důrazně vysvětlil, že ne jeden pitomec zařval úplně zbytečně právě na zpáteční cestě. A myslel jsem už jenom na to, jak odšroubuju uzávěr od flašky, hned jak ze sebe shodím prokletý skafandr. Ale pavučina se mi objevovala před očima pořád, měl jsem strach.

Pak nás zavřeli i s „papučí“ do odhmyzovače, kterému oni říkají karanténní hangár, a stříkali na nás horkou vodu a jakési roztoky. Pak nás ozařovali, něčím zasypávali, znovu myli, až nás nakonec definitivně usušili a řekli: Adijé, mládenci, máte volno. Tender s Kirillem táhli *skořepinu*. Kolem plno lidí, všichni koukají na ten zázrak, ale nikdo jim nepomůže — každý se bojí takového krámu. Ale to je mi úplně jedno. Mě teď zajímá jediná věc, flaška.

Svlékl jsem si skafandr, nechal ho ležet na zemi, ať sluhové seržanti taky něco dělají... Pak jsem se zavřel v kabině, vytáhl láhev, odšrouboval uzávěr a přisál se k hrdlu jako klíště. Sedím, v hlavě mám prázdno, tělo úplně bezvládné, a chlastám. Zase jsem měl kliku. Pásmo hnusné. Svinstvo. Žiju. Ti dva to nechápou, ale stalker, ten ví, jaká je to klika. Vypil jsem všechno do poslední kapky a neměl jsem dost. Ale to nevádí, to se dá napravit, jen když jsem živý. Sedím a kouřím a pomalu cítím, že se vzpamatovávám. Už myslím i na prémii. To mají tady v ústavu senzačně zařízeno. Obálku s premií dosta-

ne člověk na ruku hned, jak se odtud vrátí. Možná že mně to dokonce přinesou sem.

Podíval jsem se na hodinky — byli jsme v Pásmu pět hodin a něco. Pět hodin! A uteklo to, jako kdyby to byla chvilka. V Pásmu čas letí jako zběsilý.

A co to je, pět hodin. Stalker je rád, když se stačí za noc vrátit. Když to nestihne, musí ležet celý den v Pásmu rypákem dolů, takže druhý večer už ani neví, je-li živý nebo mrtvý. A pak konečně najde to, co hledá, a k ránu se plazí zpátky a na čáře čekají hlídky s kulometry, které stalkery smrtelně nenávidí. Nechtějí zatýkat, kdepak, bojí se nás, že je nakazíme, chtějí našince rovnou zabít, vždyť mají všechny trumfy v rukou, ať potom někdo dokazuje, žes zařval jejich vinou. A člověku nezbude nic jiného než zavrtat rypák do země na další den a čekat na třetí noc. A krámy, které jsi nasbíral, leží vedle tebe a co kdo ví, jestli opravdu leží, nebo jestli tě nepozorovaně vraždí? Anebo se může klidně stát to, co se stalo Kostlivci Izákovi — ztvrdl na otevřeném místě už za rozbřesku, popletl si cestu a zůstal mezi dvěma příkopy a nemohl tam ani zpátky. Stříleli po něm dvě hodiny a on celé dvě hodiny předstíral, že je mrtvý. Až po dvou hodinách tomu uvěřili a odjeli jinam. Byl to potom nadobro zlomený člověk, já ho viděl a nemohl jsem ho poznat.

Pustil jsem sprchu. Dlouho jsem se sprchoval, pouštěl jsem střídavě horkou a studenou vodu. Pak se ozvalo klepání na dveře a Kirillův veselý hlas:

„Lez ven, Rode, nesu ti dáreček, zrovna ho pro tebe v tiskárně vytiskli.“

Prachy, říkám si. Otevřel jsem a Kirill jen v trenýrkách mi podává obálku.

„Tady to máš, to ti posílá vděčné lidstvo.“

„Na lidstvo já kašlu. Kolik jsem dostal?“

„Za výjimečnou statečnost dvojnásobnou dávkou.“

To je slušný výdělek. Kdybych dostal za každou *skořepinu* dvojnásobnou prémii, vykašlal bych se na Ernesta.

„Tak co říkáš? Jsi spokojený?“ ptá se Kirill a sám má hubu od ucha k uchu.

„Ujde to,“ já na to. „A co ty?“

Neřekl nic. Praštil mě do zad a šel se sprchovat.

„Co Tender, chudák malý?“ volám na něho.

„Jakýpak chudák malý! Právě odpovídá na otázky novinářů, měl bys ho vidět, jak je důležitý.“

„Kirille,“ zavolal jsem najednou. „Vylez prosím tě na chvílku ven.“

„Proč? Já už jsem svlečený.“

„Jen pěkně vylez, copak jsem ženská?“

Vylezl. Vzal jsem ho za ramena a otočil ho zády k sobě. Nic tam nemá, to se mi jenom zdálo.

„Co tam študuješ na těch zádech?“ ptá se.

Praštil jsem ho do nich, sám jsem vlezl do kabiny. Jsou to zřejmě nervy, ale nemůžu se toho zbavit. Tam se mi něco zdálo, tady taky. Musím si od toho odpočinout. Půjdu se napít. A zahraju si karty. To jsem zvědav, jestli Richard jednou taky prohraje. Hraje perfektně. A žádné triky na něho neplatí.

„Kirille,“ volám, „pojď se mnou dneska do Borshtu!“

„Do Boršče, kolikrát ti to mám říkat...“

„Nepoučuj mě, já si to můžu říkat, jak chci, nevnučuj mně vaše pořádky. Radši řekni, jestli půjdeš.“

„Nevím, Rode. Človče, my jsme přivlekli takovou věc, že... Ale co ty o tom víš!“

„A co ty o tom víš?“

„Taky nic, to máš pravdu. Ale teď je mi jasné, k čemu ty *skořepiny* byly. A mám jeden nápad... Jestli se to podaří, napíšu velký článek a věnuju ho tobě: Rodericku Shoehardtovi, generálnímu průvodci po Pásmu, s úctou a vděčností připisuje...“

„Jo, a já hned vyfasuju dva roky.“

„Ale vejdeš do dějin vědy. Už to nebude ani *skořepina*, ani magnetická past, ale Shoehardtova nádoba. To je název, co?“

Při tom žvanění jsem se oblékl, strčil jsem prázdnou láhev do kapsy, přepočítal jsem prachy a vyrazil.

„Měj se dobře, knihomole.“

Neodpověděl, asi mě pod sprchou neslyšel.

A ve vestibulu stojí pan Tender, celý rudý, a nadouvá se jako krocán. Kolem něho dav — pracovníci ústavu, novináři, dva seržanti.

Tender rozkládá: „Technika, kterou dnes disponujeme, dává téměř sto procentní záruku úspěchu a bezpečnosti.“

V tom okamžiku mě uviděl a hned poněkud zvald — usmál se na mě křečovitě a kyne mi rukou, abych se taky zúčastnil. Jenom to ne! Vyrazil jsem jako splašený. Ale stejně jsem jim neutekl.

„Pane Shoehardte! Pane Shoehardte! Řekněte nám něco o garáži...“

„Nemám co bych řekl,“ prchám před nimi.

„Neviděl jste tam nic pozoruhodného?“ křičí za mnou.

„Ne,“ upaluju a snažím se zabránit tomu, aby si mě vyfotografovali.

„Děkujeme vám za odpověď. A jak se díváte na turboplatformy?“

„Velmi si jich vážím,“ dělám si z reportérů legraci, zahýbám na WC a okamžitě se tam zamykám.

Ale reportéry neodradí nic. Stojí přede dveřmi a vykřikují:

„Co soudíte o příčinách Návštěvy?“

„Na to vám odpoví vědci. Já nic nevím. Ale jestli chcete, dám vám tip. Zeptejte se pana Tendera, proč má nos jako řepu. To byla situace! On vám to popíše sám.“

Nalítli na to. Pootevřel jsem dveře: jsou opravdu pryč. Konečně jsem mohl vypadnout. Ukázal jsem tomu čahounovi průkaz a víte, co on? Zasalutoval! To jsem teď slavný, co?

„Pohov, seržante,“ říkám mu. „Jsem s vámi spokojen.“

„Neblbni, Zrzku, ty jsi opravdu kanón,“ povídá. „Ještě se jednou budu chlubit, že tě znám.“

„No vidíš, aspoň budeš mít co vykládat vašim holkám, až se vrátíš do Švédska.“

„To víš, že jo. Ty budou celé pryč!“

Není to vlastně špatný kluk, to bidlo švédské. Ale v zásadě takové urostlé dlouhany s červenými tvářičkami rád nemám. Holky jsou do nich celé pitomé, ačkoliv není proč. Na výšce přece nezáleží. Jdu po ulici a přemýšlím o tom, na čem opravdu záleží. Slunko svítí, lidí tady moc není. A najednou jsem si vzpomněl na Gutu. A strašně mě to k ní táhlo, sednout si vedle ní, chytit ji za ruku. Když se člověk vrátí z Pásma, nezmůže se na nic jiného než chytit holku za ruku. Zvlášť když si navíc ještě vzpomene, co všechno se vykládá o tom,

jaké děti se rodí stalkerům. Hodil jsem to přes palubu. Teď žádná Guta, teď potřebuju ještě flašku. Minul jsem parkoviště, a za ním stojí patrola. Dva autáky, široké, žluté, s reflektory a kulometry a samozřejmě — modré přilby, jak by ne. Radši se na ně vůbec nedívám, nebo by to mohlo špatně skončit. Jsou mezi nimi dva tři špinavci, se kterými jsem si chtěl vyřídít účty kudlou. Kdyby nebylo toho, že mě Kirill přetáhl do ústavu, byl bych to byl určitě udělal.

Míjím je, jako kdyby tady nebyli. Vtom se za mnou ozve:

„Moment, stalkere!“

Jdu dál, to se mě přece netýká, vytáhnu z balíčku cigaretu a zapaluju si. Kdosi mě dohání a chytá za rukáv. Praštím ho po ruce a klidně se ptám:

„Proč mě obtěžujete, pane?“

„Nech toho, stalkere!“ on na to. „Dvě otázky.“

Podíval jsem se na něho. Byl to kapitán Quaterblade. Starý známý, ale změnil se: úplně vyschl a zežloutl.

„Poklona, pane kapitáne,“ dívám se mu do očí. „Co dělají játra?“

„Moc si nedovoluj, stalkere,“ říká vztekle a probodává mě očima. „Radši mně vysvětli, co že si dovoluješ nezastavit, když tě volám?“

A už jsou za kapitánem dvě modré přilby, pracky na pouzdrech, do očí jim vidět není, jenom čelisti pod přilbami se jim pohybují. Kde v té Kanadě berou takovou sebranku? To je sem posílají na plemeno, nebo co? Nemám se jich vlastně co bát, ale nehodí se mi to do krámu, abych se od nich nechal šacovat.

„Copak vy jste volal na mě, pane kapitáne?“ povídám mu. „Já jsem myslel, že voláte nějakého stalkera...“

„A ty snad nejsi stalker?“

„Když jsem do toho — vaší zásluhou, pane kapitáne — spadl a poseděl si v kriminále, měl jsem příležitost si všechno promyslet. Nechal jsem toho. Moc vám děkuju, pane kapitáne, za vaši přátelskou pomoc.“

„Cos dělal tady až u hranic Pásma?“

„Jak to co jsem tady dělal? Já jsem tady zaměstnaný už dva roky.“

A jako trumf vytahuju svou legitimaci zaměstnance ústavu a podávám ji Quaterbladovi. Vzal to, prolístoval, očichal každou stránku,

každé razítko, div to neolízal. Pak mi průkaz vrátil a je vidět, že ho to vzalo:

„Nezlob se, Shoehardte. Tohle jsem nečekal. Tak tys mě vzal opravdu vážně. To je vynikající. Ty mně to nebudeš věřit, ale já jsem měl už tenkrát pocit, že ty najdeš správnou cestu. Nezdálo se mi, že takový sympatický kluk...“

Teď už nebyl k zastavení. Říkám si v duchu, tak se podívej, Rode, dalšímu melancholikovi jsi vrátil víru v život a v lidi, a tak stojím, oči stydlivě sklopené, přikyvuju, nevím kam s rukama, a nohou kopu nervózně do chodníku, abych dal najevo, jak jsem rozrušený. A ty dvě gorily stojí u toho, poslouchají a pak se seberou a odejdou, zřejmě někam, kde je lepší zábava. Kapitán teď žvaní o perspektivách: studuj, chlapče, svět se ti otevře dokořán. Totéž nám říkal ve vězení kněz při mši každou neděli. A já nemám myšlenky na nic jiného než na flašku. A říkám si, ještě chvilku to vydržím, on se brzy unaví, vždyť je to chudák, už je celý udýchaný. A v ten moment začne troubit hlídkové auto. Kapitán Quaterblade se tam podívá, nasupí se nespokojeně a podává mi ruku.

„Musím jít,“ povídá. „Jsem opravdu rád, že jsem tě potkal jako pořádného člověka. Rád bych to s tebou zapil. Tvrdý alkohol sice pít nemůžu, ale aspoň pivo bychom si mohli dát... Ale co se dá dělat — jsem ve službě. Doufám, že se nevidíme naposled.“

To by byla hrůza, kdybych tě ještě jednou potkal, říkám si v duchu, ale ruku mu taky podávám a pořád se červenám a kopu skromně do obrubníku, jak si to přeje. Konečně se ztratil a já jsem se vrhl střemhlav k Borshtu.

V tuhle dobu bývá v Borshtu prázdnno. Ernest stojí za pultem, utírá sklenice a prohlíží si je proti světlu.

„Ahoj, Erni,“ pozdravil jsem. „Netrap tu sklenici, nebo do ní vy-dřeš díru.“

Podíval se na mě přes sklenici, zavrčel něco jako břichomluvec a beze slova mně nalil na čtyři prsty whisky. Vylezl jsem na stoličku, napil se, zašklebil, zavrtěl hlavou a zase se napil. Lednička spokojeně vrčí, z hracího automatu se ozývá jakési fídlání, Ernest leští další sklenici, je tu zkrátka a dobře klid a mír.

„Už se ti ulevilo?“ bručí Ernest. „Už jsi rozmrzl?“

„Ty si lešti,“ povídám. „Tos slyšel, že jeden barman třel sklenici tak dlouho, až vyvolal džina? Ten se pak měl!“

„Cože?“ pochechtává se Ernest.

„Co se směješ? Víš, který barman? Ten, kterému patřil tenhle podnik před tebou.“

„A dál?“

„Co dál! Proč myslíš, že došlo k Návštěvě? Ten pitomec pořád třel sklenici a bylo to. Kdos myslel, že nás navštívil?“

„Tobě ta huba ale jede,“ směje se spokojeně Ernest.

Odešel do kuchyně a vrátil se s talířkem párků. Postavil párky přede mě, postrčil ke mně kečup a hořčici a už zase utírá sklenice. Ernest své věci rozumí. Ten pozná hned, že se stalker právě vrátil z Pásma a že něco nese. A ví taky, co stalker v ten moment potřebuje.

Dojehl jsem párky, zapálil jsem si a začal jsem počítat, kolik Ernest na našinci vydělá. Za kolik se prodávají naše krámy v Evropě, to přesně nevím, ale zaslechl jsem, že *skořepinu* tam prodávají za dva a půl tisíce. A mně dává Ernest mizerné čtyři stovky! A ten krám, co mu říkáme *baterka*, stojí prý celou stovku, kdežto já dostanu dvacku. No, něco stojí přeprava zboží do Evropy. Taky to nebude zrovna málo, každý úředník musí dostat zaplacen, aby přimhouřil oči. Ale patnáct dvacet procent shrábne Ernest. Ale když člověk uváží, že by mohl vyfasovat deset roků, kdyby mu na to přišli, přestane mu závidět.

Vtom se ke mně hrne jakýsi chlápek s dobrým vychováním. Usedá napravo ode mne a ptá se:

„Dovolíte?“

„Že váháte!“ povídám. „Je mi ctí.“

Je malý a vyzáblý, nos má špičatý a na košili motýlka. Zdá se mi, že jsem už někde viděl jeho fotografii, ale kde, to nevím. Vysoukal se na stoličku a poroučí si:

„Jednoho bourbona bych prosil!“

A hned se obrací ke mně:

„Jestli se nemýlím, tak vás znám. Vy pracujete v mezinárodním ústavu, že?“

„Ano,“ povídám. „A co vy děláte?“

Vytáhne bryskně z kapsy svoji vizitku a podá mi ji. Je tam napsáno:

ALOIS MACNO,
zplnomocněnc
Úřadu pro emigraci

Ovšem že ho znám. Otravuje lidi, aby se vystěhovali z Harmondu. Někomu by to zřejmě moc vyhovovalo, kdyby byl Harmond prázdný. Stejně už je tady sotva polovina obyvatel, ale oni by chtěli, aby tady nebydlel vůbec nikdo. Zastrčil jsem vizitku do kapsy a říkám mu:

„Ne, ne, děkuju pěkně. Rád bych umřel doma.“

„Z jakých důvodů?“ diví se. „Nezlobte se, že se pletu do vašich záležitostí, ale co vás tady drží?“

Tobě to tak zrovna vytroubím, říkám si v duchu, co mě tady drží.

„Co mě tady drží? Ale to víte, sladké vzpomínky z dětství. První polibek v městském parku. První opice v tomhletem baru. První předvedení na policejní stanici... Ani za nic, milý pane.“

Zasmál se, usrkl bourbonu a povídá zamyšleně:

„Vy jste záhadné bytosti, vy Harmond'ané. Není tu žádný život. Všude vojsko a policie. Obchodů mnohem míň než kdekoli jinde. A za rohem — Pásmo. Žijete na sopce. Každou chvíli může vypuknout nějaká epidemie, nebo něco ještě horšího. Staré lidi bych ještě pochopil, ti by si jinde těžko zvykali. Ale takové jako jste vy? Kolik je vám let? Dvaadvacet nebo třiaadvacet, víc ne. Vy si myslíte, že náš úřad sleduje nějaké nekalé cíle? Vůbec ne. Vláda chce, aby lidi opustili tohle nesnesitelné místo, aby žili jako ostatní lidi, aby dělali něco pořádného. Každý, kdo se vystěhuje, dostane příspěvek od státu, každému najdeme práci, takové, jako jste vy, posíláme na studia... Nezlobte se, nerozumím vám.“

„Nikdo nechce emigrovat? Kšefty nejdou?“

„Ale ne, někteří se stěhují. Zvláště ti, co mají rodiny. Ale mládež odejít nechce. Drží se téhle díry...“

To mě namíchlo:

„Pane Macno, máte úplnou pravdu. Je to díra a byla to díra. Jenomže teď je to díra do budoucna. A přes tu díru se dovíme, co je vlastně svět a vesmír, naučíme se to, co se lidi doposud nebyli schopni naučit. Copak nechápete, že mladí lidé jsou zvědaví, jak to půjde dál?“

Ernest na mě civí, jak tady řečnám, až jsem se začal za sebe stydět. Nesedí mně to, takové řeči, i kdyby byly tisíckrát pravdivé. Když to říká Kirill, zní to úplně jinak. Bude to nejspíš tím, že Kirill netahá Ernestovi z Pásma žádné zboží, které by putovalo okamžitě pod pult.

Ernest už se vzpamatoval z ohromení a nalil mi na šest prstů šnapsu: probud' se, Rode, co to s tebou dneska je? A pan Macno se špičatým nosem si zase usrkl bourbonu a povídá:

„To znám: konečně bude vynalezeno perpetuum mobile a lék proti všem nemocem. Vy tomu opravdu věříte?“

„To máte úplně jedno, čemu já věřím nebo nevěřím. Já nemluvím o sobě, já vám vysvětluju, proč tady lidi zůstávají. A když chcete vědět, co si o tom myslím já osobně, tak poslouchejte: je ten život jinde opravdu tak vynikající? Ve dne dřít, večer čučet na televizi. Vy si myslíte, že nevím, jak se dneska lidi nudí? Všude, u nás, v Evropě, v Antarktidě, všude je to stejné. V Antarktidě je ještě ke všemu zima.“

Nejdivnější na tom je, že jsem mu to všechno říkal úplně upřímně a že mám tady to prokleté místo kolem Pásma stokrát radši než ty jejich Evropy a Afriky. Ne, nebyl jsem vůbec opilý, jenom jsem si představoval, jak se mačkám v nějakém metru pod zemí a pořád někam spěchám a nic ze života nemám. Kašlu na to.

„Co tomu říkáte vy?“ oslovil špičatý nos Ernesta.

„Já tady mám podnik,“ odsekl Ernest. „Všechny prachy jsem do toho vrazil. Chodí ke mně kdekdo, někdy dokonce i velitel generál. Proč bych se měl stěhovat?“

Pan Macno vzal tužku a papír a začal mu cosi vyčíslovat, ale já jsem je už neposlouchal. Napil jsem se pořádně, slezl jsem ze stoličky a šel k hracímu automatu. Našel jsem si svou písničku Ne, už se nevracej (ten šlágr mi v podobných situacích udělal vždycky moc dobře), hodil do automatu minci a poslechl si píseň. Pak jsem si to namířil k ruletě v koutě a prohrál postupně všechny drobné, které jsem měl u sebe. A právě v ten moment, když už mně v kapse neštěrchalo vůbec nic, otevřely se dveře a dovnitř se vevalila dvojice za všechny prachy: Richard Noonan a Gutalin, Gutalin je už namazaný jak zákon káže, koulí očima a hledá někoho, komu by mohl vrazit jednu do zubů, a Richard Noonan ho vede pod paždí a snaží se ho rozptýlit anekdotami. Gutalin je obr, černý jako vojenská holínka, ruce po kolena, kdežto Dick je malý, tlustý, růžový jako sele a celý zrovna září.

„Ahoj!“ volá na mě Dick, jak mě uviděl. „Rod je tady taky! Pojď k nám, Rode!“

„To je vo-vono,“ řve Gutalin. „V Harmondu jsou jenom dva chlapi — já a Rod. Ostatní je plémě ďáblovo! Ty, Rode, taky sloužíš ďáblovi, ale přece jenom jsi člověk...“

Jdu k nim a svou sklenku držím v ruce. Gutalin mě chytne za bundu, stáhne mě k jejich stolku a povídá:

„Sedni si, Zrzku! Sedni si, ty služebníku ďáblův. Mám tě rád, ty kluku zrzavá. Pojď si se mnou poplakat nad lidskou hříšností.“

„Dobrá,“ přitakávám mu. „Ať nám tečou slzy hříšníků!“

„Neboť ten den přijde,“ káže Gutalin. „Už je osedlán kuň plavý, už vsunul jezdec nohu do třmenů. A marné budou modlitby těch, kdo se zaprodali ďáblovi. A zachrání se jenom ti, kdo se vydali do boje

proti němu. Ale vy, blázni d'áblem oblouzení, kteří si hrajete s d'ábel-skými hračkami a jste celí pryč z d'áblových pokladů, jež jste našli, vy bídně zhynete. Vzpamatujte se, lumpové, dokud není pozdě! Roz-dupejte d'áblovy cetky!“

Najednou zmlkl, jako kdyby zapomněl, jak je to dál.

„A k pití něco konečně dostanu, nebo ne?“ zeptal se docela jiným hlasem. „Co je to za podnik? Nespletl jsem si dveře? Víš ty, Zrzku, že už mě zase vyhnali ze zaměstnání? Že prý plácám nesmysly a ru-ším lidi v práci! A já jim to vysvětluju: sami jste slepí, a druhé za sebou táhnete do propasti. Ale oni se jenom smějí. Tak jsem dal ve-doucímú po hubě a odešel. Teď mě zavřou. A za co?“

Dick přinesl láhev.

„Dneska platím já,“ práskl jsem do stolu.

Dick se na mě udiveně podíval.

„Neboj se,“ řekl jsem mu. „Ty prachy kriminálem nesmrdí: propíjím prémie.“

„Byli jste v Pásmu?“ ptá se Dick. „Co jste přinesli?“

„Plnou *skořepinu*,“ říkám. „Na oltář vědy jsme ji položili. Tak za-čneme konečně?“ ukázal jsem na láhev.

„*Skořepinu* dovlekli!“ kvílí žalostně Gutalin. „Stojí taková *skoře-pina* za to, abys kvůli ní riskoval svůj život, šílenče? Nezařvals tam, to je pravda, ale přitáhl mezi lidi další výtvar d'áblův... Jak můžeš být tak lehkomyšlný, Zrzku? Víš, kolik neštěstí a utrpení...“

„Nekecej, Gutaline,“ přerušil jsem ho. „Dej si do nosu a ťukni si se mnou, že jsem se vrátil živý.“

Ťukli jsme si. Gutalina to úplně vzalo — sedí, pláče a káže, že Pásmo prý není nic jiného než d'áblova návnada a vynášet se odtud nesmí nic, a co se vyneslo, musí se vrátit nazpátek, jinak bude zle. A hlavně, lidi musí začít žít zase tak, jako kdyby Pásmo neexistovalo.

„Dej d'áblovi, co jeho jest,“ pravil Gutalin nakonec.

Mám ho rád, potřeběnce. Když ten má prachy, nakoupí krámů, které pocházejí z Pásma, zaplatí, kolik si kdo řekne, a potom to v noci vleče nazpátek do Pásma a tam to někde zakope. Že ho to ale dneska drží, matičko skákavá! No nic, zas ho to přejde.

„Co to má být, plná *skořepina*?“ ptá se mě Dick. „Co to je *skoře-pina*, to vím, ale plná?“

Vysvětlil jsem mu to, pokýval hlavou a pak řekl:

„To tady ještě nebylo. A s kým jsi pro to byl? S tím Rusem, co u něho pracuješ?“

„No,“ říkám, „s Rusem a s Tenderem.“

„To sis dal, co?“

„Ani ne, drželi se, zvlášť Kirill, ten Rus. To je rozený stalker, kdyby měl trošku víc zkušeností a nebyl tak hr, s tím bych chodil do Pásma třeba každý den.“

„Snad každou noc, ne?“ ptá se mě ožrale.

„To jsou pitomé vtipy,“ říkám mu.

„Máš pravdu,“ omlouvá se mi. „Za takové vtipy bys mi taky mohl jednu vrazit. Nechám si ji u tebe k dobru.“

„Komu mám jednu vrazit?“ začal řvát ožralý Gutalin. „Tady tomu?“

Chytli jsme ho z obou stran, tak tak že jsme ho zase posadili na židli. Dick mu strčil do zubů cigaretu a cvakl zapalovačem. Nakonec jsme to zvládli. A lidí v Borshtu začalo přibývat. Kolem pultu je úplně obsazeno, většina stolků taky. Ernest zavolal své holky a ty běhají, až se jim sukýnky třesou — jeden chce pivo, druhý koktajl, třetí whisky. Koukám, že je tu moc cizích ksichtů — hlavně jacísi kluci, co mají strakaté šály až na zem. Říkám to Dickovi a ten příkyvuje:

„To víš, začínají tady stavět. Tři nové budovy pro ústav a kromě toho zeď podél hranice Pásma: od hřbitova až ke staré farmě. Stalkerům skončí zlaté časy...“

„A kdypak měli stalkeři zlaté časy?“ já na to. Ale hlavou mi to vrtá, takové novinky. To bude opravdu konec se stalkerskou živností. Ale kdopak ví, třeba je to tak lepší, člověku aspoň zajde chuť. Do Pásma budu chodit jenom ve dne, peněz bude míň, ale taky riziko menší: budu lítat v „papuči“, chodit ve skafandru, hlídky mě můžou škrábat na zádech...

Žít se dá i z platu a pít za prémie... Ale bude to stejně otrava, pořád počítat peníze a pořád na něco šetřit a místo do baru chodit do kina. Všechno bude najednou šedé, večery a noci jakbysmet.

Sedím a přemýšlím o tom všem a Dick mi šeptá to ucha:

„Včera pozdě večer jsem si zašel v hotelu na poslední skleničku před spaním a tam se se mnou dal do řeči jakýsi chlápek, kterého

jsem tady nikdy předtím neviděl. Ani trochu mně nebyl sympatický. Šel na mě od lesa: napřed žvanil o všem možném, pak se přiznal, že mě zná a že ví, kde pracuju, a potom začal naznačovat, že by mi mohl dobře zaplatit, kdybych...“

„Fízl,“ povídám. Tohle jsem znal moc dobře, fízlů tu bylo jako smetí a každý naznačoval, že dobře zaplatí.

„Ne, kamaráde, tohle nebyl žádný fízl. Dělal jsem ze sebe hloupého a pěkně jsem ho oťukal. Ten člověk se zajímá jenom o určité věci z Pásma a dobře ví, že akumulátory, *bzučáky* a *černé kapky* jsou jenom bižuterie. Takové věci ho nezajímají, on by potřeboval...“

„Copak by potřeboval?“

„Například *ježibabí rosol* by potřeboval, to mi bylo z jeho řeči jasné,“ vypálil Dick a podíval se na mě jaksi divně.

„Tak *ježibabí rosol* by potřeboval!“ pochechtávám se. „A co lampa smrti, ta by se mu nehodila?“

„Přesně totéž jsem se ho zeptal.“

„A co on?“

„Hodila,“ povídá, „moc by se mně hodila.““

„Ano?“ ptám se. „Má možnost, chytrák. Ať si zajde do Pásma, *ježibabího rosolu* jsou tam plné sklepy, ať si vezme velké vědro, aby si ho důkladně nabral. Ale pohřeb ať si zaplatí předem.“

Dick mlčí, kouká na mě zamračeně. Je to možné, že by mě chtěl opravdu naverbovat? Ne!

„Počkej, kamaráde,“ řekl jsem. „Co to bylo za člověka? Vždyť *rosol* se nesmí zkoumat ani v ústavu...“

„Jistě, jistě,“ na to Dick a pořád se na mě kouká. „Nebezpečný výzkum, hrozící potenciálními následky pro lidstvo. Už víš, kdo to byl?“

Nevěděl jsem nic. Odkud jsem to měl vědět?

„Host?“

Když jsem to řekl, začal se Dick řehtat:

„Ty jsi ale naivní! Proč nepijeme?“

„Tak se napijeme,“ řekl jsem a ani jsem nebyl naštvaný. Naivní! Proč bych měl být naivní? „Hej!“ zařval jsem. „Gutaline, nespí! Tady máš svou sklenici.“

Ale on spal. Položil svůj černý ksicht na stolek a spí, ruce mu visí se stolu dolů. Obrátili jsme do sebe s Dickem své skleničky bez Gutalina.

„Jedno ti ale řeknu, Dicku,“ otočil jsem se k němu. „Možná že jsem opravdu naivní, možná že ne, ale toho chlapa bych udal, ani okem bych nemrkl. Mám s policií své účty, ale tady bych neváhal.“

„A na policii by se tě zeptali: a proč se, vážený pane, tohle individuum obrátilo právě na vás? Co bys dělal pak?“

„To by mi bylo jedno. Co ty víš! Jsi tady teprve třetí rok, do Pásma jsi jaktěživ nohou nevkročil, *ježibabí rosol* jsi viděl jenom v televizi, přál bych ti, abys byl u toho, co ten krám dovede udělat z člověka. Tyhle věci se z Pásma opravdu odnášet nesmějí, i kdyby to nákrásně šlo. A žádný stalker by se k tomuhle nepropůjčil, dokonce ani nebožtík Měkkýš ne, ba ani Mrchožrout Barbridge ne. Co to může být za lidi, kteří potřebují *ježibabí rosol*? To snad ani nejsou lidi.“

„To máš pravdu, Zrzku. Jenomže já rozhodně nechci, aby mě našli jednoho krásného dne v posteli mrtvého a zjistili, že jsem zničehonic spáchal sebevraždu. Stalker nejsem, to je pravda, ale život mám rád zrovna tak jako ty. Už jsem na světě nějakých pár let, zvykl jsem si tady a nechce se mi odtud...“

A v tom okamžiku zařval Ernest od pultu:

„Pan Noonan k telefonu!“

„Krucifix,“ povídá Dick našťavaně, „zase nějaká pitomá závada. Všude mě najdou, štěnice. Promiň, Rode.“

A jde k telefonu. A já tu sedím s Gutalinem a s flaškou, a protože s Gutalinem není žádná zábava, bavím se s flaškou. Kam člověk vlez, všude je na programu Pásmo, je to k zbláznění. Kirillovi se to káže o tom, že z Pásma bude na Zemi proudit věčný mír a harmonie. Kirill je prima kluk, nikdo o něm nemůže říct, že je to učený pitomec, ale o životě neví nic. Nemá ponětí, kolik lumpů se motá kolem Pásma. A jakých: *ježibabí rosol* by chtěli! Co by s ním asi udělali? Gutalin je blázen a fanatik, ale nemělo by se na něho vlastně dát? Co je ďáblovo, ďábloví? Nechat to všechno na pokoji?

Vtom si přisedne jakýsi usmrkanec s barevnou šálou na krku.

„Vy jste pan Shoehardt?“ ptá se.

„A co má být?“ povídám já.

„Já jsem Creon,“ pokračuje. „Přijel jsem z Malty.“

„A jak je tam u vás na Maltě?“ dělám si legraci.

„Docela dobře, ale o to teď nejde. Posílá mě za vámi Ernest.“

Je to přece jenom dobytek, ten Ernest. Nemá v něm ani trochu soucitu. Hloupý kluk touží po dobrodružství: a už sedí až tady — snědý, vymydlený, nezkušený. Ale Ernestovi je to jedno, čím víc lidí poleze do Pásma, tím líp pro něho — jeden ze tří se vrátí a to mu stačí.

„Tak ho pozdravuj, Ernesta,“ povídám.

„Děkuju,“ říká ten kluk a ohlíží se k pultu. „Hned bych si to s ním vyměnil.“

„Já ne,“ prohlásil jsem rezolutně. „Chceš se napít?“

„Děkuju, já nepiju.“

„Tak si aspoň zakuř!“ podávám mu cigaretu.

„Já jsem nekuřák.“

„Do háje, a nač teda vlastně potřebuješ prachy?“ ptám se ho.

Začervenal se, přestal se usmívat a povídá potichu:

„To je přece moje věc, pane Shoehardte, nebo ne?“

„Je,“ povídám a nalévám si další skleničku. V hlavě mi hučí a v těle cítím příjemné uvolnění: na Pásmo si už ani nevzpomenu.

„Já jsem teď namol,“ povídám klukovi. „Oslavuju, jak vidíš. Byl jsem v Pásmu a vrátil jsem se živý a plný prachů. To se hned tak nestává, aby se člověk vrátil živý. A s penězi — to už je vůbec výjimka. Přijď někdy jindy, až budu střízlivý.“

Kluk najednou vyskočí, promiňte prý, a já koukám, že se vrací Dick. Stojí u našeho stolku a na obličejí je mu vidět, že se něco stalo.

„Co stojíš,“ povídám mu, „zase ti uteklo vakuum z tvých nádrží?“

„Zase,“ řekl.

Konečně si sedl, nalil si, pak nalil mně a bylo jasné, že nejde o žádnou závadu na nádržích.

„Ať slouží, Rode,“ povídá a obrátí do sebe sklenici a hned si zase naleje. „Víš, co se stalo?“ ptá se. „Ten tvůj Rus, Kirill Panov, umřel.“

S hlavou těžkou od alkoholu jsem hned nepochopil, co řekl. Někdo umřel — bůh s ním.

„Napijeme se,“ žvaním pitomě, „na jeho památku...“

Podíval se na mě překvapeně a teď mi teprve došlo, co řekl.

Rázem jsem byl střízlivý.

„Našli ho pod sprchou. Nahého. Infarkt. Nepochopitelné. Ptali se na tebe, řekl jsem, že jsi v pořádku.“

„Co je na tom nepochopitelného?“ mávl jsem rukou. „Pásmo...“

„Dej si, chlapče,“ povídá Dick. „Jemu už nepomůžeš.“

„Pásmo,“ opakuju stále. „Pásmo, Pásmo...“

Před očima mám tu stříbrnou pavučinu a vidím ji všude kolem sebe: je jí plný bar, a jak někdo udělá krok, pavučina praská. A uprostřed stojí ten kluk z Malty, vyjevený jako malé děcko: ničemu nerozumí.

„Hochu,“ řekl jsem mu. „Kolik potřebuješ? Stačí ti tisícovka? Tady máš, ber, když ti to dávám. Ale běž k pultu za Ernestem a řekni mu, že je svině a dacan, neboj se ho. Vždyť je to zbabělec! A pak běž do aerolinek a kup si lístek rovnou na svou Maltu. A leť nazpátek! A nikde se nezastavuj!“

Nevím, co všechno jsem říkal. Pak jsem se ocitl u pultu a Ernest přede mne postavil sklenku džusu a povídá:

„Ty jsi dneska při peněžích, že?“

„Jo,“ já na to.

„Nemohl bys mi zaplatit dluh? Jdu totiž zítra na bernák.“

Teprve teď jsem si všiml, že držím v ruce bankovky. Koukám na ně a uvědomuju si dodatečně, že si je ten kluk ode mě nevzal. Má v sobě hrdost, řekl jsem si. Ale co je to platné, osudu člověk stejně neuteče.

„Co je s tebou?“ ptá se Erni. „Přehnals to?“

„Ne, ne,“ odpověděl jsem. „Já jsem úplně v pořádku. Můžu jít klidně třeba pod sprchu.“

„Měl by ses jít vyspat,“ radí Erni. „Přebrals.“

„Kirill umřel,“ povídám mu.

„Jaký Kirill?“ ptá se. „Ten jednoruký?“

„Sám jsi jednoruký, ty dacane. Nesaháš mu ani po paty. Všechny sis nás koupil a kšeftuješ vesele se smrtí. Dej si bacha, ať ti z toho tady neudělám kůlničku na dříví.“

Ale sotva jsem vzal do ruky židli, chytl mě kdosi a táhne mě pryč. A já jsem vztekem bez sebe. Řvu, mlátím kolem sebe, kopu. Pak jsem se vzpamatoval na záchodě — celý mokrý, ksicht rozbitý. Dí-

vám se na sebe do zrcadla a nepoznávám se, tvář mi stahuje křeč, to se mi ještě nikdy nestalo. A v sále to řve, cosi praská, sklenky řinčí a všechno přehlušuje Gutalinův řev:

„Kajte se, lumpové! Kde je Zrzek? Kam jste dali Zrzka?“

A už vyje siréna policejního auta.

V mžiku mám hlavu úplně jasnou. Všechno si uvědomuju, všechno vím, všemu rozumím. A jsem plný vzteku. Já vám dám, lumpové! Já ti ukážu, ty kšeftmane smradlavý, kdo jsou stalkeři! Vytáhl jsem z náprsní kapsy *bzučák*, který jsem našel ráno v Pásmu a přinesl s sebou, párkrát jsem ho zmáčkl rukou, aby se rozjel, pootevřel jsem dveře do sálu a hodil *bzučák* rychle do kouta. A sám jsem otevřel okno a vyskočil na ulici. Byl bych se moc rád podíval, co z toho bude, ale musel jsem utíkat, jinak by se mnou bylo zle. Já *bzučák* nesnáším, začne se mi valit z nosu krev a skoro se nedá zastavit.

Přeběhl jsem dvůr, ale ještě jsem zaslechl, že *bzučák* zabral. Ostatně — poznal jsem to i podle psů, kteří cítí *bzučáky* na kilometry: v celé čtvrti začali štěkat a výt. Pak někdo zaječel v baru. Představil jsem si, co se tam asi děje: někdo leží úplně netečný, jiný řádí jako pomínutý, třetí se třese strachy. Je to svinstvo, tenhle *bzučák*. Teď bude mít Ernest dlouho prázdný bar. Ten dacan si domyslí, že jsem to udělal já, ale to je mi jedno. Nechám toho. Nebudu stalkeřit. Proč bych si měl zahrávat se životem a druhé zaškolovat do téhle pitomé hry? Spletl ses, Kirille, kamaráde milý, Pásmo je svinstvo. Gutalin má pravdu, to ty ses mýlil, odpusť. Lidi tam nemají co dělat, je to peklo.

Přelezl jsem plot a loudal se pomalu domů. Myslel jsem pořád na Kirilla, na jeho řeči o budoucím světě, a bylo mi do breku. Ale já plakat neumím, odvykl jsem. Vždyť jsem to všechno zavinil sám! Proč jsem ho vlekl do garáže, když se v tom šeru ještě pořádně nerozkoukal? Pořád žiju jako vlk, myslím jenom na sebe. Tak to dopadá, když se vlk rozhodne obdarovat člověka; že já mu o té *skořepině* říkal! Vypadal jsem v té chvíli opravdu jako vlk, lidi se mi vyhýbali obloukem. A najednou vidím, že proti mně jde Guta. Udělalo se mi líp. Chlapi na ni vyvalují oči, ale ona si nikoho nevšímá a já dobře vím, že hledá mě.

„Ahoj, Guto,“ povídám. „Kam se ženeš?“

Podívala se na mě, uviděla mou rozbitou hubu, mokrou bundu, modřiny na rukou, ale řekla jenom:

„Šla jsem tě hledat.“

„Pojďme ke mně,“ říkám.

Dívá se na mě jaksi divně.

„Nevím, Rode. Třeba se se mnou rozejdeš.“

Zabolelo mě u srdce: dostanu ještě jednu ránu, nebo co?

„Co blázníš, prosím tě? Proč bych já...“

„Jsem v tom, Rode, a matka o tom ví a nutí mě, abych si to dala vzít. Ale já nechci. Já chci mít děcko od tebe. A ty si dělej, co chceš. Já tě nedržím.“

Jsem jako praštěný a v hlavě se mi honí jediná věta: někdo umřel, někdo se narodí. Ale Guta pokračuje:

„Matka mně říká, že děcka stalkerů nejsou jako jiné děti a že ty jsi pobuda a na rodinu kašleš. A že budeš stejně každou chvíli v base. Ale mně je to jedno, já tě mám ráda. Když mě necháš, postarám se o dítě sama. Ale jestli se na mě vykašleš teď, už se nevracej. I kdyby ses nakrásně vrátit chtěl, já tě pak nepustím.“

„Guto, neblázni,“ říkám jí. „Proč mě nutíš, abych tě nechal? Ty to opravdu chceš? Já ne.“

Objala mě a rozbřečela se:

„Co s námi bude, Rode, co s námi jenom bude?“

2/ Roderick Shoehardt, 28 let, ženatý, bez stálého zaměstnání

Roderick Shoehardt ležel za náhrobním kamenem. Odhrnul rukou větev jeřabiny a podíval se upřeně na cestu. Reflektory hlídkového vozu slídily po hřbitovu a chvilkami Rodericka oslepovaly. V těch okamžicích zavíral oči a tajil dech.

Trvalo to už dvě hodiny. Stejněměrně vrčel motor hlídkového vozu, běžící naprázdno, a reflektory ohmatávaly jeden hrob bývalého hřbitova za druhým. Nic nevynechaly: hroby, pokácené kříže a náhrobní desky, každý stromek jeřabiny, která se tu za ta léta rozrostla, hřeben hraniční zdi, která právě tady končila. Hlídky se Pásma bály. Dokonce ani nevyšly z auta. A zvlášť tady u hřbitova si netroufaly ani střílet. Chvilkami zaslechl Roderick slabé hlasy, občas uviděl, jak z auta vyletěl žhavý nedopalek cigarety a jak z něho při pádu vylétly jiskry. Bylo vlhko, před nedávným pršelo a Roderick cítil mokrý chlad dokonce i přes ochranný oděv.

Opatrně pustil větev, otočil hlavu a napjatě poslouchal. Vpravo od něho, ne moc daleko, ale ne zase blízko, se cosi pohybovalo. Šustilo tam listí, jako kdyby se tam sypala hlína, a potom žuchlo cosi těžkého a tvrdého do měkké půdy. Co to mohlo být? Roderick se začal plížit pozpátku přilepen k mokré trávě. Nad hlavou se mu zrovna mihl paprsek reflektoru. Roderick strnul a sledoval dráhu světla: zdálo se mu, že na jednom hrobě sedí mezi kříži nehybná bytost v černém. Sedí a vůbec se nekryje, zády se opírá o mramorový obelisk a dívá se na Rodericka. Roderickovi se zdálo, že zahlédl bílý obličej a tmavé prohlubně očí. Ale za ten zlomek vteřiny to ve skutečnosti nemohl rozeznat. Odplížil se ještě pár kroků dál, nahmatal v podpaží láhev, vytáhl ji, ležel chvíli nehnutě a tiskl si teplou láhev k tváři. Pak — láhev pořád v ruce — se znovu začal plížit nazpátek. Už nic neposlouchal a kolem sebe se nerozhlížel.

Ve hřbitovní zdi byla díra a za tou dírou ležel na ochranném plášti Barbridge. Ležel pořád ve stejné poloze na zádech, rukama si popotahoval límec svetru a tlumeně hekal; občas hlasitě zastěnal. Roderick si sedl vedle něj a odšrouboval uzávěr láhve. Potom opatrně podsunul ruku pod Barbridgeovu hlavu (cítil přitom jeho rozpálenou lysinu, mokrou od potu) a přiložil hrdlo láhve ke starcovým rtům. Bylo tma, ale v přísvisitu reflektorů viděl Roderick dokořán otevřené a jakoby skleněné Barbridgeovy oči, černé štětiny na jeho neoholených

tvářích. Barbridge si několikrát za sebou žíznavě lokl a potom začal nervózně hmatat rukou kolem sebe, až našel pytel se svým úlovkem.

„Tak ses vrátil,“ řekl nakonec. „Nenechal jsi dědka... aby tady zdechl... To ti nikdy nezapomenu...“

Roderick zaklonil hlavu a napil se. Přímou se přísál k láhvi.

„Stojí tam pořád, prašivci,“ řekl. „Jako přilepení...“

„To není náhoda,“ zaskuhral Barbridge. Mluvil s námahou, přerývaně. „Někdo nás udal. Čekají tam na nás.“

„Asi,“ řekl Roderick. „Chceš si ještě loknout?“

„Ne. To stačí. Jenom se na mě nevykašli. Když se na mě nevykašleš, tak neumru. Nebudeš toho litovat, uvidíš. Nevykašleš se na mě, Zrzku?“

Roderick neodpověděl. Díval se směrem k silnici, na namodralou záři reflektorů. Mramorový obelisk viděl taky, ale jestli tam někdo opravdu sedí, to říci nemohl.

„Já nekecám, Zrzku. Nebudeš toho litovat, když mě zachráníš. Já ti prozradím, proč jsem zůstal naživu, když všichni dávno zařvali: Bob Gorila, Faraó Bankéř, to byl přece nějaký stalker, Měkkýš, Norman Brejlatec, Kallogenés, Pitt Vřed... A víš, proč jsem to přežil já?“

„Protože jsi darebák,“ řekl konečně Roderick a díval se pořád upřeně na silnici. „Mrchožrout.“

„Máš pravdu, nehádám se. Ale copak ti ostatní byli lepší? Faraó? Měkkýš? Proč ti zařvali a proč já ne? Víš to?“

„Vím,“ řekl Roderick, aby měl pokoj.

„Houby víš. Slyšels někdy o *zlaté kouli*!“

„Slyšel.“

„A myslíš si, že je to pohádka, vid’?“

„Proč pořád žvaníš?“ zeptal se Roderick. „Zbytečně se vyčerpáváš.“

„To nic. Však ty mně pomůžeš, ne? Copak bys mě mohl nechat tady? Co jsme se spolu nachodili do Pásma! A znám tě odmalička. Tvého tátu jsem znal.“

Roderick mlčel. Strašně si potřeboval zapálit cigaretu, vysypal z jedné tabák na dlaň a číchal k němu. Nepomohlo to.

„Musíš mě zachránit,“ začal zase Barbridge. „Kvůli tobě se mi to stalo. Proč jsi nevzal Malt’ana? Byl by to schytal on...“

Malt’an se velice doprošoval, aby ho vzali. Celý večer za ně platil, přísahal, že sežene skafandr, nabízel peníze, když ho vezmou. Barbridge zuřivě mrkal na Rodericka: vezmi ho, vyděláme na tom. A právě kvůli tomu se Roderick zatvrdil.

„Nelži. Tvá vlastní chamtivost tě přivedla do neštěstí,“ řekl chladně Roderick. „Mě do toho nepleť.“

Chvíli bylo ticho, jenom Barbridge hekal. Zase si uvolňoval límec a hlavu měl zvrácenou dozadu.

„Všechno si můžeš vzít, co tady v tom pytli mám, jenom mě zachraň,“ zasípal.

Roderick se podíval na hodinky. Za chvíli začne svítat a hlídkový vůz se pořád nehýbá. Reflektory prohmatávaly křoví a kousek od policejního auta stál zamaskován jejich džíp, který mohla hlídka snadno kdykoliv odhalit.

„Zlatá koule,“ řekl Barbridge. „Já ji našel. Pak se o ní začalo básnit, já si taky přísazoval. Že splní každému jakékoli přání! Jakékoli! Kdyby jakékoli, tak bych tady už dávno nebyl: žil bych si spokojeně v Evropě a koupal bych se ve zlatě.“

Roderick se na něj podíval. V modravém přísvitu se zdála Barbridgeova zvrácená hlava mrtvá. Ale vyvalené skleněné oči žily: neustále sledovaly Rodericka.

„Věčné mládí! Čerta starého, a ne věčné mládí mi přinesla,“ vrčel Barbridge. „Prachy taky ne. Jenom zdraví, to snad. A děti mám bezvadné. A jsem živý. O tom se ti ani nezdá, kde já jsem všude byl. A přežil jsem to.“

Olízl si rty:

„O to jsem kouli taky prosil. Abych zůstal naživu. A zdravý. A abych měl děcka...“

„Drž hubu, prosím tě,“ přerušil ho Roderick. „Skuhráš jako stará baba. Když to půjde, tak tě odtud dostanu. Kvůli Dině. Dovedu si představit, jak by to s ní dopadlo, kdybys tady zařval.“

„Dina! Holčička moje zlatá! Krásná jako obrázek. Zhýčkaná, to je pravda. Moje děti, Zrzku, měly vždycky všecko, čeho se jim jenom

zachtělo. Jestli já zařvu, skončí špatně. Arturek! Však ho znáš, jaký je to kluk.“

„Už jsem ti to řekl jasně: když to půjde, dostanu tě odtud.“

„Ne, ty mě odtud dostaneš v každém případě,“ mlel Barbridge svoje. „Řeknu ti za to, kde je *zlatá koule*. Chceš?“

„Tak řekni.“

Barbridge zasténal a pohnul se.

„Nohy, nohy...“ zasténal. „Sáhni si na ně, jak to vypadá.“

Roderick mu ohmatal nohy od kolen až ke šlapkám.

„Mám tam ještě kosti?“ chroptěl Barbridge.

„Máš, buď klidný,“ lhal Roderick. „A nemel sebou tak.“ Ve skutečnosti nahmatal Roderick jenom kolenní česky, dál byly nohy jako gumová hadice, daly se zavázat na uzel.

„Proč lžeš?“ zeptal se Barbridge. „Myslíš, že nevím, co to dělá s nohama?“

„Kolena máš v pořádku,“ řekl Roderick.

„Stejně ti nevěřím,“ řekl Barbridge smutně. „Ale čert to vzal. Jenom mě odtud dostaň. Všechno ti řeknu. Mapku nakreslím. Všechna nebezpečná místa označím...“

Mluvil a mluvil, sliboval hory doly, ale Roderick neposlouchal. Díval se na silnici. Reflektory přestaly přejíždět sem a tam, zaměřily se teď všechny na jediné místo: na mramorový obelisk. V ostrém modrém světle uviděl Roderick zřetelně sehnutou postavu potloukající se mezi kříži. Postava se pohybovala poslepu: mířila přímo na reflektory. Roderick uviděl, jak vrazila do velkého kříže, odletěla od něho, znovu do něho vrazila a teprve potom ho obešla a vydala se na další cestu s předpaženými rukama a s roztaženými prsty. Pak najednou zmizela, jako kdyby se propadla do země, a za několik vteřin se objevila znovu, ale poněkud více vpravo, a zase kráčela s jakousi nesmyslnou, nelidskou tvrdohlavostí a připomínala spíš mechanismus než živého tvora.

A najednou reflektory zhasly. Zaskřípěla spojka, divoce zavyl motor, křovisky se mihla modrá a červená signální světla a hlídkový vůz vyrazil jako splašený a pustil se k městu. Než se Roderick nadál, zmizelo auto za zdí.

„Je to možné?“ zašeptal Barbridge horečně. „Jsou pryč! Zrzku! Cesta je volná!“

Začal kolem sebe hmatat, přitáhl si pytel a pokoušel se zvednout.

Roderick se pořád díval stejným směrem. Teď tam byla tma, ale to tam někde zůstalo a pohybovalo se to jako natahovací hračka, klopytalo to, padalo, naráželo do hřbitovních křížů a zaplétalo se do křoví.

„Jo,“ řekl, „můžeme vyrazit.“

Zvedl Barbridgea. Ten se ho chytl levou rukou kolem krku jako klišťe, a Roderick, který neměl sílu narovnat se, prolezl po čtyřech s Barbridgem na zádech dírou ve hřbitovní ohradě.

„Jenom prosím tě pohni,“ chroptěl Barbridge. „O pytel se neboj, ten nepustím.“

Roderick to tady dobře znal, ale po mokré trávě mu to klouzalo, větve jeřabin ho tloukly přes obličej, Barbridge ho tížil na zádech jako mrtvola a pytel s nasbíranými krámy se každou chvílí o něco zachytával; kromě toho všeho tu bylo nebezpečí, že někde narazí na toho, který zde pravděpodobně stále ještě bloudí temnotou.

Konečně se dostali na silnici. Bylo sice stále ještě tma, ale svítání muselo přijít každou chvíli. V lesíku za silnicí se už ozývaly nesměle ptačí hlasy a tma nad vzdálenými domy předměstí začínala pomalu modrat; od města vál chladný větřík. Roderick položil Barbridgea do příkopu, ohlédl se a — podoben velkému černému pavoukovi — přeběhl přes cestu. Rychle našel džíp, vyházel z něj větve, sedl za volant a opatrně, aniž rozsvítil světla, vyjel na silnici. Barbridge seděl v příkopě, jednou rukou svíral pytel a druhou si ohmatával nohy.

„Rychle!“ zasípal. „Musíš jet rychle. Kolena mám ještě v pořádku. Aspoň kolena kdyby se podařilo zachránit!“

Roderick ho zvedl a vtáhl do auta; zatínal při tom zuby námahou. Barbridge se svalil na zadní sedadla a zasténa. Pytel držel stále v ruce. Roderick na něho hodil plášť, který se Barbridgeovi podařilo jakýmsi zázrakem přivléct taky.

Roderick vytáhl baterku a udělal pár kroků podél příkopu: pátral po stopách. Ale nezbyly tu takřka žádné. Polehlá tráva na jednom místě, kde džíp vjel na silnici, ale to za pár hodin zmizí samo. Kolem

místa, u něhož stál hlídkový vůz, se válelo obrovské množství nedopalků. Roderick si uvědomil, jak touží po cigaretě, a zapálil si, i když měl sto chutí sednout do auta a jet jako šílenec pryč odtud. Ale nešlo to. Všechno teď musel dělat pomalu a s rozmyslem.

„Na co čekáš?“ skuhral z auta Barbridge. „Vylej vodu, namoč nářadí, schovej pytel...“

„Nežvaň!“ řekl Roderick. „Počkej chvíli, musím si to rozmyslet.“ Chvíli dumal. „Pojedeme přes Southend, přímo do Harmondu to nejde.“

„Proč by to nešlo? Ty chceš, abych přišel o kolena, lumpe?“

Roderick strčil nedopalek své cigarety do krabičky zápalek.

„Neřvi, Mrchožroute,“ řekl. „Kdybychom jeli přímo, zastaví nás určitě některá hlídka. Jsou tu nejmíň tři.“

„No a?“

„Podívají se ti na hnáty a je to.“

„Co na hnáty? Byli jsme na rybách, hodili jsme do jezírka granát a mně to přerazilo nohy.“

„A co když ti je prohmatají?“

„Prohmatají... Začnu rvát tak, že je přejde chuť jenom na mě sáhnout.“

Ale Roderick se už rozhodl. Nadzvedl šoféřské sedadlo a otevřel tajný příklop:

„Dej sem pytel!“

Benzínová nádrž pod sedadlem byla falešná. Roderick strčil pytel dovnitř a slyšel při tom, jak to v pytli štěrchá a hrká.

„Já riskovat nebudu!“ řekl. „Já si to nemůžu dovolit.“

Zavřel příklop, položil na něj hadry, zaprášil to všechno a dal sedadlo na místo. Barbridge hekal, sténal, plačlivě prosil, aby si Roderick pospíšil, znovu sliboval *zlatou kouli* a pořád sebou vrtěl na sedadle a napjatě se díval do řídnoucí tmy. Roderick si ho nevšímal. Roztrhl nádobu z plastické hmoty, ve které byly ryby, přesypal je do rybářského pytle, a pak pošpíchal rybářské nářadí vodou z nádoby. Teď bylo všechno v pořádku: rybáři se vraceli z lovu, který špatně skončil.

Sedl za volant a nastartoval.

Až k zatačce jel se zhasnutými světly. Nalevo se táhla mohutná třímetrová zeď oddělující Pásmo od okolí, napravo byly křoviny, řídké hájky a sem tam opuštěné vilky se zatlučenými okny a oprýskanými zdmi. Roderick viděl dobře ve tmě, která už nebyla tak hustá jako dřív. A kromě toho tušil, co přijde: proto ani nezmírnil rychlost, když přímo před sebou uviděl pravidelně kráčející sehnutou postavu. Jenom se sklonil níž nad volant. Pochodovalo to prostředkem silnice směrem k městu. Roderick proklouzl po levé straně, a když byla postava vzadu, přidal plyn.

„Kristepane!“ řekl Barbridge ohromeně. „Viděls to, Zrzku?“

„Jo,“ odpověděl Roderick.

„Tohle tady ještě scházelo,“ řekl ustrašeně Barbridge.

„Drž hubu!“ zakřičel na něho Roderick.

Tady někde musela být zatačka. Roderick zpomalil a upřeně se díval na řadu domků a plotů po pravé straně. Starý transformátor... sloup s opěrkou... shnilý mostek přes potůček... Roderick otočil volantem. Džíp nadskočil na neudržované cestě.

„Kam jedeš?“ zaječel Barbridge. „Kvůli tobě přijdu o nohy, prašivče!“

Roderick se v jízdě otočil a vši silou udeřil Barbridgea do obličeje a ucítil při tom hřbetem své ruky Barbridgeovu zarostlou tvář. Barbridge se zarazil a zmlkl. Džíp nadskakoval, kola co chvíli proklouzávala blátem po nočním dešti. Světla džípu ozařovala starou cestu zarostlou trávou, ohromné kaluže, shnilé ploty po stranách. Barbridge plakal a posmrkával. Už nic nesliboval, stěžoval si a vyhrožoval, ale jenom potichu, nezřetelně, takže Roderick slyšel jenom jednotlivá slova. Così o nohou, o kolenou, o synáčkovi Arturovi.

A pak už bylo úplné ticho.

Kdysi tu byly chaty, zahrady, ovocné sady, letní sídla zámožných lidí. Zelená veselá místečka, malé rybníčky s čistými písčitými břehy, nádrže s kapry. Smog z města se sem nikdy nedostal. Teď to bylo všechno opuštěné a ponechané svému osudu; během celé jízdy minuli jenom jeden jediný dům, ve kterém svítilo světlo; ohromný pes vyběhl ze zahrady a hnal se zuřivě za autem.

Roderick přejel opatrně ještě jeden neudržovaný mostek a těsně před odbočkou k západní dálnici zastavil džíp a vypnul motor. Pak

vylezl z auta, na Barbridgea se ani neohlédł a dal se směrem k západní dálnici; ruce si strčil zimomřivě do kapes. Bylo už světlo. Všechno bylo mokré, tiché a ospalé. Opatrně vykroukl z křoví. Strážníci na dálnici bylo vidět jako na dlani: maringotka s třemi osvětlenými okny, u okraje strážní auto, ve kterém nikdo nebyl. Roderick chvíli stál a koukal. Nic se tam nehýbalo — strážní, prokřehlí za noc, se zřejmě ohřívají v maringotce. „Lumpi,“ řekl Roderick tiše. Vytáhl z kapsy boxer, nasadil si ho na ruku a sevřel v dlani studený kov. Pak se obrátil a vydal se nazpátek. Džíp stál mírně nakloněn mezi keři. Bylo to místo, kudy nikdo nejel snad deset let.

Když došel Roderick k autu, Barbridge se nadzvedl a s otevřenými ústy se na něho díval. Teď vypadal ještě starší než normálně — vrásčitý, holohlavý, zarostlý, se zčernalými zuby. Chvilku se na sebe dívali a najednou Barbridge zase spustil:

„Mapu dostaneš... všechna nebezpečná místa... až to uvidíš, poděkuješ mně...“

Roderick poslouchal, potom uvolnil prsty, kterými svíral boxer, a řekl:

„Dobře. A teď budeš ležet ve mdlobách, jasné? Když něco, tak sténej a nedovol, aby na tebe někdo sáhl.“

Sedl k volantu, nastartoval motor a rozjel se.

Z maringotky nikdo nevylezl, když džíp projel kolem. Roderick dodržoval předepsanou rychlost, ale pak to rozjel a přes Southend se hnál zběsilou rychlostí do Harmondu. Bylo šest hodin ráno, ulice byly ještě prázdné, asphalt byl mokrá a černý a světelné signály opuštěně a zbytečně mrkaly na křižovatkách. Když projeli kolem pekárny, ucítil Roderick vůni čerstvě upečeného chleba.

„Žral bych,“ řekl a trochu se za jízdy protáhl.

„Cože?“ lekl se Barbridge.

„Žral bych, až bych vraždil... Kam tě mám hodit? Domů, nebo přímo k Řezníkovi?“

„K Řezníkovi, rychle k Řezníkovi,“ řekl Barbridge, celý nakloněný dopředu, takže dýchal Roderickovi na zátylek. „Rovnou k Řezníkovi... Dluží mi sedm stovek... A pohni trochu, co se vlečeš jako šnek?“ A najednou začal nenávistně nadávat těmi nejhoršími

nadávkami. Sliny mu tekly z úst a jenom záchvaty kašle mu bránily, aby nadával rychleji.

Roderick mu neodpovídal. Neměl čas ani chuť zarážet tento proud špinavostí. Chtěl to co nejrychleji skoncovat a aspoň hodinku si popsat před schůzkou v Metropolu. Zahnul do Šestnácté avenue, projel dva bloky a zastavil před šedou tříposchod'ovou vilou.

Řezník mu otevřel sám: zřejmě právě vstával a chystal se do koupelny. Měl na sobě župan a v ruce držel sklenici s umělým chrupem. Vlasy měl rozježené a pod kalnýma očima měl opuchlé váčky.

„Co chceš, Zrzku?“ zeptal se.

„Nasad' si chrup a pojd',“ odpověděl Roderick.

„Moment,“ řekl Řezník, pokynul Roderickovi, aby vstoupil do haly, a rychle zamířil do koupelny.

„O koho jde?“ volal už za zavřenými dveřmi své koupelny.

„O Barbridgea.“

„Co se mu stalo?“

„Nohy.“

Z koupelny se ozvalo šumění vody, frkání, šplouchání, cosi spadlo a kutálelo se po kachlíčkové podlaze. Roderick si unaveně sedl do křesla a zapálil si. Pěkné to měl Řezník ve své vile. Byl to vynikající chirurg, kapacita, nejen místní, ale dokonce celostátní; se stalkery se dal dohromady ne kvůli penězům, nýbrž kvůli medicíně. Stalkeři mu taky neplatili peníze, nýbrž různými krámy z Pásma, jež se pokoušel aplikovat při své práci. A nejen to — stalkeři platili i tím, že mu umožňovali, aby na nich studoval dříve neznámé nemoci a poškození lidského organismu. Díky tomu se stal slavným odborníkem na nedičské nemoci lidí. Ale peníze mu taky nesmrděly, to rozhodně ne.

„A co má s nohama?“ zeptal se, když konečně vylezl z koupelny.

„Stoupl do *rosolu*,“ řekl Roderick

Řezník hvízdal.

„Tak s Barbridgem je konec. Škoda, byl to nějaký stalker.“

„Uděláš mu protézy a on na nich bude skákat po Pásmu,“ řekl Roderick a natáhl se pohodlně v křesle.

„Počkej chvílku, obléknu se,“ požádal Rodericka Řezník.

Po celou dobu, co se Řezník oblékal a telefonoval (asi na svou kliniku, aby tam připravili všechno k operaci), ležel Roderick bez

hnutí v křesle a kouřil. Jenom jednou se pohnul, když vytahoval láhev. Pil po malých doušcích, protože v láhvi toho moc nezbylo. Snažil se o ničem nepřemýšlet. Čekal.

Pak vyšli společně k džípu. Roderick si sedl za volant a okamžitě se naklonil dozadu a začal prohmatávat Barbridgeovy nohy. Barbridge se čehosi žalostně dožadoval, sliboval zlato, vzýval nebožku manželku a děti a prosil chirurga, aby mu zachránil aspoň kolena. Když přijeli ke klinice, Řezník vyskočil a zmizel uvnitř. Roderick si znovu zapálil a Barbridge řekl zničehonic jasně a důrazně:

„Tys mě chtěl zabít. To máš u mě schované.“

„Ale nezabil jsem tě,“ řekl Roderick lhostejně.

„To je pravda, to si budu taky pamatovat.“

„Jen si to pamatuj. Ty bys mě jistě taky nezabil.“

Otočil se a podíval se na Barbridgea.

„Ty bys mě tam jednoduše nechal. Jako jsi to udělal s Brejlatcem.“

„S tím já nemám nic společného. Přimáčklo ho to. Umřel sám,“ namítl zachmuřeně Barbridge.

„Ty jsi zkrátka a dobře svině,“ řekl lhostejně Roderick a odvrátil se. „Mrchožrout.“

Z brány vyběhli s nosítky sanitáři a hnali se rovnou ke džípu. Vytažili šikovně Barbridgea z vozu a nesli ho dovnitř. Barbridge ležel bez hnutí, ruce složené na prsou, a odevzdaně hleděl do nebe. Jeho veliká chodidla, vyžraná *rosolem*, ležela nepřirozeně vyvrácena. Byl to poslední stalker první generace; patřil k těm, kdo začali s honbou za vesmírnými poklady hned po Návštěvě, kdy se Pásmo ještě ani nejmenovalo Pásmo, kdy ještě neexistovaly žádné ústavy, hraniční zdi, policejní jednotky OSN, kdy město bylo paralyzováno strachem a svět se ještě usmíval nad další kachnou, kterou pustili do světa novináři. Roderick měl tehdy deset let a Barbridge byl tenkrát silný a obratný chlap: rád pil za cizí prachy, rval se, proháněl holky. Jeho vlastní děti ho nezajímaly. Darebák to byl už tenkrát: svou vlastní ženu mlátil v opilosti s neskrývanou rozkoší a naprosto veřejně... Umlátil ji k smrti.

Roderick rozjel džíp a hnal se domů. Zastavil se před garáží, a když vylezl z auta, uviděl správce, který se k němu blížil od parčíku

před domem. Jako vždy měl správce špatnou náladu. Jeho pomačkaná tvářička s opuchlými očima vyjadřovala naprostou štitivost, jako kdyby nešel po cestě, ale po hromadě hnoje.

„Dobrý den,“ pozdravil Roderick uctivě.

Správce se zastavil na dva kroky od něho a ukázal palcem za sebe.

„To je vaše práce?“ zeptal se tak, že mu málem nebylo rozumět. Bylo poznat, že to byla první slova, která od včerejška pronesl.

„O čem mluvíte?“

„Tamta houpačka... To jste dělal vy?“

„Ano.“

„Na co?“

Roderick neodpověděl a začal odemykat garáž.

Správce k němu přistoupil a zastavil se za jeho zády.

„Já se vás ptám, nač jste udělal tamtu houpačku? Kdo se vás o to prosil?“

„Dcerka mě poprosila,“ řekl Roderick úplně klidně a vytáhl roletu.

„O dcerce si ještě promluvíme!“ zvýšil správce hlas. „Teď mi řekněte, kdo vám dovolil dělat si v parku, co vás napadne?“

Roderick se obrátil k němu a chvíli stál nehnutě a díval se upřeně na jeho bledý nos s krvavými žilkami. Správce o krok ustoupil a řekl o něco klidněji:

„A balkón jste si natřel na modro. Kolikrát jsem vás upozorňoval...“

„Máte to marné,“ řekl Roderick. „Nevystěhuju se.“

Nasedl do džípu a nastartoval. Položil ruce na volant a přitom si všiml, že má kotníky prstů úplně bílé. V tom okamžiku se vysunul z okna džípu a řekl, aniž by se mírnil:

„A jestli se jednou přece vystěhuju, pak se těš!“

Zajel do garáže, rozsvítil a stáhl roletu. Pak vytáhl z falešné benzinové nádrže pytel, dal do pořádku vůz, strčil pytel do starého proutěného koše, nahoru položil rybářské náčiní, které bylo ještě mokré, a na to všechno naskládal ryby, které Barbridge koupil včera večer v jakémsi obchůdku na periférii. Na zadním plášti uviděl rozmáčknutý nedopalek cigarety. Odtrhl ho a prohlédl si ho. Ukázalo se, že je to zbytek švédské cigarety. Roderick se zamyslel a strčil nedopalek do krabičky se zápalkami. Teď už tam byly nedopalky tři. Na schodech

nepotkal nikoho. Zastavil se u svých dveří, které se prudce otevřely dřív, než stačil vytáhnout klíč. Vešel dovnitř s těžkým košem pod paží a ucítil důvěrně známé teplo a vůni domova. Guta ho objala kolem krku a hlavu mu položila na prsa. Cítil, jak jí bije srdce. Nechal ji tak — stál trpělivě a čekal, až ho sama pustí, ačkoliv právě v tom okamžiku ucítil, jak je vyčerpaný a zesláblý.

„Konečně,“ řekla nahlas svým hlubokým, trochu chraplavým hlasem, pustila ho, obrátila se a šla do kuchyně. „Hned dostaneš kávu,“ řekla už odtud.

„Tady máš ryby,“ řekl s chtěnou bezstarostností. „Usmaž mi je všechny, padám hlady.“

Vrátila se, obličej schovaný v rozpuštěných vlasech; postavil koš na zem, pomohl jí vytáhnout síťku s rybami, pak ji společně odnesli do kuchyně a vysypali ryby do dřezu.

„Běž se vykoupat,“ řekla. „Než se vrátíš z koupelny, budeš mít jídlo nachystané.“

„Co Agnes?“ zeptal se Roderick a stahoval si vysoké boty.

„Celý večer brebentila,“ odpověděla Guta. „Nechtěla jít spát. A pořád se ptala: ‚Kde je tatínek? Já chci tatínka!‘“

Pohybovala se po kuchyni tiše a účelně a zářila z ní krása a síla. Všechno jí pod rukama jenom lítalo: na plotně vřela voda, šupiny z ryb se pod jejím nožem jen sypaly, čerstvě uvařená káva příjemně voněla.

Roderick se zvedl, bosky se vrátil do předsíně, vzal koš a odnesl ho do komory. Pak nahlédl do dětského pokoje. Agnes ještě spala. Odhozená pokrývka visela z postele a Agnes ve vyhrnuté noční košilce byla podobná malému funicímu zvířátku. Roderick se neudržel a pohládl ji po zádech, porostlých světlými chloupky; potisící zakroutil hlavou nad tím, jaká je ta její srst hebká a dlouhá. Nejraději by ji byl zvedl do náručí, ale byl špinavý a prosáklý Pásmem a taky ji nechtěl vzbudit. Vrátil se do kuchyně, sedl si znovu za stůl a řekl:

„Dej mi hrnek kávy. Vykoupu se až potom.“

Na stole ležely časopisy: Harmondský zpravodaj, Atletika, Playboy a v šedé obálce Věstník Mezinárodního ústavu mimozemských civilizací číslo 56. Roderick si vzal kávu, kterou mu Guta podala, a otevřel Věstník. Bylo tam plno jakýchsi klikyháků, značek, nákresů,

fotografií předmětů, které Roderick tak dobře znal. A přesto že to už bylo tak dlouho od oné události, našel tu ještě jeden posmrtný Kirillův článek: „O jedné vlastnosti magnetických pastí typu 77/B“. U jména Panov byla hvězdička a dole pod čarou bylo kurzívou napsáno: „Dr. Kirill A. Panov, SSSR, tragicky zahynul při provádění pokusu v dubnu 19.“ — Roderick odhodil časopis, usrkl kávy a zeptal se:

„Hledal mě někdo?“

„Gutalin tady byl,“ řekla Guta po malinké odmlce. Stála u plotny a dívala se na něho. „Byl namol, musela jsem ho vyhnat.“

„A co Agnes?“

„Nechtěla ho samozřejmě pustit. Začala brečet. Ale já jsem jí řekla, že strýčkovi Gutalinovi není dobře. A ona na mě mrkla: ‚Zase má v hlavě, strýček Gutalin, že?‘“

Roderick se usmál a usrkl ještě jednou. Pak se zeptal:

„A co sousedi? Dali pokoj?“

Guta se zase na chvílku odmlčela a pak řekla:

„Pořád je to stejné.“

„Tak mi to ani nevykládej.“

„Je to otrava,“ mávla Guta rukou. „Dneska v noci klepala ta bába zespu. Oči vyvalené, co prý řežeme uprostřed noci v koupelně.“

„Bestie,“ řekl Roderick skrze zuby. „Poslouchej, nebylo by přece jenom lepší odstěhovat se? Koupíme si domek někde na předměstí, nějakou opuštěnou vilku...“

„A Agnes?“

„Panebože, copak nedokážeme, aby jí bylo dobře s námi dvěma?“ řekl Roderick.

Guta zakroutila hlavou:

„Má ráda děti. A děti jí. Kdo za to může, že...“

„Ano,“ přerušil ji Roderick. „Kdo za to může?“

„Jsou to zbytečné řeči,“ řekla Guta. „Kdosi ti telefonoval, nepředstavil se. Řekla jsem, že jsi na rybách.“

Roderick dopil kávu a zvedl se.

„No dobrá,“ řekl. „Jdu se vykoupat. Mám dneska moc práce.“

Šatstvo naházel do koše a boxer, zbylé matice, cigarety a podobné drobnosti položil na poličku. Sprchoval se dlouho vřelou vodou, dřel

si tělo houbou, až měl kůži rudou, pak zastavil sprchu a sedl si na okraj vany. Zapálil si. V trubkách hučela voda, Guta cinkala v kuchyni nádobím; pak ucítil Roderick z kuchyně smažené ryby a Guta zaklepala a položila mu do koupelny čisté prádlo.

„Pospěš si,“ pobídla ho. „Nebo budeš mít ryby studené.“

Už se uklidnila a začala ho normálně prohánět. Roderick si s úsměvem oblékl trenýrky a tričko a vrátil se do kuchyně.

„Dals šaty do nádoby? A nalils na ně vodu?“ zeptala se Guta.

„Jasně,“ odpověděl Roderick s plnými ústy. „Ty ryby jsou vynikající.“

Chytil ji za ruku a snažil se posadit si ji na klín, ale ona mu utekla a sedla si ke stolu naproti němu.

„Pohrdáš svým vlastním mužem,“ řekl Roderick zase s plnými ústy. „Štítíš se mě, že?“

„Jakýpak jsi teď muž?“ řekla Guta. „Ty jsi teď prázdný pytel, který se musí nejdřív naplnit.“

„A co když ne?“ řekl Roderick. „Na světě je plno zázraků.“

„Takové zázraky jsou u tebe vyloučené. Dáš si skleničku?“

Roderick nerozhodně pohnul vidličkou.

„Ne, ne,“ řekl. Podíval se na hodiny a zvedl se: „Musím jít. Nachystej mně oblek. Košili. A vázanku.“

Dělalo mu to dobře, šlapat bos po chladivé podlaze. V komoře se zavřel, natáhl si gumové rukavice a začal vytahovat z pytle úlovek. Dvě *skořepiny*. Krabice se *špendlíky*. Devět *baterek*. Tři *náramky*. A ještě jedna *obruč* — taky takový *náramek*, jenomže z bílého kovu a trochu lehčí a větší v průměru. Šestnáct kusů *černých kapek*. Dvě houby ve výborném stavu. Tři *bzučáky*. Sklenice *sodové hlíny*. V pytli byla navíc ještě těžká porcelánová schránka, pečlivě uložená ve skleněné vatě. Vytáhl cigaretu, zapálil si a prohlížel si přitom úlovek, rozložený po stole. Pak otevřel zásuvku, vytáhl list papíru a propisovací tužku a začal psát jednu cifru za druhou do tří sloupečků. Cigaretu přitom držel v koutku úst a přimhuřoval oči. Spočítal první dva sloupce. Vycházely mu pořádné sumy. Zamáčkkl nedopalek v popelníku a opatrně otevřel krabičku a vysypal z ní *špendlíky* na papír. Při elektrickém osvětlení se modravě leskly a jenom občas zazářily čistými spektrálními barvami — žlutou, červenou, zelenou. Vzal jeden

špendlík a opatrně, aby si nepropíchl rukavici — ho podržel mezi palcem a ukazováčkem. Pak zhasl a chvílku počkal. Ale *špendlík* nezareagoval. Roderick ho položil stranou a vzal druhý stejným způsobem. Zase nic. Stíkl trochu a *špendlík* se probudil: začaly se objevovat načervenalé záblesky a pak najednou i zelené. Několik vteřin pozoroval Roderick se zájmem tuto podivnou hru světýlek, která — jak psali ve Věstníku — měla principiální význam, jenomže nikdo nevěděl jaký. Pak položil *špendlík* a začal zkoušet další.

Zjistil, že v krabičce je třiasedmdesát *špendlíků*. Světélkovalo jich jenom dvanáct, ostatní byly němé. Ale to neznamenovalo, že byly k ničemu — jenom se nedaly probudit pouhými prsty. Byl na to zvláštní přístroj, velký jako stůl, který ovšem Roderick nevlastnil.

Roderick rozsvítil a připsal k napsaným číslicím dvě další. A pak se rozhodl.

Sáhl na dno pytle a se zatajeným dechem vytáhl balíček ve skleněné vatě. Chvilku se na balíček díval a škrabal se přitom na bradě. Pak vzal tužku do neobratných prstů v gumových rukavicích a hrál si s ní. Vzal si další cigaretu a celou ji vykouřil, aniž odtrhl oči od balíčku.

„Svinstvo,“ řekl hlasitě, rezolutně vzal balíček a dal ho nazpátek do pytle. Stáhl si rukavice, shodil zástěru a odešel z komory, aniž zhasl světlo.

Oblek měl už připravený, začal se chystat. Uvázal si zrovna vázanku, když za jeho zády tiše zaskřípaly parkety a ozvalo se hlasité supění. Roderick předstíral, že nic neslyší.

„Baf!“ vykřikl vysoký hlásek za ním a Agnes ho chytila za nohu.

Roderick se s předstíraným úlekem zřítel na postel.

Agnes se okamžitě se smíchem a pištěním vydrápala k němu. Šlapala po něm, tahala ho za vlasy a bez ustání mlela jazýčkem. Sousedův Willy ulomil panence nohu. Ve čtvrtém poschodí mají nové koťátko, které je úplně bílé a má červená očka: asi neposlouchalo maminku a uteklo jí do Pásma. K večeri měla kaši s kompotem. Byl tu strýček Gutalin, ale měl zase v hlavě a byl nemocný, plakal. A proč se ryby neutopí, když plavou pod vodou? A proč maminka dnes v noci nemohla spát? A proč je prstů pět a ruce dvě a nos jenom jeden? Roderick hladil teplou bytost, která po něm ležla, díval se do jejích

očí, černých jako uhel a bez bělem, dotýkal se svou tváří její heboučké hedvábné srsti. Pak zazvonil telefon. Roderick natáhl ruku a vzal sluchátko.

„Prosím.“

Ale nikdo se neozval.

„Haló!“ řekl Roderick. „Haló!“

Ve sluchátku to cvaklo a bylo ticho. Roderick se zvedl, postavil Agnes na zem a dooblékl se, Agnes už nevnímala, jenom se roztržitě usmíval. Dcerka mu nakonec řekla, že polkl svůj jazyk, a nechala ho na pokoji.

Zašel znovu do komory, naskládal do aktovky všechno, co leželo na stole, pak si vzal v koupelně boxer, ještě jednou se vrátil do komory, do jedné ruky vzal aktovku, do druhé koš s pytlím, postavil všechno v předsíni, zamkl pečlivě komoru a zavolal na Gutu:

„Tak já jdu!“

„Kdy se vrátíš?“ zeptala se Guta ve dveřích od kuchyně. Byla už učesaná a upravená a měla na sobě modré šaty s výstřihem, které na ní měl Roderick nejraději.

„Tak běž,“ řekla Guta tiše.

„Já ti zavolám,“ řekl a díval se na ni a pak ji políbil.

„Mě taky!“ zavřeštěla Agnes a vtiskla se mezi ně.

Musel se sklonit skoro až k zemi. Guta se na něj dívala nehybněma očima.

„Neboj se,“ řekl, „já ti zavolám.“

O poschodí níž uviděl Roderick tlouštíka, který se vrtal v zámku. Z hloubi bytu bylo cítit cosi kyselého. Roderick se zastavil a řekl:

„Dobrý den.“

Tloustík se na něho vyjeveně podíval přes rameno a něco zamručel.

„Vaše paní byla dnes v noci u nás,“ řekl Roderick. „Že prý něco řežeme. To je nedorozumění.“

„Mně je to jedno,“ zavrčel tloustík.

„Manželka včera prala,“ pokračoval Roderick. „Jestli vás to rušilo, prosíme za prominutí.“

„Já jsem si nestěžoval,“ řekl tloustík. „Nic se nestalo...“

„To jsem rád,“ řekl Roderick.

Sešel po schodech dolů, v garáži postavil do kouta koš, ve kterém byl ukryt pytel, na koš dal staré sedadlo, podíval se na úkryt ještě jednou a vylezl na ulici.

Měl to kousek — pouhé dva bloky až na náměstí, potom přes park a ještě kousek na Centrální třídu. Před Metropolem se jako vždycky leskla nablýskaná auta, zřízenci vlekli kufry a jacísi cizokrajně vypa-
dající lidé stáli ve skupinách po dvou po třech, pokušovali a diskuto-
vali na mramorovém schodišti. Roderick si řekl, že dovnitř zatím
nepůjde. Sedl si pod slunečník v malinké zahradní restauraci na dru-
hé straně ulice, objednal si kávu a zapálil si cigaretu. Dva kroky od
něho seděli tři hodnostáři mezinárodních policejních jednotek, kteří
mlčky polykali buřty po harmondsku a pili černé pivo z vysokých
sklenic. Na druhé straně se zase živil brambůrky jakýsi seržant, jehož
modrá přílba se povalovala na zemi a opasek s pouzdrém visel na
opěradle židle. Jinak byla kavárna prázdná. Číšnice, žena nikoli nej-
mladší, kterou nikdy předtím neviděl, stála v koutku a občas zívla a
přikryla si rukou nabarvená ústa. Bylo za pět minut tři čtvrti na de-
vět.

Roderick uviděl, jak z vestibulu hotelu vyšel Richard Noonan a
jak si v chůzi nasadil měkký klobouk. Cupital ze schodů, malinký,
tlustý, růžový, optimistický, upravený, vymydlený, vyzařující jistotu,
že jemu se za celý den nemůže stát nic nepříjemného. Komusi zamá-
val, přehodil si plášť přes pravé rameno a zamířil ke svému peugeot-
tu. Peugeot byl taky zakulacený, optimistický, nablýskaný a stejně
jako jeho majitel byl přesvědčen, že se jakživ nedostane do žádné
šlamastyky.

Roderick si zakryl obličej rukou a skrz prsty pozoroval, jak
Noonan usedá za volant a dbá přitom, aby nezapomněl opravdu na
nic: cosi dal z předního sedadla na zadní, pro nějakou jinou věc se
natáhl, nastavil si zpětné zrcátko. Pak si jeho peugeot odfrkl
modravým plynem, zatulal na jakéhosi Afričana v burnusu a zvesela
vyjel na silnici. Noonan jel zřejmě do ústavu — musel objet
vodotrysk a projet kolem kavárničky. Ztratit se bylo už pozdě, proto
si Roderick ještě důkladněji přikryl obličej rukama a sklonil se nad
svým šálkem kávy. Ale bylo to marné. Peugeot mu zatroubil u ucha,
pak zaskřípěly brzdy a Noonanův veselý hlas zavolal:

„Rode! Shoehardte! Je to možné, že jsi to opravdu ty?“

Roderick v duchu zaklel a zvedl hlavu. Noonan si to mířil k němu a podával mu v chůzi ruku. Přátelské city z něho zrovna vyzařovaly.

„Co tady děláš tak brzy zrána?“ zeptal se, když přišel ke stolku. „Neobtěžujte se,“ řekl číšnici, která okamžitě přistoupila, „já hned zase poběžím.“ A už zasypával otázkami Rodericka: „Jak dlouho jsme se neviděli? Kde se touláš? A co teď děláš?“

„Tak různě,“ řekl neochotně Roderick. „Jsou to spíš jenom drobnosti...“

Díval se, jak se Noonan usazuje na židli proti němu se stejnou důkladností, s jakou před chvílí nastupoval do peugeotu, jak jednou rukou odsunuje ubrousky a druhou talířek od obložených chlebíčků a přitom přátelsky plácá páté přes deváté.

„Vypadáš špatně, hochu. Asi málo spíš. Mě to v poslední době taky bere, to nové automatické zařízení mi dalo do těla, ale na spánek si nedám sáhnout, to tedy ne. Spánek je ta nejdůležitější věc na světě...“

Zničehonic se ohlédl.

„Promiň, Rode, já jsem se přihnul jako velká voda, a ty možná na někoho čekáš...“

„Ne, ne,“ řekl Roderick málo nadšeně. „Vybyla mi chvilka času, a tak jsem si sem zašel na hrnek kávy.“

„Já hned poběžím,“ řekl Dick a podíval se na hodinky. „Poslouchej, Rode, nech těch svých drobností a pojd' nazpátek do ústavu. Vezmou tě okamžitě, to ti je doufám jasné. Mohl bys pracovat zase u Rusa, je tam jeden nový.“

Roderick zavrtěl hlavou.

„Kdepak,“ řekl, „Panov byl Panov, k žádnému jinému nejdu. A vůbec, co bych tam dělal, v tom vašem ústavu. Všude samé automaty, do Pásma chodí roboti, prémie se zřejmě vyplácejí taky robotům... z laborantského platu bych moc nezbohatl.“

„To neříkej, všechno by se dalo zařídít, jenom kdybys chtěl,“ namítl Noonan.

„Já to nemám rád, když někdo jiný zařizuje věci, které se týkají mě,“ řekl Roderick. „Já si vždycky zařizuju všechno sám. Odjakživa.“

„Nepřeháněj to, kamaráde,“ řekl Noonan nesouhlasně.

„Já nic nepřeháním. Nerad šetřím, to je to celé.“

„Něco na tom je,“ řekl Noonan roztržitě.

Lhostejně se podíval na Roderickovu aktovku, která ležela na vedlejší židli, a pohladil prstem stříbrný štítek se dvěma písmeny napsanými azbukou. „Člověk potřebuje peníze především na to, aby o nich nemusel přemýšlet. To máš od Panova?“ ukázal na aktovku.

„To jsem zdědil,“ řekl Roderick. „Tys přestal chodit do Borshtu?“

„Já? Já tam denně obědvám, v Metropolu je tak draho, že tam nechodím. To tebe tam není vidět. Poslouchej... Když už mluvíme o těch penězích: jak jsi na tom momentálně?“

„Chceš si ode mě vypůjčit?“

„Ne, naopak.“

„Tak mi chceš půjčit?“

„Mám pro tebe práci,“ řekl Noonan.

„Panebože,“ povzdechl si Roderick. „Každý mě honí.“

„Kdo tě ještě honí, Rode?“ zeptal se okamžitě Noonan.

„Ale... vždyť ti to říkám: každý chleboďárce.“

Noonan se zasmál, jako kdyby mu to teprve teď došlo.

„Ale ne, já nemyslím... tvou hlavní profesi.“

„A co teda myslíš?“

Noonan se znovu podíval na hodinky.

„Přijď dnes ve dvě do Borshtu na oběd. Povykládáme si.“

„Ve dvě to nestihnu.“

„Tak přijď v šest. Platí?“

„Uvidíme,“ řekl Roderick a také se podíval na hodinky. Bylo za pět minut devět.

Noonan mu pokynul a odkutálel se ke svému peugeotu. Roderick ho vyprovodil očima, zavolal číšnici, požádal ji o krabičku Lucky Strike, zaplatil a s aktovkou pod paží přešel přes ulici k hotelu. Slunko začínalo pořádně pražit, ulice se rychle naplňovala dusnou atmosférou a Roderick cítil, jak ho pálí víčka. Přimhouřil oči a řekl si, že se měl aspoň hodinku prospat před tak důležitým jednáním. A pak to na něho najednou přišlo.

Mimo Pásmo se mu to ještě nikdy nestalo; a v Pásmu jenom dvakrát nebo třikrát. Ocítl se naráz v jakémsi jiném světě. Obklopily ho

milióny pachů. Ostrých, sladkých, kovových, něžných, varovných, obrovských jako domy, maličkých jako mechanismy hodinek. Vzduch ztvrdl, měl najednou hrany, rohy, plochy, jako kdyby se prostor naplnil drsnými koulemi, kluzkými pyramidami, ohromnými pichlavými krystaly; a tím vším se musel Roderick opatrně protahovat, jako když se zloděj krade vetešnickým krámkem, plným nejružnějšího haraburdí.

Trvalo to snad jenom okamžik. Otevřel oči a bylo to pryč. Nebyl to jiný svět — to se k němu jenom otočil starý známý svět svou odvrácenou stranou, tato strana se před ním na okamžik mihla a pak se zase pevně uzavřela, dřív než se stačil orientovat...

U ucha mu rozčileně zatroubilo auto. Roderick přidal do kroku, pak se dokonce rozběhl a zastavil se až u Metropolu. Srdce mu zběsile tlouklo, musel postavit aktovku na chodník, pak roztrhl krabičku cigaret a zapálil si. Odpočíval jako po rvačce, a vrátný z hotelu k němu přišel a zeptal se ho starostlivě:

„Stalo se vám něco, pane?“

„Ne, ne,“ vyrazil ze sebe Roderick a odkašlal si. „Je strašně dusno.“

„Mám vás doprovodit?“

Roderick se sehnul a zvedl aktovku.

„Děkuju,“ řekl. „Už je to úplně v pořádku, kamaráde. Nedělejte si starosti.“

A rychle vykročil k vestibulu, dal se po schodech nahoru a vstoupil do haly. Bylo tu chladno, přítmí a hlučno. Kdyby si tak mohl sednout na chvilku do jednoho z těch obrovských kožených křesel, trochu se vzpamatovat, vydechnout si. Ale i tak se už opozdil. Řekl si, že dokouří aspoň tu cigaretu: přimhouřenýma očima přitom pozoroval lidi, kteří se hemžili v hotelové hale. Kostlivec už tady byl — s rozhořčeným obličejem se vrtal v časopisech vyložených ve vitríně. Roderick odhodil nedopalek do popelníku a vstoupil do výtahu.

Za ním se do výtahu vecpal ještě jakýsi tlust'och, který astmaticky dýchal, a pak dokonale upravená dáma se zamračeným klukem, kousajícím čokoládu, a nakonec mohutná stařena se špatně oholenou bradou. Roderick ustoupil až do koutka. Zavřel oči, aby se nemusel dívat na kluka, kterému tekly po bradě čokoládové sliny, ačkoliv

jinak byl jako ze škatulky; na jeho matku se taky nechtěl dívat, na její dosti skrovné poprsí ozdobené náhrdelníkem z černých kapek ve stříbře, na tlustŕochovy vyvalené oči a na ohyzdné bradavice na stařenině naduté tváři.

V sedmém poschodí Roderick vystoupil a dal se po měkkém koberci chodbou, osvětlenou diskrétním světlem neviditelných lamp. Tady to páchlo drahým tabákem, pařížskými voňavkami, pravou kůží napěchovaných náprsních tašek, prvotřídními děvčkami za pět stovek, masivními cigártaškami ze zlata: celou tou hnusnou plísni, která vyrostla kolem Pásma, která se z Pásma napájela a žrala a tloustla z něho a kašlala na to, co přijde potom, až se ona sama dosyta nažere, až toho dost nakrade a až se to, co bylo původně jenom v Pásmu, usadí ve světě lidí a zapustí v něm kořeny. Roderick prudce otevřel dveře číslo sedm set osmdesát čtyři.

Chrapoun, který seděl na stole u okna, si chystal doutník. Jeho mokré řídké vlasy byly pečlivě učesány na pěšinku a jeho nezdravě odulá tvář byla hladce oholena.

„Poklona,“ řekl, aniž zvedl oči. „Přesnost je ctnost králů. Jak se cítíte, příteli?“

Vzal doutník oběma rukama, zvedl ho k nosu a celý ho kousek po kousku očichal.

„A kdepak zůstal náš drahý přítel Barbridge?“ zeptal se a zvedl konečně oči. Byly čisté, modré, andělské.

Roderick postavil aktovku na pohovku, sedl si a vytáhl cigarety.

„Barbridge nepřijde,“ řekl.

„Náš drahý přítel Barbridge,“ pronesl významně Chrapoun, vzal doutník dvěma prsty a opatrně si jej přiblížil k ústům. „Našemu drahému příteli Barbridgeovi ruply nervy.“

Díval se na Rodericka čistýma modrýma očima a vůbec přitom nezamrkal. Nikdy nemrkal. Dveře se pootevřely a do hotelového pokoje se protáhl Kostlivec.

„Kdo to byl, ten člověk, se kterým jste mluvil v zahradní restauraci?“ zeptal se okamžitě.

„Á, to jsem rád, že vás zase vidím,“ řekl Roderick přátelsky a odklepal popel na podlahu.

Kostlivec strčil ruce do kapes a udělal směrem k Roderickovi pár kroků ohromnýmá nohama se špičkami dovnitř.

„To byste si mohl zapamatovat,“ řekl vyčítavě. „Před schůzkou se žádné kontakty nepovolují. Co to proboha děláte?“

„Zdravím vás,“ odpověděl Roderick. „A co děláte vy?“

Chrapoun se rozesmál a Kostlivec řekl ještě podrážděněji: „Vítám vás, vítám vás...“ Přestal probodávat Rodericka pohledem a prudce dosedl na pohovku vedle něho. „Tohle nesmíte dělat. Rozumíte? Nesmíte!“

„Tak si mě zvěte na taková místa, kde nemám žádné známé,“ řekl mu Roderick.

„Nech ho, má pravdu,“ poznamenal Chrapoun. „Je to naše chyba. Kdo to byl, ten člověk?“

„Richard Noonan,“ odpověděl Roderick. „Je zástupce nějakých firem, které dodávají zařízení pro ústav. Bydlí tady v hotelu.“

„Vidíš, jak je to jednoduché,“ obrátil se Chrapoun na Kostlivece a vzal se stolu ohromný zapalovač ve tvaru sochy Svobody, pochybovačně se na zapalovač podíval a položil ho zpátky.

„Co je s Barbridgem?“ zeptal se Kostlivec docela už normálně.

„Barbridge zařval,“ odpověděl Roderick.

Dvojice se na sebe podívala.

„Odpočnutí věčné dejž mu, o Pane,“ řekl Chrapoun a čekal, jak zareaguje Roderick. „Nebo je v base?“

Roderick hned neodpověděl, dokuřoval cigaretu. Pak hodil nedopalek na podlahu a řekl:

„Ne, buďte úplně klidní. Je v nemocnici.“

„V nemocnici?! A to chcete, abychom byli klidní?“ zeptal se Kostlivec nervózně, vyskočil a šel k oknu. „Ve které nemocnici je?“

„To vám tak zrovna řeknu,“ uchechl se Roderick. Vzal aktovku. „Tak budeme jednat vážně, nebo ne?“

„Ale budeme, kamaráde, budeme,“ řekl Chrapoun bodře.

S nečekanou lehkostí seskočil na zem, rychle přistrčil k Roderickovi stolek na časopisy, jediným pohybem shodil na koberec haldu časopisů a novin a usedl naproti Roderickovi. Růžové chlupaté ruce si opřel o kolena.

„Tak ukažte,“ řekl.

Roderick otevřel aktovku, vytáhl seznam s cenami a položil ho před Chrapouna. Chrapoun se na seznam podíval a odstrčil ho prstem. Kostlivec se postavil za Chrapouna a brejžil na papír.

„To jsou moje požadavky,“ řekl Roderick.

„Vidím,“ odpověděl Chrapoun. „Jenom to vytáhněte, nestyd'te se.“

„Peníze napřed,“ řekl Roderick.

„Co to má být, jaký *náramek*?“ ptal se podezíravě Kostlivec a ukazoval prstem na seznam Chrapounovi přes rameno.

Roderick neříkal nic. Držel otevřenou aktovku na kolenou a díval se bez přestání do Chrapounových modrých andělských očí. Ten se nakonec usmál.

„Sám nevím, čím to je, že jste mi tak sympatický,“ řekl jako když medu krájí. „Na první pohled jsem si vás zamiloval,“ povzdechl si. „Phile, příteli, jak se to tady v Harmondu říká? Odslíh mu pár zelených? Dej mně, prosím tě, sirku, copak to nevidíš?“ potřásl významně doutníkem, který držel stále ještě dvěma prsty.

Kostlivec Phil zavrčel cosi nesrozumitelného, hodil mu krabičku a odešel do sousední místnosti oddělené závěsem. Bylo slyšet, že tam s někým mluví. Roderick zaslechl slovo o zajíci v pytli. Chrapoun začal konečně kouřit svůj doutník a díval se na Rodericka se stále stejným úsměvem, jako kdyby o něčem přemýšlel, a Roderick si položil bradu na aktovku a taky se mu díval upřeně do tváře a taky se snažil nemrkat, i když ho víčka páčila jako oheň a do očí se mu draly slzy. Pak se Kostlivec vrátil, hodil na stolek dva svazky bankovek a sedl si vedle Rodericka. Roderick se zvolna natáhl po penězích, ale Chrapoun ho zastavil, strhl z obou svazků pásky a strčil si je do kapsy pyžama.

„Račte,“ řekl pak.

Roderick vzal peníze a nacpal si je do vnitřních kapes saka. A potom začal vytahovat jednotlivé věci. V místnosti bylo ticho, Chrapoun těžce dýchal a zpoza závěsu se ozývalo slabé cinkání — jako když lžička cinká o šálek.

Když Roderick konečně zavřel aktovku a zamkl ji, Chrapoun se na něho podíval a zeptal se:

„A pokud jde o tu hlavní věc?“

„Zatím nic,“ odpověděl Roderick. Chvilku mlčel a pak dodal: „Zatím.“

„To se mně líbí, to ‚zatím‘,“ řekl přívětivě Chrapoun. „Tobě taky, Phile?“

„Švindlujete, Shoehardte,“ řekl štítivě Kostlivec. „Co to má za smysl, švindlovat?“

„Všichni se živíme švindlem,“ řekl Rod. „Tak co se divíte?“

„Nechme toho,“ řekl Chrapoun. „Kde je fotoaparát?“

„A sakra,“ hladil si Roderick tvář, protože cítil, že se začíná červenat. „To nevím.“

„Zůstal tam?“ Chrapoun udělal doutníkem neurčité gesto.

„Já opravdu nevím... Ale asi zůstal tam.“ zavřel Roderick oči a přitiskl záda k opěradlu pohovky. „Ale určitě to nevím, kde zůstal.“

„Škoda,“ povzdechl si Chrapoun. „Ale ten krám jste si prohlídli, nebo ne?“

„Ne,“ řekl Roderick vztekle. „To je právě to. My se ke Cowperovým předehrávačům vůbec nedostali. Barbridge stoupl do *rosolu* a museli jsme nazpátek. To víte, že kdybych se dostal až tam...“

„Koukej, Hughu,“ zašeptal vyjeveně Kostlivec. „Co to je?“

Seděl a ukazováček pravé ruky měl vztyčený. Kolem ukazováčku se mu zběsile točil onen *bílý náramek* a Kostlivec se na to díval s vytřeštěnými očima.

„Točí se to pořád!“ řekl hlasitě Kostlivec a díval se střídavě na *náramek* a na Chrapouna.

„Jak pořád?“ zeptal se udiveně Chrapoun a kousek si odsedl.

„Navlékl jsem si to na prst a jednou jsem tím zatočil... a točí se to už celou minutu!“

Kostlivec najednou vyskočil a se vztyčeným prstem se hnal za závěs. *Náramek* se mu pořád otáčel kolem vztyčeného ukazováčku jako vrtulka.

„Co jste to přinesl?“ zeptal se Chrapoun.

„Copak já vím,“ odpověděl Roderick. „Neměl jsem tušení... Kdybych to byl věděl, nedal bych to tak lacino.“

Chrapoun se na něho chvíli díval, pak se zvedl a taky zmizel za závěsem. Tam mluvili jeden přes druhého. Roderick vytáhl cigaretu, zapálil si, zvedl z podlahy jakýsi časopis a roztržitě v něm listoval.

Byl plný prvotřídních sexbomb, ale Roderickovi se z nich momentálně dělalo nanic. Odhodil časopis a začal se rozhlížet po pokoji, jestli tu není něco k pití. Pak vytáhl z kapsy balíček bankovek a přepočítal je. Bylo to v pořádku, ale Roderick přepočítal i druhý balíček, aby neusnul. Když zastrkoval druhý balíček zpátky do kapsy, vrátil se Chrapoun.

„Máte kliku, kamaráde,“ prohlásil významně a usadil se znovu naproti Roderickovi. „Slyšel jste někdy o perpetuu mobile?“

„Neslyšel,“ řekl Roderick. „To jsme ve škole nebrali.“

„Nač taky,“ usmál se Chrapoun. Vytáhl další balíček bankovek. „To je za první exemplář,“ pronesl významně a strhl z balíčku pásku. „Za každý další kus dostanete dva balíčky. Budete si to pamatovat, kamaráde? Dva balíčky. Ale pod podmínkou, že se o těch *náramcích* nikdo jiný nedoví. Platí?“

Roderick strčil balíček mlčky do kapes a zvedl se.

„Tak já teda jdu,“ řekl. „Kdy a kde to bude příště?“

„Zavoláme vám,“ zvedl se spolu s ním Chrapoun. „Čekejte na telefon každý pátek ráno mezi devátou a půl desátou. Někdo vám vyřídí pozdravy od Phila a Hughy a při té příležitosti se dovíte všechno ostatní.“

Roderick přikývl a zamířil ke dveřím. Chrapoun šel s ním a položil mu ruku na rameno.

„Jedno byste si měl uvědomit,“ dodal Chrapoun. „Přinesl jste pěkné věcičky a ten *náramek*, to je přímo báseň. Ale nejvíc nás zajímají dvě věci: fotografie a porcelánová schránka. Vraťte nám náš fotoaparát, s obrázky samozřejmě, a naši porcelánovou schránku, ale plnou, a nebudete už v životě muset do Pásma.“

Roderick trhl ramenem, aby shodil Chrapounovu ruku, otevřel dveře a odešel. Kráčel po měkkém koberci a ani jednou se neobrátil a po celou dobu, co šel po chodbě, cítil na sobě andělsky bledě modrý nehybný pohled. Vykašlal se na výtah a sešel dolů pěšky.

Když byl z hotelu venku, zavolal si taxík a odjel na druhý konec města. Taxikáře neznal, byl to zřejmě nějaký přivandrovalec, takový nosatec s obličejem plným uhrů, jeden z mnoha, kteří v posledních letech přitáhli do Harmondu s nadějí, že tady zažijí neuvěřitelná dobrodružství a přijdou k pohádkovému bohatství, o světové slávě ani

nemluvě. Přitáhli v houfech: a stali se taxikáři, číšníky, dělníky na stavbách, profesionálními vyhazovači opilců. A zbyla jim jen nespokojenost, zklamání a pevné přesvědčení, že byli oklamáni. Mnozí se vraceli nazpátek a roznášeli svá zklamání do všech koutů zeměkoule; jeden ze sta se stával stalkerem a zařval pak dřív, než pochopil, o co jde. Někteří se dostali do ústavu (ti nejšikovnější a nejuzdělanější) třeba jako laboranti a preparátoři a ostatní se flákali po hospodách, prali se mezi sebou kvůli rozdílným názorům, kvůli holkám a jenom tak: městská policie a starousedlíci je považovali za úplný mor.

Z taxikáře bylo na hony cítit včerejší alkohol, oči měl červené jako králík, ale byl strašně rozčilený a hned začal Roderickovi vykládat o tom, jak se dneska ráno objevil v jejich ulici mrtvý ze starého hřbitova. Přišel se prý podívat na svůj dům, který je už hezkých pár let prázdný, protože se odtud všichni vystěhovali — vdova po nebožtíkově, dcera s mužem i vnoučaty. Sousedi říkali, že on sám umřel ještě před Návštěvou, před nějakými třiceti roky. A najednou přišel! Obcházel nejdřív kolem domu a škrabal na dveře a pak si sedl u plotu a seděl.

Kolem se shlukl dav, lidi se na něho dívají z dálky a nikdo se k němu nepřibližuje, to je jasné. Pak někoho napadlo, že by mu mohli otevřít. Vyrázili zámek a on vstal, vešel dovnitř a zavřel za sebou dveře.

„Pak jsem už musel jít, nevím, co bylo dál, někdo zrovna telefonoval policajtům, aby s tím něco dělali.“

„Tady zastav,“ řekl mu Roderick.

Hledal po kapsách drobné, ale nic nenašel. Musel rozměnit. Postál na ulici, počkal, až taxík zmizí. Mrchožrout bydlel v pěkné jednoposchodové vilce se zasklenou verandou, zahrádkou, květinovými záhonky a s bílým altánkem mezi jabloněmi. A celé to bylo ohrazeno kovovým plotem natřeným na zeleno. Roderick několikrát zazvonil, branka se otevřela a Roderick kráčel zvolna po písčité cestě, lemované růžemi. Na schodech u dveří už stál Sysel — celý zkroucený a šedivý — zrovna se trásl touhou posloužit Roderickovi. Natočil se bokem, hledal křečovitě nohou oporu na spodním schůdku, pak přisunul na onen schod druhou nohu a přitom zdravou rukou pořád ukazoval Roderickovi: hned to bude, hned...

„Zrzku!“ zavolal ze zahrady ženský hlas.

Roderick se obrátil a uviděl uprostřed zeleně u besídky opálená nahá ramena, rudá ústa a mávající ruku. Pokynul Syslovi, odbočil z cestičky a přes růžové keřičky si to po trávníku namířil k besídce.

Tam seděla uprostřed trávníku na obrovské nafukovací matraci se sklenkou v ruce Dina Barbridgeová v takřka neexistujících plavkách; vedle ní se válela jakási knížka s pestrobarevnou obálkou a ve stínu pod keřem stála nádoba s ledem, z něhož vyčnívalo hrdlo láhve.

„Ahoj, Zrzku!“ řekla Dina Barbridgeová a pokynula mu sklenkou. „Kdepak zůstal tatíček? Snad ho nechytli?“

Roderick přistoupil až k ní, ruku s aktovkou za zády, a díval se na ni shora. Děti měl Barbridge opravdu prvotřídní. Dina byla výstavní kus, bez jediné vady, bez jediného zbytečného gramu — padesát kilo dvacetiletého mladého masa a k tomu nádherné smaragdové oči zářící z hloubi a velká vlhká ústa a pravidelné bílé zuby a černé vlasy lesknoucí se na slunci a ledabyly přehozené přes jedno rameno. Slunce ji osvětlovalo celou, ozařovalo břicho a stehna a jenom mezi skoro nezakrytými prsy ponechávalo stín. Stál nad ní a bez zábran si ji prohlížel a ona se na něj dívala zdola, usmívala se chápavě, pak se trochu napila a řekla:

„Chtěl bys?“

Olízla si rty, počkala chvíli, aby její dvojsmyslnost správně vyněla, a podala Roderickovi sklenku.

Rozhlédl se kolem, našel lehátko a sedl si do něho.

„Barbridge je v nemocnici,“ řekl. „Přijde bohužel o nohy.“

Nepřestala se usmívat, dívala se na něho jedním okem, zatímco druhé bylo zastřeno hustým pramenem vlasů. Pak mechanicky zatřepala sklenkou, jako kdyby si chtěla poslechnout, jak kostky ledu cinkají o sklo, a zeptala se:

„O obě nohy?“

„O obě. Možná po kolena, možná ještě výš.“

Postavila sklenku na zem a odhrnula si vlasy. Přestala se usmívat.

„Škoda,“ řekla. „Ale tobě, koukám, se nestalo nic.“

Jí by to byl mohl říct, jak to všechno bylo. Jak šli k džípu, jak měl připravený boxer, jak Barbridge prosil — ne za sebe, ale za děti, za ní a za Artura, a jak mu nabízel *zlatou kouli*.

Ale neřekl jí nic. Sáhł mlčky do kapsy, vytáhl balíček bankovek a hodil ho Dine do klína. Dina vzala roztržitě několik stovek, prohlížela si je, jako kdyby je předtím nikdy neviděla, ale jako by ji to stejně příliš nezajímalo.

„Tak to je naposledy,“ řekla po chvílce.

Roderick se nahnul z lehátka až k nádobě s ledem, vytáhl odtud láhev a podíval se na značku. Po tmavém skle stékala voda. Roderick držel láhev trochu stranou, aby mu voda nekapala na kalhoty. Neměl rád nejdražší druhy whisky, ale pro jednu to vadit nebude. Chystal se napít přímo z láhve, když ho zarazily nesouhlasné zvuky za jeho zády. Otočil se a uviděl, že se přes trávník belhá s vypětím veškerých sil Sysel, který horečně pohybuje svými křivými nohama a v obou rukou drží vysokou sklenici s průzračnou směsí. Pot se z něho jenom lil a krvavé oči mu úplně vylézaly z důlků. Když uviděl, že se na něj Roderick dívá, zvedl skoro zoufale svou sklenku do výše a vydal jakýsi zvuk, něco mezi zabučením a zavytím, a otevřel přitom široce a bezmocně svá bezzubá ústa.

„Počkám, buď klidný,“ řekl mu Roderick a strčil láhev nazpátek do ledu.

Konečně se Sysel k němu dobelhal, podal Roderickovi sklenku a s nesmělou familiárností poplácal Rodericka po zádech svou rukou podobnou klepetu.

„Děkuji ti, Dicksoně,“ řekl vážně Roderick. „To je ono, to jsem zrovna potřeboval. Ty jsi prostě třída, Dicksoně.“

A zatímco Sysel nadšeně a dojatě potřásal hlavou a křečovitě se plácal zdravou rukou po stehnu, Roderick slavnostně zvedl sklenici a naráz ji vypil do poloviny. Pak se podíval na Dinu. „Chceš?“ řekl a zvedl svou sklenici.

Neřekla nic. Přehnula stovku na polovinu, pak ještě na polovinu a pak zase na polovinu.

„Nech toho“ uklidňoval ji Roderick. „Nemáš se čeho bát. Tvůj otec...“

Přerušila ho:

„A tys ho táhl.“

Neptala se, konstatovala to.

„Vlekls ho, pitomče, přes celé Pásmo, blbče zrzavý, na hřbetě jsi táhl takovou mrchu. Takovou příležitost jsi promarnil...“

Díval se na ni a zapomněl na pití a ona se zvedla, šla k němu a šlapala přitom po rozházených stovkách a zastavila se před ním, pěsti opřené o své hladké boky, a oddělila ho svým jedinečným tělem od ostatního světa.

„Všechny si vás ochočil, idioti blbí... Šlape po vašich kostech, po vašich lebkách už tolik let! Jenom počkej, on vám ještě ukáže, co to je bratrská láska a milosrdenství, o berlich vám to ukáže!“

Začala křičet:

„Slíbil ti *zlatou kouli*, že? Mapu nebezpečných míst? Pitomče! Je to vidět na tvém pihovatém ksichtě, že ti to nasliboval.“

Roderick se pomalu zvedl a dal jí facku. Zmlkla uprostřed slova, klesla na trávu, jako kdyby ji podsekl, a zabořila tvář do dlaní. „Pitomě... zrzavý...“ mumlala. „Takovou příležitost jsi měl... Takovou příležitost...“

Roderick se na ni ještě jednou podíval shora, dopil sklenici, a aniž se otočil, vrazil ji Syslovi. Pěkné spratky si vymodlil Barbridge u *zlaté koule*! Ti ho tedy ctí!

Na ulici zastavil taxikáře a poručil mu, aby ho zavezl k Borshtu. Musel všechno rychle vyřídít, chtělo se mu strašlivě spát, před očima mu všechno plavalo. Nakonec opravdu usnul, ve spánku objímal aktovku a probudil se teprve tehdy, až jím šofér zatřásl.

„Jsme tady, vážený...“

„Kde?“ zeptal se a rozespale se rozhlížel. „Měls mě zavést k ban-ce...“

„Kdepak, pane,“ zachechtal se taxikář. „Chtěl jste k Borshtu a jsme tady.“

„Tak dobrá,“ zabručel Roderick. „To se mně něco zdálo.“

Zaplatil a vylezl a každý krok mu působil potíže. Chodník byl horký, slunce pálilo. Roderick ucítil, že je celý mokrý, v ústech měl odpornou pachů a oči mu slzely. Než vstoupil dovnitř, rozhlédl se. Kolem Borshtu bylo pusto a prázdno jako vždycky v tuhle dobu. Podniky na protější straně měly ještě zavřeno, i Borsht byl vlastně ještě zavřený, ale Ernest už stál na svém místě: leštil sklenice a zamračeně pozoroval od pultu jakési tři chlápky popíjející u posledního stolku v koutku pivo. Na ostatních stolicích byly židle ještě vzhůru nohama, neznámý černochoch vytíral podlahu a další černochoch táhl bedny piva Ernestovi za zády. Roderick přistoupil k pultu, položil na něj aktovku a pozdravil. Ernest cosi nepřátelsky zamumlal. „Dej mně pivo,“ řekl Roderick a křečovitě zívl.

Ernest postavil prudce na stůj prázdný půllitr, vytáhl z ledničky láhev a nahnul ji nad půllitrem. Roderick zíval a pozoroval jeho ruku. Ruka se třásla. Hrdlo láhve několikrát cvaklo o okraj půllitru. Roderick se podíval Ernestovi do obličeje. Těžká víčka byla přivřena, malá ústa stažena, tlusté tváře mu visely. Černochoch umýval zem přímo pod Roderickovými nohama, ti tři v koutě se zuřivě a tvrdohlavě hádali o výsledky dostihů, černochoch, který vlekl bedny, se opřel o Rodericka zadkem tak, že málem spadl. Černochoch se začal omlouvat. Ernest se zeptal hlasem, z něhož zaznívala úzkost:

„Přinesls?“

„Co?“ ohlédl se Roderick směrem ke stolku v rohu.

Jeden z těch tří se lenivě zvedl, šel k východu ze sálu a ve dveřích se zastavil a kouřil.

„Pojď na pár slov,“ řekl Ernest.

Černoch se smetákem stál teď mezi Roderickem a dveřmi. Byl to obr jako Gotalin, ale ještě dvakrát širší.

„Pojďme,“ řekl Roderick a vzal aktovku. Na spánek teď neměl ani pomyslení.

Ernest ho pustil za pult. Roderick se protáhl kolem černocha s bednami piva. Černoch si zřejmě přiskřípl prst, foukal si na nehet a zamračeně se díval na Rodericka. Taky pořádný kus — s promáčk-lým nosem a s rozplesknutýma ušima. Ernest šel první a Roderick pokorně za ním, protože u dveří ze sálu se mezitím shromáždili hned tři debatěři a černoch se smetákem se právě motal u chodby vedoucí ke skladu.

V zadní místnosti odstoupil Ernest stranou a celý shrbený se složil na židli. Za stolem seděl kapitán Quaterblade, celý žlutý a smutný, a zleva se blížil obr z oddílu OSN v přílbě posazené hluboko do očí. Chytl Rodericka za boky a rychle mu prohmatal všechny kapsy. U pravé boční kapsy se zastavil, vytáhl z ní boxer a podal ho kapitáno-vi. Roderick přistoupil ke stolu a položil na něj aktovku.

„Ty jsi ale lotr,“ řekl Ernestovi.

Ernest smutně pohnul obočím a pokrčil jedním ramenem. Všechno bylo jasné. Ve dveřích stáli oba černoši a pochechtávali se. Jiné dveře tu nebyly, okno bylo zavřené a navíc zvenku zamřížované.

Kapitán Quaterblade měl obličej zkřivený odporem a hrabal se v aktovce: dvě malé *skořepiny*, devět *baterek*; šestnáct kusů černých kapek různých velikostí; dvě pěkně zachovalé houby, sklenice *sodové hlíny*...

„Co máte v kapsách?“ zeptal se tiše kapitán Quaterblade.

„Lumpové! Smradi prašiví!“ řekl Roderick.

Vytáhl z náprsní kapsy balíček bankovek a hodil ho na stůl. Bankovky se rozletěly na všechny strany.

„No ne,“ podivil se kapitán Quaterblade. „Je to všechno?“

„Já vás nenávidím!“ zařval Roderick, vytáhl druhý balíček a mrštil jím o zem. „Sežerte si to! Udavte se!“

„Moc zajímavé,“ řekl kapitán Quaterblade. „A teď to všechno posbírej!“

„Ať si to posbírání kdo chce! Ta tvoje sebranka! Ty sám!“

„Zvedni ty peníze, stalkere,“ řekl kapitán Quaterblade, aniž zvýšil hlas, opřel se pěstmi o stůl a celý se nahnul dopředu.

Několik vteřin se na sebe mlčky dívali a potom se Roderick sehnul a začal sbírat peníze. Vztekle přitom nadával. Černoši za jeho zády se chechtali a gorila v modré přilbě si škodolibě odfrkla.

„Moc nefrkej!“ řekl mu Roderick. „Ať ti nevyletí nudle!“

Lezl po kolenou a sbíral stovky jednu po druhé a stále víc se přitom přibližoval ke špinavému měděnému kroužku, který ležel nevinně v prohlubni v podlaze; nadával a nadával, z úst se mu sypaly nejsprostší nadávky, na které si dokázal vzpomenout, a další, které si vymyslel sám. A potom najednou zmlkl, vyrval vši silou kroužek, a ještě než stačil otevírající se poklop udeřit o zem, skočil Roderick po hlavě dolů, do vlhké studené tmy sklepa se zásobami vína.

Dopadl na ruce, udělal kotrmelec, vyskočil a vrhl se poslepu mezi bednami a spoléhal přitom jenom na svou paměť a na štěstí. Bedny, do kterých při útěku vrážel, se s rámusem kácely a uzavíraly průchod; klouzalo mu to, když lezl nahoru po neviditelných schůdcích, pak se celým tělem opřel do dveří pobitých zrezivělým plechem a ocitl se v Ernestově garáži. Celý se třásl a těžce dýchal, před očima se mu míhaly krvavé skvrny, srdce mu mlátilo těžkými, nemocnými údery až v krku, ale on neztrácel ani vteřinu. Vrhł se do zadního kouta, začal odhazovat hromadu haraburdí a nedbal, že si rozedře ruce do krve. Za hromadou byl otvor, kterým se dalo prolézt. Lehl si na břicho a protáhl se tudy ven a slyšel přitom, jak se na něm trhá sako; když už byl na dvoře úzkém jako studna, přikrčil se mezi nádobami na smetí, strhl ze sebe sako, oprášil si kalhoty, narovnal se, vběhl do nízkého smradlavého tunýlku, který vedl do sousedního dvora. Poslouchal, zda neuslyší policejní sirény, ale zatím nic neslyšel. Rozběhl se tak rychle, že malé děti před ním zděšeně odsakovaly. Prolézal pod rozvěšeným prádlem, protahoval se různými dírami, aby se co nejrychleji dostal pryč z onoho bloku, než ho dá kapitán Quaterblade obklíčit. Znal to tu dokonale. V těchto dvorech, prádelnách, sklepech a skladištích si hrával ještě jako malý kluk, všude měl známé a dokonce i přátele, a kdyby to bylo za jiných okolností, mohl se tu lehce skrýt a zůstat v bezpečí třeba týden, ale kvůli týdnu se „nevymkl

svévolně úřední pravomoci“, neutekl Quaterbladovi před nosem a nezvýšil si trest automaticky o celý rok.

Měl štěstí. Sedmou avenuí se valilo procesí jakési náboženské sekty — Roderick skočil mezi účastníky, prodral se na druhou stranu ulice a tam zase zmizel v průchodu kteréhosi domu právě v tom okamžiku, kdy se ozvaly sirény policejních aut. Ale to už byl v jiné čtvrti, kterou Quaterblade nemohl tak rychle obklíčit.

Dostal se ke své garáži, ale musel počkat chvíli mezi keři šeríku, než zaměstnanci nedalekého skladu naloží televizory na nákladní auta. Trošku si odpočinul a vykouřil cigaretu. Seděl skrčený a opíral se o požární zeď, občas si přiložil ruku k tváři, aby potlačil tik, a přemýšlel, přemýšlel, přemýšlel. Když zmizelo auto se zaměstnanci, zasmál se a polohlasně řekl: Moc vám děkuji, mládenci, že jste mě na chvíli zastavili a dali mně možnost, abych si to pořádně rozmyslel. Od toho okamžiku začal jednat rychle, ale bez překotnosti, obratně, promyšleně — jako kdyby pracoval v Pásmu.

Pronikl do své garáže tajným otvorem, tiše odmontoval staré sedadlo, strčil ruku do koše, vytáhl z pytle balíček a nacpal si ho za košili. Pak vzal starý kožený kabátek, který visel na hřebíku, promaštěnou čepici a narazil si ji hluboko do očí. Škvírami dveří padaly dovnitř úzké proužky slunečního světla a venku vesele a divoce pokřikovaly děti. Když už se chystal k odchodu, zaslechl hlas Agnes. Přiložil oko ke škvíře a chvíli se díval, jak Agnes s dvěma nafukovacími balónky v ruce běhá kolem nové houpačky a jak tři báby ze sousedství sedí na lavičce a pletou a přitom s nevolí koukají na Agnes a šeptají si své hnusné klepy o jeho dcerce, čarodějnice staré. Ale děti ne, ty si s ní hrají, jako kdyby byla naprosto normální, nebylo to marné, že jim udělal skluzavku a domek pro panenky a houpačku a taky tu lavičku, na které si teď lebedí ty staré čarodějnice. Co se dá dělat, zašeptal pro sebe, naposledy si prohlédl garáž a prolezl otvorem.

U opuštěné benzínové pumpy na periférii byla telefonní budka. Čert ví, jestli odtud někdo vůbec někdy telefonoval: kolem dokola byly jenom prázdné domy se zatlučenými okny a za domy obrovské území městské skládky. Roderick si sedl ve stínu budky na zem a strčil ruku pod budku. Nahmatal zaprášený papír a rukojeť revolveru

zabaleného do toho papíru; zinková krabička s náboji tam byla taky, stejně jako pytlík s *náramky* a stará náprsní taška s falešnými doklady — tajná schránka byla zkrátka a dobře v pořádku. Pak si sáhl za košili a potěžkal v dlani porcelánovou baňku. Uvnitř číhala smrt. A najednou ucítil zase ve tváři tik.

Shoehardte, zabručel. Co to děláš, Shoehardte? Vždyť oni tím krámem poničí milióny lidí!

Stiskl si tvář prsty, ale nepomohlo to, tiku se nezbavil. Lumpi, nadával teď zaměstnancům skladu, kdybyste mě nebyli zdrželi, byl bych to zanesl nazpátek do Pásma.

Zoufale se ohlédl. Horký vzduch se chvěl nad rozpraskaným asfaltem, zatlučená okna zachmuřeně zírala, nad skládkou se honila mračna prachu. Byl sám.

„Kašlu na to,“ řekl rozhodně. „Bližší košile než kabát. Na všechny lidi ať myslí pánbůh. Já musím myslet na sebe.“

A rychle, aby si to ještě nerozmyslel, zastrčil balíček do čepice a čepici do koženého kabátu. Pak si klekl a opřel se rameny do budky, až se nahnula. Kabát položil na dno díry pod budkou. Vešlo se to tam pohodlně, zůstalo ještě volné místo. Opatrně uvedl všechno do původního stavu a zvedl se.

„Kašlu na to,“ řekl znovu, „vyřízeno...“

Vlezl do dusné rozpálené budky a vytočil číslo.

„Guto,“ řekl. „Zůstaň prosím tě klidná: chytli mě.“

Slyšel, jak si povzdechla, a řekl rychle:

„Neboj se, za nějakých šest osm měsíců jsem doma. Budeš tam za mnou chodit. Vydržíme to. A pokud jde o peníze, o ty se neboj, ty dostaneš.“

Neříkala nic.

„Počítám, že tě zítra předvolají na policejní ředitelství, tam se uvidíme. Agnes vezmi s sebou.“

„Budou dělat prohlídku?“ zeptala se.

„I kdyby. Nemáš se čeho bát, doma nic není. Vydrž to, Guto. A nezlob se. A kdyby něco, tak jsem nevolal.“

Zavěsil a stál chvílku se stisknutými zuby. Pak vytočil další číslo a vhodil do otvoru minci.

„Prosím,“ řekl Chrapoun.

„Tady je Shoehardt,“ ohlásil se Roderick. „Poslouchejte dobře a nepřerušujte mě.“

„Shoehardt?“ podivil se Chrapoun tím nejpřirozenějším hlasem. „Já žádného Shoehardta neznám.“

„Říkám, abyste mě nepřerušoval. Chytli mě, utekl jsem jim, ale za chvíli se půjdu přihlásit. Dostanu tři roky, možná o něco míň. Žena nemá peníze. Dostane je od vás. Ale aby bylo jasno, musí to být hromada peněz! Rozumíte! Nesmí trpět nejmenší nouzi! Slyšel jste?“

„Pokračujte,“ řekl Chrapoun.

„Kousek od toho místa, kde jsme se viděli poprvé, je telefonní budka. Jiná tady není, nemůžete se splést. Porcelán je v ní. Jestli chcete, vezměte si ho, jestli nechcete, nechte to pod budkou. Ale moje žena musí mít dost peněz. Kdybych se dověděl, že hrajete špinavou hru, vyřídím si to s vámi. Je to jasné?“

„Ano,“ řekl Chrapoun. „Díky. Chcete advokáta?“

„Ne. Peníze ženě, to chci, a do posledního haléře. Klaním se vám.“

Pověsil sluchátko, rozhlédl se, strčil ruce hluboko do kapes a loudavě vykročil ulicí mezi prázdnými domy.

3/ Richard G. Noonan, 51 let, zástupce firem do-
dávajících elektronické zařízení harmondské fili-
álce Mezinárodního ústavu mimozemských civili-
zací

Richard G. Noonan seděl za stolem ve své pracovně a kreslil si do ohromného pracovního bloku všelijaké nestvůrky. Přitom se usmíval, dával najevo své porozumění, pokyvoval plešatou hlavou a neposlouchal návštěvníka. Čekal totiž na telefon a jeho host, profesor Pillman, mu bez zvláštní horlivosti vytýkal nedostatky. Nebo se domníval, že mu vytýká nedostatky. Nebo se chtěl sám donutit, aby věřil, že Noonanovi opravdu vytýká nedostatky.

„Vezmeme to v úvahu,“ řekl nakonec Noonan a zavřel blok, když dokreslil desátou nestvůrku. „Máte pravdu, tak to skutečně nejde...“

„Co konkrétně vezmeme v úvahu?“ zeptal se zdvořile Pillman a pečlivě oklepal popel do popelníku.

„Všechno, co jste říkal,“ odpověděl vesele Noonan a opřel se pohodlně o opěradlo křesla. „Každý detail.“

„A co jsem říkal?“

„To není podstatné,“ vykrucoval se Noonan. „Ať jste řekl, co jste řekl, všechno se vezme v úvahu.“

Valentin (profesor dr. Valentin Pillman, laureát Nobelovy ceny atd. atd.) seděl před ním v hlubokém křesle — maličký, upravený, v semišovém sáčku a v dokonale vyžehlených kalhotách; zářivě bílá košile, strohá jednobarevná vázanka. Pillmanovy tenké bledé rty se ironicky usmívaly, ale jeho oči byly schovány za velikými černými brýlemi.

„Víte, co já si myslím?“ zeptal se. „Že vás tady platí úplně zbytečně. Vždyť vy jste podvodník, Dicku.“

„Tšššš,“ zašeptal Noonan. „Ne tak nahlas.“

„Ne, vážně,“ pokračoval Pillman. „Já vás pozoruji už dlouho: vy neděláte vůbec nic.“

„Ale prosím vás!“ přerušil ho Noonan. „Jakpak že ne! Zůstala snad nějaká reklamace nevyřízena?“

„To nevím,“ odpověděl Pillman a znovu odklepl popel. „Ale řekl bych, že na kvalitu přístrojů nemáte žádný vliv.“

„To se moc mýlíte. A pak, vy vědci stále kazíte přístroje, a kdyby nebylo mě...“

Zazvonil telefon. Noonan popadl sluchátko a okamžitě zapomněl na Pillmana.

Pillman se zvedl, odložil nedopalek do popelníku, zamával Noonanovi dvěma prsty a odešel — maličký, vzpřímený, jako ze škatulky.

„Pan Noonan?“ zeptala se sekretářka. „Chce s vámi ještě jednou mluvit pan Lehmchen.“

„Tak ho spojte.“

„Pan Noonan?“ ozval se ve sluchátku známý klidný hlas.

„Prosím.“

„Vy jste těžko k zastížení ve své kanceláři, pane Noonane...“

„Dostali jsme právě zásilku.“

„Už jsem slyšel. Pane Noonane, přijel jsem jenom na pár dní. Mám pár problémů, o kterých bych si s vámi potřeboval promluvit osobně. Týká se to zejména posledních smluv s Mitsubisi Dansi. Hlavně právní stránky této záležitosti.“

„Jsem vám k dispozici.“

„Můžete mne navštívit za půl hodiny v kanceláři našeho oddělení?“

„Velmi rád.“

Richard Noonan položil sluchátko, začal se procházet po kanceláři a mnul si přitom své tlusté ručky. Prozpěvoval si dokonce jakousi populární melodii. Pak se usmál sám sobě, vzal klobouk a plášť a vešel do sekretariátu.

„Děvčátko,“ řekl sekretářce, „musím za klienty. Předávám vám velení. Pamatujte si, že naše pevnost nesmí být v žádném případě dobytá nepřítelem. Dostanete čokoládu.“

Sekretářka se zasmála. A Noonan se už valil chodbami ústavu k východu. Několikrát se ho snažil někdo z pracovníků ústavu chytout za šos, ale bylo to marné: jednomu se vykroutil, s dalším zažertoval, jinému poradil, aby byl opatrný na ledviny; tak se mu podařilo bez úhony proplout celou budovou a zamávat služební legitimací na rozloučenou seržantovi u východu.

Nad městem visely nízké mraky, bylo dusno, první, ještě nerozhodné kapky se vypařovaly na asfaltu. Noonan si přehodil plášť přes hlavu a ramena, rozběhl se ke svému peugeotu, skočil dovnitř a odhodil plášť na zadní sedadlo. Z kapsy saka vytáhl černý váleček, takzvaný *dudlík*, zasunul jej do otvoru na místě klíčku a dotlačil palcem,

až se ozvalo klapnutí. Pak zašmejdil zadkem, aby našel nejvhodnější polohu, a šlápl na plyn. Peugeot nehlučně vjel na vozovku a hnal se směrem k městu.

Začalo pršet: najednou, jako kdyby v nebi převrátili škopek s vodou. Vozovka se stala kluzkou, v zatačkách to bylo cítit. Noonan zapjal stěrače a zmenšil rychlost. Hlášení mají, říkal si. Dostaneme pochvalu. To mám rád. Zvláště když mě chválí sám Lehmchen, kterému se do toho nechce. Je to vlastně divné, že člověku záleží na pochvalách. Peněz to nepřidá. Sláva? V mém povolání neexistuje sláva. „Jsem slavný: o mé práci teď vědí tři lidé.“ Vlastně čtyři, když počítám Fullbrighta. Ale co, sám sebe přece nezačnu na stará kolena obdivovat. Copak se neznám? Copak si dělám iluze o starém tlustém Richardu G. Noonanovi? To je liják, kristepane!

Zabočil na Centrální třídu a uvědomil si najednou, jak Harmond za poslední roky vyrostl. Všude plno mrakodrapů. Tady se staví další. Zase hotel a zábavní podniky: orchestry, varieté, bary pro naše hrdinné policejní síly a pro naše odvážné turisty, zvláště pro ty postarší, a pro rytíře vědy taky, to je jasné. Ale periferie se vyprazdňuje.

Jak to všechno jenom skončí? Zajímavé je, že před deseti lety jsem si takovou otázku nekladl. Věděl jsem přesně, čím to skončí: neprodyšné zdi, neobydlený bezpečnostní pás široký padesát kilometrů. Jenom vědci a policisté, jinak nikdo. Hruzná jizva na těle naší planety bude dokonale zablokována. A nebyl jsem sám, kdo tomu věřil. Jaké projevy se tenkrát pronášely, jaké zákony se navrhovaly! A teď je najednou z ocelové principiálnosti rosolovitá neprincipiálnost. „Na jedné straně nelze nepřiznat, na druhé nelze popřít.“ Začalo to tím, že první stalkeři přinesli z Pásma *baterky*. *Dudlíky*, jak se jim dnes říká. Pak se přišlo na to, že se samy rozmnožují. Přestala to být jizva, stalo se z toho Eldorádo. A teď už nikdo neví, co to vlastně je: zda jizva, nebo Eldorádo, zda pekelný vynález, nebo Pandořina skříňka... Postupně se z Pásma všechno vytahá. Každý na svou pěst. Vědci důležitě prohlašují: „Na jedné straně nelze nepřiznat, na druhé straně nelze popřít. Objekt číslo to a to vyzařuje kvazitepelné elektrony, je-li ozařován rentgenovými paprsky pod úhlem osmnáct

stupňů...“ Neví nic! Ale co, já se konce nedožiju, tak co si budu lámat hlavu.

Auto minulo Barbridgeovu vilu. V prvním poschodí, u krásné Diny, se tančilo. To asi ještě od včerejška neskončili! To je teď móda: čtyřicet hodin nepřetržitě řídit. Vytrvalou máme teď mládež, jen co je pravda!

Noonan zastavil před nenápadnou budovou s tabulkou Advokátní kancelář Korsch & Simak. Vytáhl *dudlík* a strčil ho zase do kapsy, přehodil si znovu plášť přes hlavu, vzal do ruky klobouk a rozběhl se. Proběhl kolem vrátného, který byl zabrán do četby novin, vyběhl po schodech nahoru, podpatky zaklapaly po chodbě v prvním poschodí, která vydávala zvláštní pach, jehož podstatu se mu nikdy nepodařilo rozluštit, otevřel dveře na konci chodby a vstoupil do místnosti sekretariátu. Tam, kde dříve sedávala sekretářka, byl teď jakýsi opálený mladík. Neměl sako, rukávy košile měl vyhrnutý. Vrtal se v jakési složité elektronické aparatuře, která stála na stolku místo psacího stroje. Richard Noonan si pověsil plášť a klobouk na věšák, přihladil si rukama zbytky vlasů a tázavě se podíval na mladíka.

Ten přikývl. Noonan otevřel dveře kanceláře.

Pan Lehmchen se těžce zvedl z velkého koženého křesla, aby ho přivítal. Jeho přímočará generálská tvář byla teď plná jakýchsi záhybů, které mohly znamenat přívětivý úsměv, ale také nespokojenost s mizerným počasím, nebo dokonce potřebu kýchnout, potlačovanou jen s krajní námahou.

„Tak jste tu,“ řekl pomalu. „Pojďte dál, sedněte si.“

Noonan se rozhlédl, kde se má posadit, ale nenašel nic jiného než tvrdou židli s rovným opěradlem. Veselá nálada ho začala opouštět. Najednou pochopil, že ho nikdo nebude chválit. Spíš naopak. Bude to mizerný den, pomyslel si a připravil se na nejhůřší.

„Poslužte si,“ nabídl mu Lehmchen krabičku s cigaretami a zabodil se do svého křesla.

„Děkuji, nekouřím.“

Pan Lehmchen pokýval hlavou, jako kdyby to potvrdilo jeho nejpesimističtější předpoklady, zaklesl prsty rukou do sebe a prohlížel si tento svůj výtvar.

„Předpokládám, že právní otázky týkající se firmy Mitsubisu Dansi projednávat nebudeme,“ pronesl nakonec.

To měl být vtíp. Richard Noonan se zdvořile usmál a řekl:

„Jak si přejete...“

Židle byla nepohodlná až hrůza.

„Řeknu vám otevřeně, Richarde, že vaše hlášení udělalo nahoře neobyčejně dobrý dojem. Bohužel.“

Už to začíná, řekl si Noonan pro sebe.

„Měl jste dostat dokonce vyznamenání,“ pokračoval Lehmchen, „ale já jsem doporučil, aby se s tím ještě počkalo. A ukázalo se, že to bylo správné.“

Konečně si přestal prohlížet zkřížené prsty a podíval se zamračeně na Noonana.

„Bude vás zřejmě zajímat, proč jsem byl tak opatrný.“

„Zřejmě jste měl své důvody,“ řekl otráveně Noonan.

„Co vyplývalo z vašeho hlášení, Richarde? Že skupina Metropol je likvidována. Vaší zásluhou. Skupina Zelený kvítek byla přistižena při činu a vzata do vazby. Skvělé. Taky vaše zásluha. Skupiny Warr, Quasimodo a Potulní muzikanti zanikly samy — ze strachu před odhalením. Je to pravda, ověřili jsme si to. Zdálo by se, že jsme vyhráli na celé čáře. Ale — jedno ale tady je. Vy tvrdíte, že nepřítel ustoupil v panice a že utrpěl veliké ztráty. Je to tak?“

„V každém případě,“ řekl Noonan opatrně, „v posledních třech měsících se přes Harmond objekty z Pásma nepasují. Podle informací, kterými disponuji já...“

„Tak ustoupil nepřítel v panice, nebo neustoupil?“

„Chcete-li to vyjádřit takto, prosím.“

„Ale to je právě ten omyl,“ řekl Lehmchen. „Nepřítel, se kterým máme co do činění, neustupuje nikdy. Moc jste spěchal s hlášením, Richarde, jednal jste jako kluk. Proto jsem doporučil, aby se vaše vyznamenání pozdrželo.“

Strč si své vyznamenání za klobouk, myslel si Noonan, pohupoval nohou a zachmuřeně pozoroval špičku své boty. Stejně bych si to vyznamenání pověsil leda na půdu, aby měli pavouci na čem tkát své pavučiny. Pedagogu jeden pitomý, ty si myslíš, že já nevím, o jakého

protivníka tady jde! Kdybys mi raději řekl jasně a přímo, kde a jakou jsem udělal chybu, bylo by to lepší. A kratší.

„Co jste slyšel o *zlaté kouli*?“ zeptal se ho Lehmchen zničehonic.

Panebože, to je ale mezek. Co se mě teď ptá na *zlatou kouli*?

„Já to považuju za legendu,“ řekl Noonan otráveně. „Za mýtus, který vymysleli stalkerši. Má to být jakýsi objekt v Pásmu, který má kouzelnou moc splnit každé lidské přání.“

„Každé?“

„Podle legendy každé. Ale vykládá se to i jinak...“

„A co víte o *lampě smrti*?“

„Před osmi lety,“ pokračoval Noonan pořád stejně otráveným hlasem ve svém komentáři, „přinesl stalker Stephan Norman, kterému se říkalo Brejlatec, z Pásma jakési zařízení, jehož záření působilo smrtelně na pozemské organismy. Brejlatec nabízel tu věc ústavu. Ale ten ji nekoupil, nechtěl zaplatit Brejlatci požadovanou cenu. Pak se vypravil Brejlatec do Pásma znovu a už se nevrátil. Kde je ta věc dnes, to nikdo neví. V ústavu si kvůli tomu dodnes rvou vlasy. Hugh z Metropolu, kterého znáte, nabízel za tu *lampu* jakoukoliv sumu, která se vejde na šek.“

„To je všechno, co víte?“ zeptal se Lehmchen.

„Všechno,“ odpověděl Noonan. Demonstrativně si prohlížel kancelář. Byla to fádni místnost, nebylo se na co dívat.

„Hm,“ zabručel Lehmchen. „*Račí oko* vám něco říká?“

„Jaké oko?“

„*Račí*. Rak. S klepety.“

Lehmchen přestříhl vzduch dvěma prsty.

„Ne, to neznám,“ řekl Noonan zachmuřeně.

„A *chřestící ubrousky* znáte?“

Noonan si stoupl, zastrčil ruce do kapes a podíval se na Lehmchena.

„Ne. Vy ano?“

„Bohužel taky ne. Ale ty věci existují.“

„Tady v Pásmu?“

„Sedněte si, Richarde,“ řekl Lehmchen. „Naše rozmluva teprv začíná. Sedněte si.“

Noonan poslechl.

Co to má znamenat, ptal se v duchu. Asi našli něco v ostatních Pásmech, a on si teď se mnou pohrává, sadista jeden. Nemůže mě ani cítit, nikdy nezapomněl na ten veršík, co jsem o něm...

„Budu vás ještě chvilku zkoušet,“ prohlásil Lehmchen, odhrnul záclonu a podíval se z okna. „Lije jako z konve,“ konstatoval. „To mám rád.“ Usadil se znovu pohodlně v křesle a s pohledem upřeným ke stropu se zeptal: „Copak dělá starý Barbridge?“

„Barbridge? Mrchožrout Barbridge je stále pozorován. Je mrzák, přišel v Pásmu o nohy. Nouzí netrpí, to ne, ale s Pásmem nemá nic společného. Má čtyři bary, taneční školu a pořádá pikniky pro různé společnosti. Jeho dcera je povrchní excentrické stvoření. A jeho syn Artur zrovna vystudoval práva.“

Lehmchen pokyvoval spokojeně hlavou.

„Znáte celou rodinu,“ pochválil Noonana. „A co dělá Creon Malťan?“

„To je jeden z mála aktivních stalkerů. Patřil dřív ke skupině Quasimodo, teď prodává svůj úlovek mým prostřednictvím ústavu. Dělá mi vějičku: jednou na to někdo zabere. Ale dal se na pití a bojím se, že to bude jeho konec.“

„Má nějaké spojení s Barbridgem?“

„Miluje Dinu. Nešťastně.“

„A co mně můžete říct o Zrzkovi Shoehardtovi?“

„Před měsícem ho pustili z vězení. Peněz má dost. Chtěl emigrovat, ale... má rodinné problémy. Ten nemá teď na Pásmo ani pomyslení.“

„To je všechno?“

„Všechno.“

„To není příliš mnoho,“ řekl Lehmchen. „Jak to vypadá s Carte-rem Klikářem?“

„Ten už dávno nestalkeří. Má obchod s ojetými vozy a taky dílnu, ve které se předělávají auta, aby se v nich daly používat *dudlíky*. A má čtyři děti. Žena mu umřela před rokem. A na krku mu zůstala tchyně.“

Lehmchen pokýval hlavou.

„Na koho jsem se ještě neptal?“ řekl dobromyslně.

„Na Jonathana Millse zvaného Kaktus. S tím je konec, má rakovinu. A na Gotalina...“

„Co dělá?“

„Ten je pořád stejný. Jsou celkem tři. Celé týdny se toulají po Pásmu. Všechno, co najdou, na místě zničí. Ale ta jeho sekta Andělů mstitelů se rozpadla.“

„Proč?“

„To víte, že kupovali objekty z Pásma a nosili je nazpátek? Teď už není co kupovat, a kromě toho je nový ředitel ústavu udal policii.“

„Jsou tu nějací noví?“

„Objeví se a zase zmizí. Je tu pět šest stalkerů, kteří mají zkušenosti, ale v poslední době nemají komu prodávat a to je deprimuje. Postupně si je ochočuju. Šéfe, myslete si co chcete, ale jsem přesvědčen, že tady, v mém Pásmu, je se stalkerstvím konec. Staří jsou pryč, mládež to neumí a stalkerství navíc ztratilo svou prestiž. A pak, nasazení robotů hraje taky svou úlohu.“

„Ale roboti jsou zatím dost nerentabilní, pokud vím...“

„To je dočasné. Za pár roků...“

„Za kolik?“

„Tak za pět za šest...“

Lehmchen znovu přikývl.

„Víte o tom, že náš nepřítel už taky používá roboty místo stalkerů?“

„Tady?“

„Tady taky. Mají základnu v Rexopoli, na vrtulnicích přepravují materiál do Zmijího průsmyku a k Černému jezeru, k úpatí Balde-ru...“

„Ale to je přece okrajová oblast,“ řekl Noonan udiveně. „Tam se nedá nic najít.“

„Moc ne, to je pravda. Ale něco přece. To se vás ovšem přímo netýká, říkám vám to jenom pro informaci. Ale k věci: podle vás už skuteční stalkeri v Harmondu prakticky nejsou. Ti, co tu zůstali, nemají dnes s Pásmem nic společného. Mladí jsou bez zkušeností a bez učitelů a dají se snadno ochočit. Nepřítel je poražen, zalehl kdesi v koutě a líže si rány. Objekty z Pásma se takřka neobjevují, černý trh skoro neexistuje. Poslední tři měsíce je tady úplný klid, ano?“

Noonan mlčel. Teď mi to dá, říkal si. Teď. Ale kde jsem co přehlédl? Kde je ta mezera? Tak už mě netrap, sadisto.

„Proč neodpovídáte?“ pronesl Lehmchen důstojně a přiložil si dlaň k uchu, aby lépe slyšel.

„Nechte toho, šéfe,“ řekl Noonan rozzlobeně. „Už jste mě potrápil dost. Řekněte mi, o co jde.“

Lehmchen se neurčitě uchechtl.

„Malujete mi straky na vrbě,“ pronesl nečekaně hořce. „Víte, jak mi bylo, když jsem se předevcířem dověděl...“

Odmlčel se, zvedl se a zamířil k trezoru.

„Chcete vědět, o co jde. Za poslední měsíce dostal protivník šest tisíc kusů různých objektů pocházejících z různých Pásem.“

Zastavil se u trezoru, položil na něj ruku a otočil se k Noonanovi.

„Jenom si nedělejte iluze!“ zařval. „Je to i z vašeho Pásma! Jsou na tom otisky Barbridgeových prstů! Malťanových! A kdyby jenom těch! Nosatce Bena Halévého jste ani neráčil jmenovat a zatím... Našli jsme otisky prstů Huhňavého Káji a Trpaslíka Smitha. Tak jste si ohočil mládež! *Náramky! Jehly! Bílé tanečnice!* A navíc jakási *račí oka*, jakási *prasečí štěrchátka*, jakési zatracené *chřestící ubrousky!*“ Odmlčel se. Sedl si do křesla, zkrřížil znovu prsty a tiše se zeptal:

„Co si o tom myslíte, Richarde?“

Noonan vytáhl kapesník a utřel si krk a čelo.

„Nic si nemyslím,“ řekl upřímně. „Nejsem schopen... Musím si to promyslet... Barbridge! Vždyť on opravdu k Pásmu ani nepáchne. Zním každý jeho krok! Vydělává. Ty jeho pikniky na jezeře nesou pěkné prachy! Nemá to zapotřebí, aby... Já vím, že je to nesmysl, co teď říkám, ale mohu vám odpřisáhnout, že jsem Barbridgea nespustil z očí od té doby, co se vrátil z nemocnice...“

„Já jsem skončil,“ řekl Lehmchen. „Máte na to týden. Vysvětlete, jak se dostávají objekty z našeho Pásma do Barbridgeových rukou. A jak je to se všemi ostatními. Na shledanou!“

Noonan se zvedl, uklonil se profilu pana Lehmchena a opustil kancelář; kapesníkem si přitom neustále utíral zpocený krk. Opálený mladík v sekretariátu kouřil a opravoval svůj stroj. Noonanovi věnoval krátký, prázdný pohled.

Richard Noonan si ledabyle narazil klobouk, popadl plášť a odešel. Myšlenky se mu honily hlavou. Něco takového se mi ještě nestalo, říkal si. Ben Halévy Nosatec! Už má dokonce přezdvíku! Vždyť je to usmrkaný mladíček! Je to ale bestie prohnaná, ten Mrchožrout! Jako malého kluka mě tahá za nos! Je to vůbec možné? To přece není možné! Jako tehdy v Singapuru, naplil mi do očí.

Nasedl do auta a chvíli strávil hledáním klíčku. Z klobouku mu kapala voda na kolena. Vzal ho a hodil dozadu. Pak si teprv uvědomil, že v Harmondu už nejsou žádné klíčky, nýbrž *dudlíky*. Věčné akumulátory. Stačí vytáhnout tento dar prokletého Pásma z kapsy, zastrčit do otvoru a jede se: dál od tohoto domu, z jehož oken teď na něho jistě kouká ta stará kedlubna.

Richard Noonan vytáhl konečně *dudlík*, ale jeho ruka se zastavila v půli cesty k otvoru. Co bude plakat nad rozlitym mlíkem! Čím začne, to je jasné. Už se na to těší, jak si zchladí záhu. A s takovým potěšením jako nikdo. Zapjal stěrače a vyrazil. Už byl přece jen o něco klidnější. Skončí to jako tenkrát v Singapuru, to přece byla taky šlamastyka, ale vyšel z toho nakonec dobře. Kdepak mám ten svůj podnik? Leje tak, že ho snad nenajdu... Aha, tady je to.

Podnik Pět minut byl osvětlen jako Metropol, ačkoli skutečně živo zde bývalo až mnohem později. Richard Noonan vstoupil do vestibulu, který byl cítit tabákem, šampaňským a make-upem. Starý Benny seděl u barového pultu stranou od vchodu a cosi pojídal. Byl bez

livreje. Proti němu se uvelebila Madame a dívala se smutně, jak do Bennyho padá jídlo. Svě neuvěřitelně mohutné poprsí rozložila mezi prázdnými sklenicemi. Ještě se tu ani neuklízelo. Když Noonan vešel, obrátila Madame ke vchodu svůj široký obličej, připomínající dům s mohutnou fasádou. Původní nevoli vystřídal ihned profesionální úsměv, jakmile zjistila, kdo to přišel.

„Ale,“ pronesla svým basem. „Je to možné? Panu šéfovi se stýská po holčičkách!“

Benny žvýkal dál, byl hluchý jako peň.

„Klaním se, Madame!“ odpověděl Noonan a přistoupil k nim. „Proč by se mi mělo stýskat po holčičkách, když mám před sebou takový exemplář zralé ženy!“

Nakonec si ho všiml i Benny. Jeho hrůzná tvář-masky, plná modrých a rudých jizev, se s námahou zkrivila k vlídnému úsměvu.

„Vítám vás, šéfe,“ řekl chraptivým hlasem. „Jdete se usušit?“

Noonan se na něho usmál a pokynul mu. Nerad se bavil s Ben-nym, bylo to strašně únavné, v jednom kuse řvát.

„Kdepak je provozní, přátelé?“ zeptal se.

„V kanceláři,“ řekla Madame. „Chystá daňové přiznání.“

„Ach ty odporné daně,“ řekl Noonan. „Madame, připravte mi mou specialitu, vrátím se za chvíli.“

Šel po tlustém koberci z umělé hmoty, který dokonale tlumil jeho kroky, kolem řady místnůstek, na jejichž dveřích byly namalovány různé květiny, až zahrnul do nenápadné chodbičky a bez klepání otevřel vypoštěřované dveře.

Kostka Sterner se uvelebil za stolem a prohlížel si v zrcátku vířidek na svém nose. Na daně kašlal. Stůl byl úplně prázdný, stála na něm jenom tuba s masťou a lahvička s jakousi tinkturou. Kostka Sterner pozvedl své zarudlé oči na příchozího, a když uviděl, kdo to je, vyskočil, až mu spadlo zrcátko. Noonan se beze slova posadil do křesla, které stálo proti stolu, a chvíli si prohlížel zmateného provozáře: ten blábolil cosi o nesnesitelném lijáku a o revmatismu.

Noonan nařídil: „Zamkni, miláčku.“

Kostka se horlivě rozběhl ke dveřím, otočil klíčem a vrátil se na své místo. Tyčil se nad Noonanem jako chlupatá hora a hleděl mu oddaně do úst. Noonan si ho prohlížel přimhouřenýma očima. Zniče-

honic si vzpomněl, že skutečné Kostkovo jméno je Rafael. Kostka se mu začalo říkat kvůli pěstím, tvrdým jako dlažební kostky. Tak, chlapečku, a teď se těš.

„Co je nového?“ zeptal se Noonan přívětivě.

„Všechno v pořádku, šéfe,“ odpověděl horlivě Kostka.

„Tu aféru s policajty jsi zlikvidoval?“

„Jasně. Musel jsem zaplatit sto padesát kulí, ale dopadlo to dobře.“

„Ty dáš ze svého, miláčku,“ řekl Noonan. „Je to výhradně tvoje vina. Měls dát pozor.“

Kostka udělal nešťastný obličej a pokorně rozhodil ohromné pracky.

„Hala potřebuje nové parkety,“ řekl Noonan.

„Zařídím, šéfe.“

Noonan neodpověděl, jenom našpulil nespokojeně ústa.

„Máš nějaké zboží?“ zeptal se polohlasem.

„Něco tady je,“ řekl Kostka také polohlasem.

„Ukaž.“

Kostka se vrhl k trezoru, vytáhl odtud balíček, položil ho na stůl a rozbalil. Noonan jedním prstem prohrábl hromádku *černých kapek*, vzal *náramek* a položil ho zase zpátky.

„To je všechno?“ zeptal se.

„Stalkeři přestali chodit,“ řekl Kostka zkroušeně.

„Přestali chodit,“ opakoval po něm Noonan s posměchem.

Pak najednou vyskočil, odhodil křeslo, chytl Kostku za klopy, začal jím trást, koulel přitom očima a nadával. Kostka hekal a vzdychal, zakláněl hlavu jako polekaný kuň a ustupoval před Noonanem, až nakonec dosedl na pohovku.

„Pracuješ pro obě strany, lumpe?“ syčel Noonan přímo do Kostkových očí, které zbělely strachem. „Mrchožrout je plný zboží, a ty máš tu drzost nabízet mně pitomé cetky? Dej si pozor, abych si to s tebou nevyřídil jinak! Zavřu tě ve sklepě a žrát budeš suchý chleba. Bude tě mrzet, že ses narodil.“

Šerموval Kostkovi rukama přímo před jeho bolavým nosem. „Kde bere Barbridge zboží? Proč on je má a ty ne? Od koho je to zboží? Proč to přede mnou tajíš? Kdo tě živí, darebáku líný? Mluv!“

Kostka otvíral a zavíral ústa, ale ani nehlesl. Noonan ho nechal, sedl si do křesla a položil nohy na stůl.

Kostka se přestal třást a řekl:

„Na mou duši, šéfe... Kde jste to vzal? Mrchožrout nic nemá. Nikdo teď nic nemá...“

„Ty se chceš hádat?“ zeptal se Noonan vlídně a sundal nohy ze stolu.

„Kdepak, šéfe, to bych si nedovolil,“ řekl Kostka rychle.

„Vyhodím tě,“ řekl Noonan zamračeně. „Neumíš pracovat. Takového, jako jsi ty, najdu na každém rohu. Já potřebuju machra.“

„Počkejte chvílku, šéfe,“ řekl Kostka. „Proč hned zuříte? Tak se nikam nedostaneme.“

Kostka si opatrně sáhl na svůj bolavý nos.

„Říkáte, že Barbridge má plno zboží? To není možné. To vám někdo něco nalhal. Nikdo nic nemá. Do Pásma teď chodí jenom cucáci a většinou tam zůstanou. Někdo vás tahá za nos, šéfe...“

Noonan ho úkosem pozoroval. Zdálo se, že Kostka opravdu nic neví. Proč by lhal? Mrchožrout se s ním o zisk určitě nedělí!

„Co ty pikniky v přírodě? Nese to?“ zeptal se.

„Moc ne. Ale co tady v Harmondu dneska nese?“

„Kde pořádá ty pikniky?“

„Kde je pořádá? Různě — na Bílé hoře, u Horkých vřidel, na Duhovém jezeře.“

„Kdo se toho účastní?“

Kostka popotáhl nosem, zamrkal a řekl rozšafně:

„Kdo se toho účastní? Do toho se nepouštějte, šéfe. V téhle věci na Mrchožrouta nestačíte.“

„Proč?“

„Protože k Mrchožroutovi se táhnou modré přílby, to za prvé.“ Kostka začal vypočítávat na prstech. „Důstojníci z velitelství za druhé. Turisti z Metropolu, z Bílé lilie, z Hosta — to máte za třetí. A navíc i místní zákazníci. A má to už renomé, všude je plno reklam. Věřte tomu, šéfe, to byste projel. A kromě toho, bere si na to naše holky. Moc nám za ně nedává, ale něco přeče.“

„Říkáš, že má i místní zákazníky?“

„Hlavně mladé kluky.“

„A jaký je tam program?“

„Program? Jede se tam autobusy. A na místě jsou připraveny chatky, bufet, orchestr. Každý si dělá, co ho baví. Důstojníci si rozeberou holky, turisté čumí na Pásmo — Horká vřídla jsou přímo u Pásmu. Mrchožrout tam naházel zvířecí kosti a turisté na to koukají dalekohledy.“

„A místní?“

„Ti na Pásmo nekoukají, to je jasné. Baví se, jak to jde.“

„A co Barbridge?“

„Barbridge? Normálně...“

„A ty?“

„Já? Koukám, aby s holkama bylo všechno v pořádku. A jinak normálně...“

„Jak dlouho to trvá?“

„Jak dlouho to trvá? Jak kdy. Někdy tři dny, někdy celý týden.“

„A kolik to stojí?“ zeptal se Noonan a myslel při tom na něco úplně jiného. Kostka odpověděl, ale Noonan ho neslyšel. Tak tady je zřejmě ta mezera. Několik dní, několik nocí. A Barbridge je celou tu dobu bez dohledu! Ale stejně je to nepochopitelné. Vždyť ten člověk nemá nohy! Ne, v tom bude něco jiného.

„Koho z místních lidí jsi tam viděl nejčastěji?“

„Z místních? Říkám vám, že mladíky. Halévyho, Vazbu, Kuřátko, Zapfa, Smitha... Taky Malt'ana. Říkají si nedělní škola. Jezdí tam kvůli postarším turistkám z Evropy. Ty jsou celé šťastné, když mají obsluhu...“

„Nedělní škola!“ opakoval po něm Noonan.

Najednou dostal nápad. Škola. Zvedl se.

„Čert vem ty pikniky. To pro nás není. Ale jedno je jisté: Mrchožrout má zboží a to pro nás je. To nemůžeme nechat jenom tak. Musíš hledat, Kostko. Tak dlouho, až to najdeš. Jinak tě vyženu ke všem čertům. Všechno musíš zjistit — odkud má zboží, komu je dodává. A nabídní o dvacet procent víc než on. Je ti to jasné?“

„Je, šéfe.“

Kostka stál v pozoru a na svém obličejích protřelého kriminálního měl oddaný výraz.

„Ale hod' sebou, bestie líná!“ zařval zničehonic Noonan a vyšel ven.

V hale vypil pomalu svůj aperitiv, pohovořil chvíli s Madame o úpadku morálky, naznačil, že by chtěl v blízké budoucnosti rozšířit svůj podnik, a pak — aby zdůraznil význam tohoto tématu — poprosil Madame šeptem, aby mu poradila, co udělat s Bennym: je už starý, neslyší, reaguje pomalu, není to už dávno on. Bylo šest hodin, Noonan měl hlad a hlavou mu stále vrtala jedna myšlenka, která byla absurdní a zároveň vysvětlovala vše. Ale něco už věděl bezpečně: nemělo to žádné mystické pozadí, naopak. Dostal vztek, že ho to nenapadlo dřív. Ale co! A zase tu byla ta myšlenka, ta nesmyslná vysvětlující myšlenka, která mu nechtěla dát pokoj.

Rozloučil se s Madame, podal ruku Bennymu a rozjel se přímo do Borshtu. Celé neštěstí je, že nepozorujeme, jak roky letí, říkal si cestou. Ale co roky, o ty nejde. Nepozorujeme, jak se všechno mění. Člověk o tom ví, že se všechno mění, mockrát viděl na vlastní oči, že se všechno mění, a přitom není schopen určit okamžik, ve kterém ke změně došlo. Nebo hledá změnu tam, kde žádná není. Už jsou tady noví stalkeri — vyzbrojení kybernetikou. Původní stalker byl špinavý pobuda, který lezl milimetr za milimetrem se zvířeckou tvrdohlavostí Pásmem kvůli prachům. Nynější stalker, to je elegán v bílé košili a vázance, inženýr, který sedí pohodlně kilometr od Pásmu a pozoruje obrazovku; při tom si pokuřuje a popijí koktajl. Je to naprosto logické. Tak logické, že člověk nemá chuť připustit ještě nějaké další varianty. Ale ty taky existují. Například nedělní škola.

Náhle se ho zmocnilo zoufalství. Vždyť to bylo všechno marné. Zbytečně plýtvat silami. Nedalo se to zastavit. Hrneček vaří a kaše se valí a nikdo neví, jak ji zastavit. To není tím, že bychom špatně pracovali. Ani tím, že by oni byli chytřejší a obratnější. Takový je prostě svět. A lidé na tomto světě. Kdyby nebylo Návštěvy, bylo by něco jiného.

V Borshtu bylo plno světla a plno příjemných vůní. I Borsht se změnil: žádné tancovačky, klid. Gotalin sem nechodí, ten se Borshtu štítí, a Roderick Shoehardt sem sice občas strčí svůj pihovatý nos, ale hned zas vypadne. Ernest je pořád ještě v base, vede to teď jeho stará. Vrhla se do toho po hlavě: chodí sem celý ústav, důstojníci OSN.

Jsou tu útulné boxy, výborná kuchyně, není to tady drahé, mají tu dobré studené pivo. Prima podnik.

V jednom boxu uviděl Noonan profesora Pillmana. Laureát seděl u šálku kávy a četl časopis, přeložený napůl. Noonan k němu přistoupil:

„Dovolíte, abych si přisedl?“ zeptal se.

Pillman pozvedl své černé okuláry.

„To jste vy?“ řekl. „Račte.“

„Hned se vrátím.“

Tady ho opravdu znali. Když přišel nazpátek, stál už na stole miniaturní rošt s kusem masa, které se opékalo na dřevěném uhlí, a vysoký půllitr piva. Pillman položil časopis a usrkl kávy.

„Poslouchejte, Valentine,“ řekl Noonan a dal si maso na talíř. „Jak to všechno skončí?“

„Co máte na mysli?“

„Návštěva, Pásma, stalkeři, vojensko-průmyslové komplexy — celé to klubko. Jak to všechno skončí?“

Pillman si ho dlouho prohlížel černými skly. Pak si zapálil a zeptal se:

„Pro koho? Musíte říct konkrétně, koho máte na mysli.“

„Pro naši část zeměkoule.“

„To záleží na tom, budeme-li mít štěstí, nebo ne,“ pokrčil Pillman rameny. „Už teď je jasné, že Návštěva nemusí mít následky. Samozřejmě není vůbec vyloučeno, že budeme-li tahat nadále poslepu kaštany z tohoto ohně, vytáhneme nakonec něco takového, co zneвозмоží život nejen v těchhle místech, ale na Zemi vůbec. V tom případě štěstí mít nebudeme. Ale taková možnost byla i před Návštěvou.“

Rozehnal dým z cigarety rukou a pousmál se.

„Víte, já o lidstvu jako celku už dávno neuvažuji. Protože lidstvo jako celek je příliš konstantní veličina, než aby si dalo říct.“

„Myslíte?“ zklamaně řekl Noonan. „Možná že máte pravdu...“

„Řekněte mi, Richarde,“ pokračoval Pillman, kterého to zřejmě docela bavilo, „co se změnilo pro vás osobně jako pro obchodníka v důsledek Návštěvy. Dověděl jste se, že ve Vesmíru je ještě nejméně jeden rozumný svět kromě lidského. Ale co z toho?“

„Jak bych vám to řekl?“ zamumlal Noonan. Litoval, že vůbec tuto debatu začínal, nemělo to smysl. „Co se pro mě změnilo? Například — už řadu let cítím jakési... nepohodlí, nedostatek jistoty. Dobře, přišli a hned zase odešli. Ale co když se vrátí a napadne je zůstat? Pro obchodníka to vůbec není marná otázka. V té nejprimitivnější variantě se musím ptát, co to udělá s výrobou. A musím být připraven. A co když mě nebudou vůbec potřebovat?“

Vzrušeně pokračoval: „A co když nebudou nikoho z nás potřebovat? Poslouchejte, Valentine, na tyhle otázky musí přece existovat odpovědi. Kdo to byl, co chtěli, vrátí se, nebo se nevrátí?“

„Ovšem že existují odpovědi,“ uchechtl se Pillman. „Je jich mnoho, můžeme si jednu vybrat.“

„A co si myslíte vy sám?“

„Otevřeně řečeno, já jsem si nikdy nedovolil přemýšlet o tom vážně. Pro mě je Návštěva především unikátní událost, která poskytuje možnost přeskočit hned několik stupňů v procesu poznání. Výprava do budoucnosti technologie. Totéž, jako kdyby se do laboratoře Isaaka Newtona dostal soudobý kvantový generátor...“

„Nepoznal by, na co to je, ten váš Newton.“

„Nevím, nevím. Newton byl velice důvtipný člověk.“

„Čert vzal Newtona. Řekněte mně, jaký je váš názor na Návštěvu. Beru v úvahu, že jako vědec se k tomu odmítáte vyjádřit. Přesto...“

„Dobře, já vám to řeknu. Tato otázka se nalézá v kompetenci pavědy jménem xenologie. Je to nepřirozená směsice literární fantastiky s logikou, která operuje s naprosto falešnou metodou — aplikuje pozemskou psychologii na mimozemský rozum.“

„Proč by měla být tahle metoda naprosto falešná?“

„Jak dopadli biologové, když se pokusili aplikovat lidskou psychologii na zvířata?“

„Ale tohle je přece něco úplně jiného! Tady jde v obou případech o rozumné bytosti!“

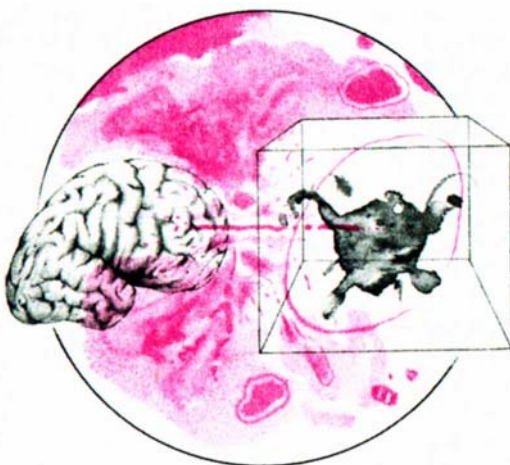
„To máte pravdu. Jenomže je tu háček: co je to rozum?“

„To přece víme, ne?“

„Představte si, že nikoli. Jaká je nejběžnější definice rozumu? Rozum je vlastnost, která odlišuje člověka od zvířat. Nemá to o mnoho větší cenu, než když řekneme, že pes a jeho pán jsou stejní, protože

oba všechno chápou, jenomže pes to neumí vyslovit. Ale dobře, není to jediná definice, a koneckonců i z té nejpovrchnější se dají odvodit další. Například: rozum je schopnost živé bytosti konat neúčelné nebo nepřírozené činy.“

„Ano, ano, to je o nás, o takových, jako jsem já,“ přikývl smutně Noonan.

„Bohužel. Existuje také definice-hypotéza. Rozum je složitý instinkt, který se ještě nestačil zformovat. Tady se vychází z toho, že instinktivní činnost je vždy účelná a přirozená. Za milión let se onen složitý instinkt možná zdokonalí a my přestaneme dělat chyby, které jsou pro nás tak charakteristické. A jestli se v tom okamžiku změní ve Vesmíru podmínky, lidstvo vymře: právě proto, že nebude umět dělat chyby, neboli zkusit různé varianty, které se do kategoricky určeného programu nevejdou.“

„Vy to všechno jaksi... Je to ponižující.“

„V tom případě mám pro vás ještě jednu definici, velmi povznášející a ušlechtilou. Rozum je schopnost využívat sil okolního světa, aniž by došlo k jeho zničení.“

Noonan se zašklebil a zakroutil hlavou.

„Ne, ne,“ řekl. „To není o nás... A co to pojetí, které říká, že se člověk liší od zvířat nepřekonatelnou potřebou poznávat? Kdesi jsem to četl.“

„Já taky,“ řekl Pillman. „Jenomže ten člověk, kterého máte na mysli vy, když říkáte: to je ‚o nás‘ nebo ‚to není o nás‘, ten člověk se bez poznání klidně obejde. Já si myslím, že potřeba poznání neexistuje. Existuje potřeba chápat, ne poznávat. Víra v boha dává například možnost pochopit všechno bez jakéhokoli poznávání... Když předhodíte lidem masové společnosti krajně zjednodušený systém světa a budete interpretovat jakýkoli jev na základě tohoto zjednodušeného modelu, bude to všem vyhovovat. A žádné znalosti k tomu nejsou zapotřebí. Stačí několik formulek plus takzvaná intuice, kombinální schopnost a zdravý rozum, to je všechno.“

„Moment,“ řekl Noonan, dopil pivo a sklenici postavil na stůl, až to bouchlo. „Držme se věci. Vezměme případ: člověk se setkal s bytostí z jiné planety. Jak tyto dvě bytosti zjistí, že jsou obě rozumné?“

„Nemám tušení,“ usmál se Valentin. „Všechno, co se o tom najde v literatuře, tvoří bludný kruh. Jsou-li ony bytosti schopné kontaktu, jsou rozumné. A naopak: jsou-li rozumné, jsou schopny kontaktu. A vůbec: je-li bytost z jiné planety nadána lidskou psychologií, je rozumná. A puntík.“

„Bože, bože,“ povzdechl si Noonan, „a já si myslel, že jestli mi někdo může dát přesnou odpověď, tak to budete vy. Já myslel, že to máte pěkně rozškatulkováno.“

„Rozškatulkováno! Do příhrádek může zařadit věci třeba opice.“

„Moment,“ řekl Noonan. Zdálo se mu, že byl oklamán. „Čert vem rozum. Ale Návštěva, tady se nemáte co vykrucovat. Co si myslíte o Návštěvě?“

„Já? Představte si... takový piknik.“

Noonan sebou škubl.

„Co jste říkal?“

„Piknik. Představte si les, cestu, palouček. Z cesty sjíždí auto, z auta vystoupí mládež, vytáhnou láhve, koše s jídlem, tranzistory, filmové fotokamery. Za chvíli plápolá táborák, stojí stany, hraje hudba. A ráno zase všichni odjedou. Zvěř, ptáci a hmyz, kteří po celou dobu s hrůzou pozorovali, co se to děje, vylezou ze svých úkrytů. A co nevidí? Tráva je politá olejem a benzinem, někdo odhodil nepotřebnou svíčku. Je tu plno krámů. Baterka, francouzský klíč, popel z táboráku, ohryzky jablek, papírky z bonbónů, prázdné konzervy,

láhve, kapesník, kapesní nožík, staré potrhané noviny, drobné mince, zvadlá kvítka z jiných palouků...“

„Jasně,“ řekl Noonan. „Piknik... u cesty.“

„Přesně tak. Piknik u jakési kosmické cesty. A vy se mě ptáte: vrátí se, nebo ne?“

„Dejte mi cigaretu. A jděte do háje s takovými pohádkami. Já jsem si to představoval jinak,“ řekl Noonan.

„Na to máte právo,“ poznamenal Pillman.

„Tak oni si nás vůbec nevšimli?“

„Neviděli nás. Ale proč vás to tak rozčiluje? Vždyť to nemá cenu!“

Noonan se rozkašlal a odhodil cigaretu.

„Stejně,“ řekl tvrdohlavě. „Vy jste taky pěkná sebranka, vy vědci. Kde se to ve vás bere, takové pohrdání lidmi? Proč nás pořád ponižujete?“

„Moment,“ řekl Pillman. „Poslouchejte. Ptáte se mě, v čem je velikost člověka,“ zacítoval. „V tom snad, že stvořil druhou přírodu? Nebo v tom, že uvedl do pohybu síly bezmála kosmické? Že v kratičkém čase ovládl celou planetu a prorazil okno do vesmíru? Nikoli! V tom, že bez ohledu na všechny uvedené skutečnosti žije dál a je pevně rozhodnut zůstat naživu i do budoucna.“

Mlčeli. Noonan přemýšlel.

„Snad máte pravdu,“ hlesl nejistě.

„Nebud'te smutný,“ řekl Pillman přívětivě. „Ten piknik, to je jenom moje osobní hypotéza. A vlastně jakápak hypotéza, obraz je to, nic víc. Tak zvaní xenologové vypracovali řadu verzí, které se vám budou zdát jistě mnohem přijatelnější. Například: Žádná Návštěva vlastně nebyla, Návštěva se teprve chystá. Jistý vysoce vyspělý rozum poslal na Zemi vzorky své hmotné kultury. Teď o nás očekávají, že prostudujeme tyto vzorky, uskutečníme technologický skok a pošleme jim odpověď, která dá kontaktu mezi oběma civilizacemi reálný smysl. To vám hová líp?“

„To je o hodně lepší,“ pokýval hlavou Noonan. „Jak je vidět, i mezi učenou branží se najdou slušní lidé.“

„Nebo: K Návštěvě došlo, ale je omyl myslet si, že skončila. Kontakt trvá dosud, jenomže my o tom nevíme. Hosté se usadili v Pás-

mech a pečlivě nás studují a současně nás připravují na kruté zázraky zítřka.“

„To je ono!“ řekl Noonan uznale. „To aspoň vysvětluje ty záhadné události na území továrny. Kdežto ten váš piknik ne.“

„Pročpak?“ namítl Pillman. „Klidně se přece mohlo stát, že nějaká dívka zapomněla na paloučku svého plyšového medvídko-amulet.“

„Prosím vás!“ spráskl ruce Noonan. „To musí být pěkný amulet, když se země otřásá... A vlastně... proč ne... může to být nakonec i plyšový medvídek. Dáte si pivo? Rozálie, dvě piva pro pány xenology! Nebylo to špatné, takhle si s vámi povykládat. Trochu jsem si propláchl mozek. To je taky občas užitečné a v každodenním shonu na to nebývá čas. Člověk je pořád v jednom kole, a proč a nač a co bude a co přijde a zda to všechno má nějaký smysl, na takové otázky není ani pomyslení.“

Noonan se napil piva a přes kopeček pěny si všiml, že Pillman pozoruje svou sklenici s výrazem štítlivé pochybnosti.

„Vy nemáte rád pivo?“ zeptal se.

„Já pivo vlastně nepiju,“ řekl Pillman nerozhodně.

„Tak proč jste to neřekl?“ divil se Noonan.

„Když už, tak mi objednejte raději koňak,“ řekl Pillman rozhodně a odstrčil pivo.

„Rozálie!“ zavolal Noonan, kterého se definitivně zmocnila dobrá nálada. Když stál před Pillmanem koňak, řekl:

„A stejně jsem proti. Nejenom proti vašemu pikniku, to je prostě špinavost, ale i proti té předešlé k Návštěvě, jak jste o tom mluvil. *Náramky, skořepiny*, to bych všechno pochopil. Ale nač nám tu nechali *ježibabí rosol! A komáří mýtiny?*“

„Jaké mýtiny?“ zeptal se Pillman. „*Komáří?*“

Noonan se zasmál.

„To neznáte? Vy neznáte stalkerský slang? *Komáří mýtiny* jsou místa se silnější gravitací.“

„Aha, gravikoncentráty. Směřovaná gravitace. To je opravdu téma, ale ne pro vás.“

„Jak to, že ne pro mě? Vy si myslíte, že to nepochopím? Vždyť já jsem původně inženýr...“

„Ale vždyť já to sám nechápu,“ řekl Pillman. „Systémy rovnic jsem sestavil, ale jak je interpretovat, to je záhada. Nebo ten...“

„*Ježibabí rosol.*“

„Ano, koloidní plyn, to je taky záhada.“

„To je. Slyšel jste o té katastrofě v Carriganových laboratořích?“

„Něco ano,“ odpověděl Pillman váhavě.

„Ti idioti umístili porcelánovou schránku s *rosolem* do speciální komory, kterou dokonale izolovali. Nebo si mysleli, že ji izolují. A když pak schránku otevřeli za pomoci manipulátorů, *rosol* začal pronikat umělými hmotami a kovy jako voda pijákem, vytekl ven a všechno, čeho se dotkl, se proměnilo v rosol. Třicet pět lidí při tom zařvalo a stovka je nadosmrti zmrzačená! A laboratoře jsou úplně zničené. Byl jste tam někdy? Byly to jedinečné budovy! Teď to svinstvo nateklo do přízemí a do sklepů... To je ta vaše předehra k Návštěvě!“

Pillman se zamračil.

„To já všechno vím,“ řekl. „Ale buďte trochu objektivní, Richarde. Copak za to mohou Hosté? Copak oni mohli předpokládat existenci komplexů pro válečnou výrobu u nás na Zemi?“

„Mohli!“ řekl Noonan důrazně. „Měli!“

„Z jejich stanoviska nemají žádné objekty pro válečnou výrobu už dávno existovat.“

„Svatá pravda,“ souhlasil Noonan. „Tak proč je nezlikvidovali, když jsou tak silní?“

„To se měli vměšovat do naší pozemské politiky?“

„Hm,“ zabručel Noonan. „Dostáváte se zase někam jinam. Nechme toho. Vraťme se raději k tomu, z čeho jsme vyšli. Jak to všechno skončí? Vy jste vědec. Co si myslíte, že bude? Myslíte si, že se časem podaří získat z Pásma něco takového, co převrátí naruby vědu, technologii, celý způsob života lidí?“

Valentin pokrčil rameny.

„Ptáte se nepravého, Richarde. Nemám rád fantazírování. Dávám přednost opatrné skepsi. Když vyjdu z toho, co se nám už podařilo získat, musím konstatovat, že před námi je celá škála možností. Ale jakých, to se s určitostí nedá říct.“

„Tak mně řekněte, co se dá už teď považovat za přínos.“

„Objevili jsme podivuhodné věci. Některé používáme pro svoje potřeby. Dokonce jsme si na ně zvykli... Opice zmáčkne červený knoflík a dostane banán, zmáčkne bílý a dostane pomeranč, neví však, jak přijít k banánům a pomerančům, aniž zmáčkne knoflík. A neví, v jakém vztahu jsou knoflíky k banánům a pomerančům. Třeba ty vaše... *dudlíky*. Používáme je. Známe podmínky, za kterých se začínají rozmnožovat dělením. Ale nevyrobili jsme sami jediný *dudlík*, neznáme jejich strukturu, a jak to vypadá, bude to ještě hodně dlouho trvat, než v tomto ohledu na něco pořádného přijdeme. Zkrátka a dobře, něco to je, tyhle užitečné objekty — vaše *dudlíky*, *náramky*, které působí jako stimulatory životních procesů, různé látky podobné biologickým, které způsobily převrat v lékařství, nové druhy trankvilizérů a ataraktik, nové typy umělých hnojiv a v jejich důsledku revoluce v zemědělství. Ale to znáte sám. Jenomže nesmíme zapomínat, že v našem euklidovském světě má každá hůl dva konce...“

„Třeba použití *dudlíků* v oblasti vojenské techniky...“

„Třeba. Ale já chci mluvit o něčem jiném. Jsou dvě skupiny objektů z Pásma. Ty první, ‚užitečné‘, do jisté míry známe. A vyvineme příslušnou technologii, řekněme tak za padesát let, naučíme se je taky vyrábět a budeme jimi louskat ořechy ještě mnohem líp než dneska. Ale jsou tu ještě ty druhé objekty, pro něž žádné uplatnění nenalzáme a jejichž vlastnosti pro nás zůstávají záhadou. Třeba ty magnetické pasti. Že jsou to magnetické pasti, to víme, to ten Panov dokázal skvěle. Ale nevíme, kde má to mohutné magnetické pole zdroj a proč je tak superkonstantní. Nevíme, k čemu vlastně tyhle věci používali Hosté. A to znamená, že vlastně nevíme nic. Můžeme jenom vytvářet různé fantastické hypotézy o takových vlastnostech prostoru, o jakých jsme ještě před pár lety neměli ani tušení. Nebo vezměte K-23, *černé kapky*, abych se vyjádřil po harmondsku...“

„Pěkný název, to musíte uznat.“

„Pěkný. Víme, že namíříme-li na kuličku K-23 paprsek světla, zpomalí se při průchodu kuličkou, a že frekvence světla je při výstupu menší než při vstupu. Víme, že zpomalení je závislé na velikosti kuličky, na její váze, na dalších parametrech. To víme. Ale nevíme, proč to tak je a co to je. Existuje šílená idea, že každá *černá kapka* je

vlastně gigantická oblast prostoru, který má jiné vlastnosti než náš prostor, a dostal sevřenou formu *černé kapky* právě v důsledku působení našeho prostoru.“

Pillman vytáhl cigaretu a zapálil si.

„Pro dnešní praxi je to všechno naprosto bezvýznamné, i když to má kolosální význam z hlediska čisté teorie. Z nebe nám spadly odpovědi na otázky, které si ještě neumíme položit.“

„A kromě toho všeho,“ přerušil ho Noonan, „jsou tu ještě věci, o kterých se jenom vykládá ve stalkerských legendách.“

„A které nám stalkerši odvěkli přímo před nosem a prodali bůhvíkomu, nebo schovali bůhvíkam a neprozradí to, nebo to prozradit nemohou. Třeba *stroj přání*... To je třetí skupina, objekty, o kterých nevíme skoro nic. Sem vlastně patří i ta zemětřesení u továrny, ten medvídek-amulet, *tulák Dick*, jak se říká v našem ústavním slangu, který se u nás začal podle stalkerského vzoru nebezpečně rozvíjet. Nebo ty turbulence na některých místech Pásma.“

„*Veselá strašidla?*“

„Ano. Ale pak jsou tu účinky Pásma na lidi. To je čtvrtá skupina jevů. A z těch mi běhá mráz po zádech.“

„*Živé mrtvoly?*“

„Ne, to ani ne. To je záhada, ale nic víc. Ale máte tu jiný problém... Když se kolem člověka dějí věci, které nelze vysvětlit ani fyzikálně, ani biologicky.“

„Máte na mysli vystěhovalce?“

Pillman měl zřejmě trošku v hlavě. Začal mluvit víc nahlas, tváře mu zrůžověly a obočí nad okuláry se zvedlo a zmáčklo čelo tak, že se na něm objevily vrásky.

„Co my vůbec víme o tom, co se dělo s ubohými Harmond'aný v okamžiku Návštěvy? Nic! Ale pojďme dál. Harmond'an, který to všechno zažil, se rozhodne pod tlakem úřadů, že se odstěhuje jinam. Je to řekněme holič, syn a vnuk holiče. Usadí se v Detroitu, a co se nestane? Devadesát procent jeho nových zákazníků během jediného roku zahyne: ten při autohavárii, onen vypadne z okna, jiného zavraždí gangsteři, další utone v žabí louži a tak dále a tak dále. A nejenom to. Vzroste počet katastrof v Detroitu a okolí. Přiřazenou se smrště a tajfuny, které se v těch místech nevyskytly asi tak od roku

tisíc sedm set a něco. To jsou mimofyzikální, mimobiologické jevy, které jsou přesně statisticky zachyceny. A stejné věci se dějí všude, kde se objeví nějaký vystěhovalec z oblasti Pásma, a množství těchto katastrof je úměrné počtu emigrantů v takovém místě. A přitom takhle působí na své okolí jenom ti, kdo sami prožili Návštěvu! Ti, kdo se narodili po Návštěvě, nic podobného nevyvolávají. Vy jste tady deset let, ale Návštěvu jste tady neprožil: vás se nemusí nikdo bát. Na co tedy spoléhat — na statistiku, nebo na zdravý rozum?“

Pillman popadl skleničku a dopil ji.

Richard Noonan se podrbl za uchem.

„A je to opravdu tak? Nepřehání ta naše věda?“

Pillman neodpověděl a pokračoval:

„Nebo vezměte mutagenní účinky Pásma.“ Sundal si okuláry a upřel na Noonana své černé poloslepé oči. „Všichni lidé, kteří jsou delší dobu ve styku s Pásmem, jsou tím poznamenáni: jak po stránce fenotypické, tak po stránce genotypické. Vezměte jenom stalkerské děti. A samotné stalkery. Proč to tak je? Jaký mutagenní faktor tady působí? V Pásmu není žádná radiace. Chemická struktura vzduchu a půdy je poněkud odlišná, ale mutagenní účinky by to rozhodně mít nemělo. Člověk by málem uvěřil v kouzla a čáry.“

„Říkejte si co chcete, mně lezou nejvíc na nervy ti oživlí mrtví. To mě otravuje víc než statistika.“

Pillman mávl lehkomyšlně rukou.

„Že se nestydíte, Richarde! Copak to jsou nějaké mrtvoly? Vždyť to jsou pouhé figuríny, rekonstrukce podle kostry, strašáky do zelí. Co je na tom záhadnějšího než na věčných akumulátorech? *Dudlíky* jsou porušením prvního zákona termodynamiky, kdežto *strašáci* druhého, to je celý rozdíl. A vy se bojíte přízraků a upírů jako nějaký jeskynní člověk. Porušení kauzálního principu je mnohem strašnější věc než všechny Frankensteinovy příšery dohromady.“

Najednou se zasmál:

„To nejpodivnější na těch figurínách je, že jejich jednotlivé části mohou vegetovat samostatně, nezávisle na celku, bez nějakého fyziologického roztoku...“

„Budeme to muset skončit, Valentine,“ řekl Noonan a podíval se na hodinky. „Já ještě někam jdu.“

„Prima,“ řekl Pillman a marně se snažil nasadit si na nos své okuláry. Nakonec se mu to oběma rukama podařilo. „Máte tady auto?“

„Mám, odvezu vás.“

Zaplatili a odcházeli. Pillman zdravil prstem u spánku laboranty z ústavu, kteří si se zájmem prohlíželi lumen světové fyziky v tomto stavu. Jak šermoval rukama, srazil si okuláry a vrhl se za nimi spolu s Noonanem i s laboranty.

„Zítřa provádím pokus. Strašně zajímavý, Richarde,“ klábosil Pillman a lezl do peugeotu.

A začal vykládat o zítřejším pokusu. Richard ho zavezl do vědeckého městečka.

Taky se bojí, říkal si Noonan, když znovu nasedal. Co z toho, že má vysoké čelo. Ti s vysokými čely se musí bát ještě víc než my, obyčejní smrtelníci. S námi je to jednoduché: my zkrátka a dobře ničemu nerozumíme. Ale oni vědí, jak moc ničemu nerozumějí. Dívají se do propasti, která nemá dno, a vědí, že není jiné východisko než vlézt tam. Srdce jim tluče jako zběsilé, protože chápou, že neví, do čeho lezou. A hlavně neví, zda najdou cestu nazpátek, to je to nejhorší. A my se při tom díváme taktně jinam. A možná že je to tak lepší, nedívat se a snažit se přežít. To řekl správně: největší čin lidstva je to, že přežilo a chce přežít i v budoucnu. Čert vás byl tady dlužen, Hosté. Nemohli jste si uspořádat svůj piknik někde jinde — na Měsíci nebo na Marsu? Jste stejně bezohlední všiváci jako všichni ostatní, Hosté, i když umíte zmáčknout prostor tak, že je z něho malinká černá kulička. Piknik jste si uspořádali, všiváci! U cesty!

Ale já mám v hlavě jiné pikniky, říkal si a jel se svým autem jasně osvětlenými mokkými ulicemi. Jak bych to nejlíp provedl? Co nejmíň randálu, co nejmíň pohybu.

Zastavil své auto před domem, ve kterém bydlel Roderick Shoehardt. Chvilku seděl za volantem a přemýšlel, jak má mluvit. Pak vytáhl *dudlík* a vylezl z auta: teprve teď si všiml, že dům vypadá jako neobydlený. V oknech byla tma, v parčíku nesvítily ani lampy. Pomyšlil na to, co teď uvidí, a po zádech mu přeběhl mráz. Na okamžik dokonce přemýšlel o tom, že by mohl Roderickovi zatelefonovat a dát si s ním někde sraz, ale pak se vzchopil a šel. A v tu chvíli nenáviděl všechny ty zbabělce, co odtud utekli.

Vešel do domu a stoupal po schodišti, které nikdo nezametal. Bylo tu úplné ticho, mnohé dveře byly otevřené — z předsíní byl cítit prach a pustota. Zastavil se přede dveřmi bytu, ve kterém žil Roderick, uhladil si vlasy, povzdechl si a zazvonil. Chvilku bylo ticho, ale pak se dveře tiše pootevřely. Kroky však neslyšel Noonan žádné. Na prahu stála Agnes. Z předsíně svítilo Noonanovi do očí světlo. Viděl jenom tmavou siluetu děvčátka a v prvním okamžiku si všiml jenom toho, že se za poslední měsíce strašně vytáhla. Ale pak ustoupila dovnitř a Noonan uviděl její obličej. V okamžiku mu vyschlo v hrdle.

„Ahoj, Agnes,“ řekl co nejveseleji. „Jak se máš, holka?“

Neodpověděla. Mlčky a absolutně tiše ustupovala ke dveřím svého pokoje a zamračeně se na něho dívala. Zřejmě ho vůbec nepoznala. Ale vždyť on ji taky nepoznával. Je to lumpárna, to Pásmo, řekl si.

„Kdo to je?“ zeptala se Guta a vyšla z kuchyně. „Panebože, Dick? Kam jste se ztratil? To doufám víte, že Roderick se vrátil?“

Rychle k němu přistoupila a utírala si při tom ruce ručníkem, který měla přehozený přes rameno: pořád stejně hezká, energická, silná, jenom v obličejí jaksi přepadlá. A oči... horečnaté, nebo co.

Políbil ji na tvář, pověsil si plášť a klobouk a řekl:

„Slyšel jsem, slyšel jsem... Pořád mně to nějak nevycházelo, abych se tady stavil. Je doma?“

„Je,“ řekla Guta. „Někoho tam má... Musí už každou chvíli skončit, už to trvá hrozně dlouho. Pojd'te dál, Dicku.“

Udělal pár kroků a zastavil se ve dveřích obývacího pokoje. Za stolem seděl děda. Figurína. Seděl nehybně a byl trochu nakloněn na jednu stranu. Světlo lampy ozařovalo jeho zčernalou tvář jakoby vyřezanou ze starého stromu, vpadlá ústa beze rtů, oči, ve kterých nebyl žádný lesk. Noonan ucítil okamžitě zápach. Věděl, že je to jenom hra představ, protože zápach tu mohl být jenom v prvních dnech, pak mizel naprosto, avšak Richard Noonan ho cítil jakoby pamětí — těžký, nedýchatelný zápach rozvrtané hlíny.

„Nebo pojd'me do kuchyně,“ řekla honem Guta. „Dělám zrovna večeři, při tom si trochu povykládáme.“

„Prima“ řekl Noonan bodře. „Tak dlouho jsme se neviděli! Ještě jste nezapomněla, že si před večeří vždycky rád vypiju skleničku?“

V kuchyni si Noonan sedl ke stolu a Guta otevřela okamžitě ledničku. Jako vždycky tu bylo čisto, všechno se lesklo, z kastrolů stoupala pára. Měli nový automatický sporák, nouzí zřejmě netrpěli. Guta před něho postavila sklenici Bloody Mary, čirá vrstva ruské vodky plula nad tomatovou šťávou.

„Není to na vás moc?“ zeptala se.

„To je zrovna moje míra.“

Noonan vypil koktajl. Uvědomil si, že poprvé za celý den pije něco podstatného.

„Třída,“ řekl.

„Všechno v pořádku?“ zeptala se Guta. „Kde jste se celou dobu toulal?“

„Pořád v jednom kole. Každý týden jsem si říkal, že se tady musím stavít, nebo aspoň zatelefonovat, ale nejdřív jsem musel jet do Rexopole, pak vznikly zmatky kolem jedné věci a pak mně všichni říkali, ať vám dám pokoj, že se Roderick právě vrátil. Honím se jako blázen. Někdy se ptám sám sebe: proč se člověk vlastně tak honí? Aby vydělal peníze? Ale nač jsou člověku peníze, když nedělá nic jiného, než že se honí?“

Guta cinkla pokličkami kastrolů a sedla si za stůl proti Noonanovi. Oči měla sklopené. Noonan viděl, jak se jí třesou ruce — stejně jako tenkrát, když měl Roderick po soudu a Noonan jí přinesl peníze. Byla tehdy úplně bez haléře a nikdo jí nechtěl půjčit. Pak to přestalo, Guta měla peněz dost a Noonan si dovedl představit, odkud ty peníze pocházejí. A přesto ji Noonan navštěvoval dál, pili s Gutou celé večery kávu a plánovali Roderickův počestný život, až se vrátí z vězení. A když všechno probrali, navštěvoval Noonan sousedy a snažil se je umírnit, vysvětloval, přemlouval, a když mu došla trpělivost, vyhrožoval: „Vždyť se Zrzek brzy vrátí, a pak si to s vámi vyřídí!“ Ale nic nepomáhalo.

„Co dělá vaše dívka?“ zeptala se Guta.

„Která?“

„Ale však vy dobře víte, která. Jednou jste s ní přišel k nám. Blondýnka.“

„Copak to je moje dívka? To je stenografka. Vdala se a odešla ze zaměstnání.“

„Měl byste se oženit, Dicku,“ řekla Guta. „Jestli chcete, já vám najdu nevěstu.“

Noonan chtěl odpovědět, jak mívával ve zvyku: „Počkám si na Agnes,“ ale včas se zarazil. Teď už se to nehodilo.

„Potřebuju stenografku, ne ženu,“ zabručel. „Pusťte toho svého zrzavého ďábla k vodě a pojd'te ke mně jako stenografka. Vy jste přece vynikající sekretářka. Starý Harris na vás dodnes vzpomíná.“

„To chápu,“ zasmála se Guta. „Vždyť jsem si o něj málem přerazila ruku.“

„Neříkejte,“ předstíral Noonan údiv. „Že by byl Harris takový?“

„Ach bože!“ povzdechla si Guta. „Nemohla jsem udělat krok. Bála jsem se jenom, aby se to nedověděl Roderick.“

Neslyšně vešla Agnes — vynořila se ve dveřích, podívala se na kastroly, na Richarda, pak přistoupila k matce a přitulila se k ní s odvrácenou tváří.

„Agnes,“ řekl bodře Noonan, „nechceš čokoládu?“

Vytáhl z kapsy čokoládový automobil v průhledném obalu a podal ho děvčátku. Agnes se ani nepohnula. Guta vzala čokoládu a položila ji na stůl. Najednou měla úplně bílé rty.

„Představte si,“ začal Noonan nenuceně, „že se stěhuju. Mám už toho hotelu až po krk. A pak, je to tak daleko do ústavu...“

„Ona už nám skoro vůbec nerozumí“ řekla Guta tiše a Noonan zmlkl, vzal do rukou sklenici a začal jí otáčet.

„Ani se neptáte, jak žijeme,“ pokračovala Guta, „a je to tak lepší. Vždyť to vidíte.“

„Byli jste u doktora?“ zeptal se Noonan a nezvedl oči.

„Byli. Je to marné. A jeden nám řekl...“ Zmlkla.

Noonan také mlčel. Tady nebylo o čem mluvit a nechtělo se mu na to ani myslet, ale najednou ho něco napadlo: oni sem vtrhli. Žádný piknik u cesty, žádná výzva ke kontaktu, vpád je to a nic jiného. A protože s námi nemohou nic dělat, pronikají do těl našich dětí a mění si je k svému obrazu. Mráz mu přeběhl po zádech, ale pak si vzpomněl, že něco podobného četl v jakési brožované knížce, a ulevilo se mu. Napadnout může člověka cokoli. Ale skutečnost se vždycky liší od takových nápadů.

„A jeden řekl, že Agnes už není člověk,“ zašeptala Guta.

„Nesmysl,“ řekl Noonan přiškrceným hlasem. „Obráťte se na opravdového odborníka. Na Jamese Cutterfielda třeba. Jestli chcete, já mu řeknu.“

„Myslíte Řezníka?“ zasmála se Guta nervózně. „Neobtěžujte se, Dicku, děkuji. To totiž řekl on.“

Když se Noonan odvážil zvednout oči, Agnes už tam nebyla a Guta seděla bez hnutí, ústa pootevřená, oči pohaslé. Postrčil svou sklenici směrem k ní a řekl:

„Udělejte mně ještě jednu. A sobě taky.“

„Proč to tak dopadlo?“ povzddechla si. „Tomu nerozumím. Má to být trest? Ale za co? My přece nejsme v tomhle městě zdaleka ti nejhorší...“

Noonan si na okamžik pomyslel, že Guta začne plakat. Ale nezačala — otevřela ledničku a namíchala koktajl.

„Nepoddávejte se tomu,“ řekl Noonan. „Na světě není nic, co by se nedalo napravit. Já mám mimořádné styky. Udělám všechno, co je v mých silách...“

Začal věřit tomu, co říkal, a probíral v myšlenkách jména, kontakty, města a cosi se mu pletlo, že slyšel o případech, kdy to dobře dopadlo, jenom honem nevěděl, kde to bylo a kdo byl ten lékař, ale pak si vzpomněl, proč sem přišel, a na pana Lehmchena si vzpomněl a na to, z jakého důvodu se vetřel do Gutiny přízně, a rázem se zbavil zbytečných myšlenek, sedl si co nejpohodlněji a čekal, že mu Guta přinese koktajl. V tu chvíli se v předsíni ozvaly šouravé kroky, klapot berlí a odporný (to si uvědomil zvláště zřetelně právě teď) hlas Mrchožrouta Barbridgea řekl:

„Ty, Zrzku! Guta má návštěvu! Koukej, klobouk! Já bych to tak nenechal...“

Pak řekl Roderick:

„Šetři si protězy, Mrchožroute. A drž hubu. Tady jsou dveře, nezapomeň vypadnout. Já jdu večeřet.“

A Barbridge:

„Panebože, ty jsi ale urážlivec! Copak to říkám vážně?“

A Roderick:

„My dva už jsme spolu dožertovali. Plav a neotravuj!“

Bylo slyšet, jak se otevřely dveře, a Barbridgeovi už nebylo rozumět, zřejmě vyšli na chodbu. Pak řekl Roderick: „Všechno jsme probrali, máš to marné.“ A zase Barbridgeovo brblání a ostrá odpověď Roderickova: „Řekl jsem ti to jasně, nechme toho.“ Dveře se zavřely, v předsíni se ozvaly rychlé kroky a pak se na prahu kuchyně objevil Roderick Shoehardt. Noonan se zvedl, aby se s ním přivítal: pevně si stiskli ruce.

„Věděl jsem, že jsi to ty,“ řekl Roderick a prohlížel si Noonana svýma nazelenalýma očima. „Zase jsi přibral, tlust'ochu! Pěstuješ si po barech pupek. Ale já koukám, že si dáváte. Guto, brouku, udělej mi taky.“

„Vždyť jsme ještě nezačali,“ řekl Noonan. „Taky ses nemusel objevit tak brzo.“

Roderick se zasmál a praštil Noonana pěstí po rameni.

„Co sedíte v kuchyni? Pojd'me jinam! Guto, večeři!“

Ponořil se do ledničky a pak se znovu narovnal s plnou láhví v ruce. „Oslavíme to!“ prohlásil. „Napijeme se na počest našeho nejlepšího přítele Richarda Noonana, který se na nás nevykašlal, když nám bylo zle. I když z toho nic neměl. Škoda že tady není Gutalin.“

„Zatelefonuj mu,“ navrhl Noonan.

Roderick zavrtěl svou zrzavou hlavou.

„Tam, kde je teď Gutalin, se nedá telefonovat. Tak jdeme!“

Vešel první do obývacího pokoje a postavil láhev hlučně na stůl. „Táto, bude hostina!“ řekl nehybnému starci. „Tohle je Richard Noonan, náš přítel. A toto je Shoehardt starší.“

Richard Noonan na sobě nedal nic znát. Roztáhl pusu od ucha k uchu, pokynul směrem k figuríně a řekl:

„Velice mě těší, pane Shoehardte. Ale my se známe, Rode. Už jsme se viděli, pravda, jenom letmo.“

„Sedni si,“ řekl Roderick a ukázal mu na židli naproti dědovi. „Když na něho mluvíš, musíš hodně křičet, on přece skoro neslyší.“

Rozestavil sklenice, otevřel láhve a řekl Noonanovi:

„Nalej. Tátovi dej jenom trošku, on moc nepije.“

Noonan začal nalívat. Děda seděl nehnutě a díval se do zdi. Nezařagoval, když mu Noonan nalil.

Ale Noonan se už přizpůsobil situaci. Byla to hra, strašná a ubohá. Hru začal hrát Roderick a on, Noonan, se do ní zapojil, jako se celý život zapojoval do nejrůznějších cizích her, strašných a ubohých, hanebných i divokých, a často nebezpečných, mnohem nebezpečnějších než je tahle.

„Tak jedem?“ zeptal se Roderick a Noonan se podíval na dědu jako by se nechumelilo, a Roderick si netrpělivě tůkl s Noonanem a řekl: „Jedem, jedem!“ a Noonan zase přikývl jako by se nechumelilo, a pak se napili.

Roderickovi svítily oči a mluvil pořád stejně vzrušeným, poněkud nepřírozeným tónem:

„Skoncoval jsem s tím, kamaráde. Kriminál mě už nevidí. Ty to možná nepochopíš, ale mně je doma tak dobře! Mám prachy, vyhlédl jsem si pěknou vilku se zahrádkou, není o nic horší než Mrchožroutova. Původně jsem se chtěl vystěhovat, rozhodl jsem se už v base, ale sotva jsem přišel, schválili zákon: osoby, které byly v Harmondu v době Návštěvy, se nesmějí z města stěhovat. Jako bychom byli nakažení morem.“

Mluvil a mluvil a Noonan přikyvoval, nadával souhlasně, kladl řečnické otázky a pak se začal vyptávat na vilku. Kde to je, kolik to bude stát. Tady se s Roderickem neshodli: Noonan tvrdil, že je vilka drahá a na nevhodném místě, a vytáhl zápisník a začal v něm listovat a vypočítávat, kde všude jsou opuštěné vilky, které jsou na prodej za směšnou cenu a jejichž oprava ho nebude stát nic, když si podá žádost o vystěhování, protože úřady tuto žádost zamítnou a jemu vznikne nárok na kompenzaci škody.

„Jak vidím, stal se z tebe za tu dobu přímo realitní makléř,“ zasmál se Roderick.

„Já dělám do všeho trošku,“ mrkl na něj Noonan.

„Slyšel jsem, jaký máš podnik!“

Noonan zakroutil zoufale očima, přiložil si prst k ústům a podíval se směrem ke kuchyni.

„Buď klidný, stejně to všichni vědí,“ řekl Roderick. „Prachy nesmrdí. Teď to vím taky. Ale největší sranda je, že ti Kostka dělá provozáře. To sis vybral číslo! Vždyť je to blázen, já ho znal ještě jako malého kluka!“

Zmlkl a podíval se na dědu. Noonan viděl, že Roderickova pihatá dravci tvář je najednou plna něhy.

Noonan si vzpomněl, jak mu kdosi vykládal o scéně, která se tu odehrála, když odtud chtěli figurínu odnést do ústavu. Přišli dva laboranti, sportovci-siláci, pak lékař z městské zdravotní správy a spolu s ním dva sanitáři, lidé uvyklí všemu. Zrzek prý napřed nepochopil, o co jde, a pustil je do bytu, dovolil jim, aby otce prohlédli, a byl by souhlasil, aby ho odvezli, protože se domníval, že jde o nějakou profylaktickou léčbu těchto bytostí. Ale pitomci sanitáři popadli dědu jako kus dřeva. Táhli ho po zemi, upustili ho. Roderick se rozzuřil a k dovršení všeho mu začal lékař vysvětlovat, o co vlastně jde. Roderick poslouchal, ale pak vybuchl jako vodíková bomba. Vyházel z bytu všech pět úředních osob! Žádný neodešel po svých, letěli prý všichni, jako když vystřelí z děla. Honil je kolem dokola, u ústavního auta vyrazil všechna skla, šofér prý odtud v poslední chvílce vyskočil a utekl.

„V jednom baru mi nabídli nový koktajl,“ povídal Roderick a naléval whisky. „Jmenuje se to *ježibabí rosol*, já ti to potom namíchám, až se najíme. Protože na lačný žaludek se to nedá, to by tě odvezli do nemocnice. Dneska se poměješ, Dicku, jako za starých časů v Borshtu. Chudák Ernest, je pořád ještě v base!“ Napil se, utřel si rty hřbetem ruky a zeptal se jakoby nic: „A co u vás v ústavu, *ježibabí rosol* se tam ještě nezkoumá? To víš, já jsem ztratil kontakt se světovou vědou...“

Noonan okamžitě pochopil, proč Roderick začal mluvit o *ježibabím rosolu*. Spráskl ruce a řekl:

„To nevíš, kamaráde? V Currikanových laboratořích se stalo strašné neštěstí!“

A vyprávěl o katastrofě a o bezvýsledném pátrání, které po ní následovalo: odkud měli v laboratořích u Currikanana *rosol* to se nezjistilo. Roderick naslouchal zdánlivě nesoustředěně a pak nalil whisky do skleniček a řekl:

„Dobře jim tak, lumpům, ať pozdechají všichni.“

Napil se a Roderick se zase podíval na otce a zase se v jeho očích objevil něžný výraz.

„Guto!“ zavolal pak. „My máme hlad! To je kvůli tobě,“ vysvětloval Noonanovi. „Dělá pro tebe salát s mořskými racky... Tak mně něco řekni o tom ústavu, co tam vynalezli? Ty vaše automaty jsou prý málo výkonné, je to pravda?“

Noonan začal vykládat o ústavu, a u stolu vedle dědy se najednou objevila Agnes, položila svoje huňaté tlapky na stůl a pak se najednou dětsky bezprostředně přitulila k figuríně a položila jí hlavu na ramena. Noonan řečnil dál. Ale když se podíval na ony dva hrůzné výplody Pásma naproti za stolem, pomyslel si: Panebože, co ještě? To nám pořád ještě nestačí, abychom se vzpamatovali? Tohle je taky málo? Věděl, že je to málo. Věděl, že miliardy lidí o tomhle nic nevědí, a jestli se v televizi něco dovědí, sprásknou ruce a deset minut se budou bát a pak se zase vrhnou nazpátek do světa svých všedních starostí a zapomenou na to, co před chvílí viděli. Musím jít, pomyslel si zlobně. K čertu s Barbridgem, k čertu s Lehmchenem, k čertu s touhle poznamenanou fámílií!

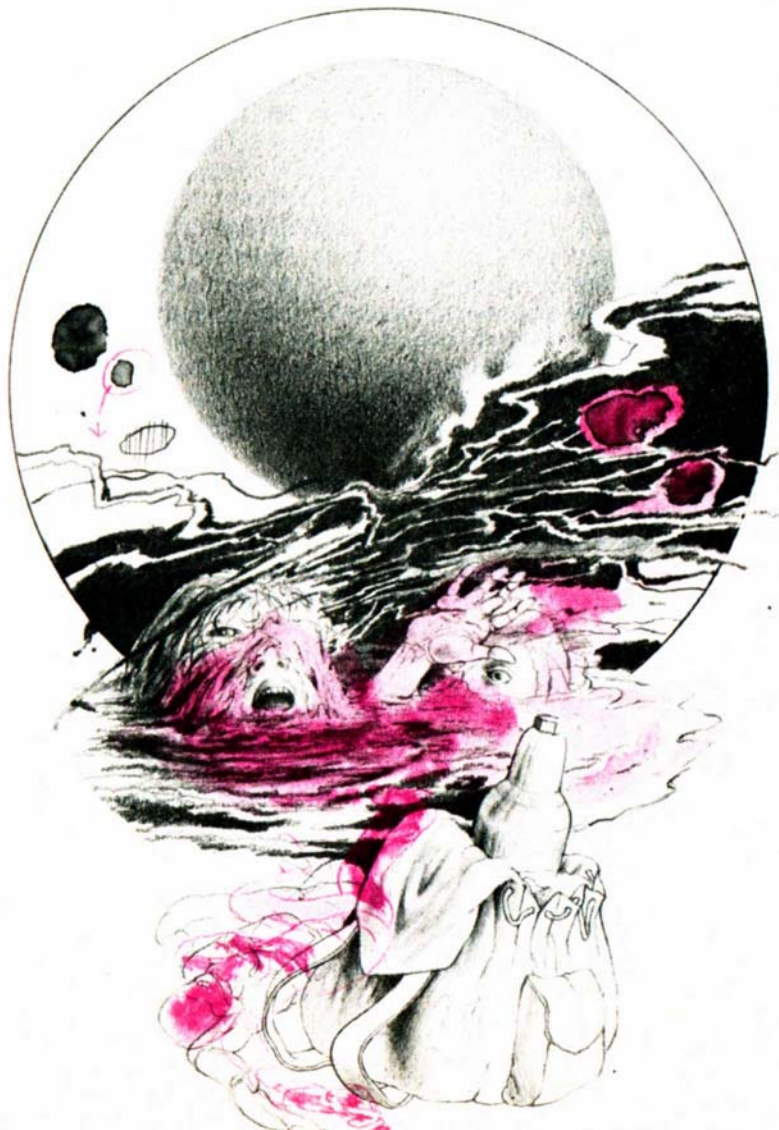
„Co na ně tak koukáš?“ zeptal se tiše Roderick. „Neměj strach, to jí neuškodí. A kdoví, třeba jí to dokonce pomůže.“

„Třeba,“ řekl Noonan a dopil svou skleničku.

Konečně přinesla Guta Noonanův zamilovaný salát na stříbrné míse.

„Tak vážení,“ řekl Roderick nadšeně, „a teď to teprve začne!“

4/ Roderick Shoehardt, 31 let ...

Za noc údolí vychladlo a k ránu už byla úplná zima. Šli po náspu po shnilých pražcích mezi kolejemi a Roderick se díval, jak se na kožené bundě Artura Barbridgea lesknou kapky. Ten kluk si vykračoval lehce, vesele, jako kdyby za sebou neměli úmornou noc a nervové napětí, které Rodericka roztrásl tak, že to dosud cítil, jako kdyby nebylo těch dvou strašných hodin na mokřém vrcholku holého kopce, které strávili přitisknutí zády k sobě v mučivém polospánku, jak čekali, až se kolem převalí zelený proud, obtékající kopec a směřující do nedaleké rokle.

Po obou stranách náspu ležela hustá mlha. Někde sahaly její jazyky až na koleje a v těch místech šlapali po kolena v mlze. Bylo tu cítit mokrou rez, nebylo vidět nic, kromě mlhy, ale Roderick věděl, že mlha kryje zvlněnou rovinu posetou skalkami, za kterou začínají hory. A ještě věděl, že až vyjde slunce a mlha se promění v rosu, uvidí na levé straně vrak vrtulníku a vpředu soupravu vagónků a v tom okamžiku to teprve začne.

Roderick si v chůzi strčil mezi záda a batoh dlaň a posunul si ho poněkud výš, aby ho okraj héliové bomby tak neřezal. Je to těžké, potvora, řekl si Roderick, jak tam s tím polezu? Půldruhého kilometru po kolenou, to si dám! Neskuhrej, stalkere, věděls předem, do čeho se pouštíš. Na konci této výpravy tě čeká pět set tisíc, to snad stojí za to. Pět set tisíc! Mrchožrout nedostane víc než třicet. A ten jeho fakan... ten nedostane nic. Jestli ten starý gauner řekl všechno podle pravdy, tak fakan nedostane vůbec nic.

Znovu se podíval na Artura, který si vykračoval před ním: co krok, to dva pražce, široká ramena, štíhlé nohy a dlouhé černé vlasy, jako sestra. Sám ses mi vnutil, říkal si Roderick chmurně. A proč vlastně? Celý se třásl, slzy měl v očích. „Vezměte mě, pane Shoehardte! Kolikrát mně už nabízeli různí stalkeři, abych s nimi šel, ale vždycky jsem to odmítl. Já chci jenom s vámi! Otec... ale on teď nemůže.“ Roderick vypětím vůle potlačil tuto vzpomínku. Bylo mu protivné myslet na to, snad právě proto začal přemýšlet o Arturově sestře. Krásná ženská, ale ve skutečnosti prázdná nádoba, figurína, loutka, ne ženská. Totéž jako jantarové knoflíky na blůze jeho matky. Jako malý kluk si myslel, že budou určitě strašně dobré a sladké, dával si je do pusy a cucal je a vždycky znovu pocítil strašné zkla-

mání a vždycky na to zklamání zase zapomněl — ne, nezapomněl, jenom odmítal věřit vlastní paměti, jakmile uviděl ty knoflíky.

Ale kdoví, třeba mně ho poslal starý. Hele, jakou bouchačku má v zadní kapse. Na co asi? Ale ne, to je nesmysl. Mrchožrout mě zná. Copak je Artur první, kdo se mně vnucoval? A poprvé s sebou skoro každý táhne bouchačku, poprvé a naposled. Naposled, kluku pitomá. Kdyby to starý Mrchožrout tušil, co si jeho Arturek vymyslel, vyhnal by mu to berlemi z hlavy... Najednou ucítil, že blízko něco je — ne-daleko, asi tak třicet čtyřicet metrů před nimi.

„Stop,“ řekl Arturovi.

Artur poslušně strnul na místě. Dobře zareagoval — zůstal nejdřív stát se zvednutou nohou a teprve pak ji pomalu a opatrně položil na zem. Roderick se zastavil vedle něho. Trať zde měla sklon a koleje se ztrácely v mlze. A v mlze něco bylo. Něco velikého a nehybného. A ne nebezpečného. Roderick opatrně vtáhl nozdrami vzduch. Ne, není to nic nebezpečného. „Jdem,“ řekl tiše, počkal, až Artur vykročí, a vydal se za ním. Koutkem oka viděl Arturovu tvář, jeho vysoustruhovaný profil, čistou pleť a pevně stisknuté rty pod malinkým knírkem. Ponořili se do mlhy po pás, pak po krk a za několik vteřin před sebou zahlédli siluetu vagónku.

„Jsme tady,“ řekl Roderick a začal sundávat batoh. „Sedni si, uděláme si přestávku.“

Artur mu pomohl s batohem a pak si sedli vedle sebe na rezavou kolejnici. Roderick rozepjal kapsu batohu, vytáhl balíček s jídlem a termosku s kávou, a zatímco Artur rozbaloval jídlo a pokládal krajíce na batoh, vytáhl láhev, odšrouboval uzávěr a se zavřenýma očima udělal pomalu několik hltů.

„Dáš si?“ nabídl Arturovi a utřel rukou hrdlo láhve. „Na kuráž...“

Artur uraženě zavrtěl hlavou.

„Na kuráž nic nepotřebuju, pane Shoehardte,“ řekl. „Kdybyste dovolil, vzal bych si trochu kávy. Je tu vlhko, že?“

„Je,“ přisvědčil Roderick. Schoval láhev, vzal si chleba a začal jíst. „Tady jsou samé močály. Dřív tu bylo plno komárů, jedna hrůza.“

Nalil si kávu. Káva byla horká, hustá, sladká, pít takovou kávu bylo málem příjemnější než pít alkohol. Byla cítit domovem. Gutou.

Ne Gutou vůbec, nýbrž Gutou v župánku, Gutou, která se právě probudila a měla ještě tvář pomačkanou od polštáře. Proč jsem sem vlastně lezl, říkal si. Pět set tisíc... Na co já vlastně potřebuju pět set tisíc? Chci se dát na podnikání, nebo co? Peníze potřebuje člověk na to, aby na ně nemusel myslet. To řekl kdysi Dick a je to svatá pravda. Mám dům se zahradou, práci v Harmondu vždycky najdu. Nachytil mě, jako nějakého blbečka mě nachytil. Dacan jeden. Mrchožrout.

„Pane Shoehardte,“ řekl najednou Artur a nedíval se Roderickovi do očí. „Co vy osobně, věříte taky, že ten přístroj je schopen splnit každé přání?“

„Blbost!“ řekl Roderick roztržitě a ruka se šálkem mu strnula v půli cesty. „A jak víš, pro co jdeme?“

Artur se podivně zasmál, prohrábl si rukou svou černou hřívou a řekl:

„Domyslel jsem si to! Otec měl dřív *zlaté koule* plnou pusy a v poslední době o ní neřekl ani slovo. A začal chodit k vám a já přece dobře vím, že vy dva nejste žádní přátelé, to si táta může namlouvat komu chce. A vůbec, začal se chovat nějak divně.“

Artur se zasmál a zavrtěl hlavou.

„Ale úplně jistý jsem si byl až v tom okamžiku, kdy jsem vás viděl, jak zkoušíte na planýrce tu malou vzducholoď. Abych řekl pravdu, tenkrát jsem vás špehoval, a když jsem uviděl, jak jste pod vzducholoď připjal pytel kamení, bylo mi všechno jasné. Protože v Pásmu už jinak nic těžkého nezbylo, jenom ta *zlatá koule*.“

Kousl si chleba a řekl s plnými ústy:

„Jenom nechápu, jak to chcete upevnit, vždyť ta koule prý je úplně hladká.“

Roderick se na něho upřeně díval a říkal si: jak jsou si nepodobní ti dva, otec a syn. Nemají absolutně nic společného. Ani obličej, ani duši, ani hlas. Mrchožrout má hlas chraplavý, podlézavý, darebácký.

Ale když mluvil o kouli, byl jako kniha. „Zrzku,“ říkal tenkrát a nakláněl se k němu přes stůl, „zbyli jsme jenom my dva a máme dohromady jenom dvě nohy a obě jsou tvé. Kdo jiný by tam měl jít, když ne ty? Vždyť to je to nejčennější, co v Pásmu vůbec je! Mají to shrábnout ty fajnovky s těmi jejich automaty? Našel jsem to já! Kolik stalkerů zařvalo na té cestě! A já jsem tam došel a našel to! Pro sebe!

A teď bych to nikomu nepřenechal, ale kam se já dohrabu... Kromě tebe není nikdo, kdo by to přinesl. Kolik různých zelenáčů jsem začal učit stalkerštině kvůli tomu, abych našel jednoho jediného, který by to dokázal. A všechno bylo marné. Prachy by byly tvoje, dal bys mi jenom tolik, kolik bys sám uznal za vhodné. Ty bys mě neokradl, to vím, ty jsi férový kluk. Co já vím, možná že mi to vrátí nohy. Pásmo mně je sebralo, Pásmo mně je vrátí.“

„Cože?“ zeptal se Roderick, který se odpoutal od svých myšlenek.

„Ptal jsem se, jestli se může kouřit, pane Shoehardte.“

„Ano,“ řekl Roderick. „Jenom si zakuř... Já si taky zakouřím.“

Dopil kávu, vytáhl cigaretu a podíval se upřeně do řidnoucí mlhy. Blázen, říkal si. Nohy by chtěl, lump.

Z těch řečí, které Mrchožrout vedl, zůstala v Roderickově duši jakási usazenina. Čert ví, jaká, ale byla tam a čas ji nerozpouštěl. Naopak, přibývalo jí. Jako kdyby se od Mrchožrouta nakazil, ale ne svinstvím, naopak. Silou... Ne, silou taky ne. Ale co to tedy je? Řekněme, že jsem tam nedošel. Vypravil jsem se s batohem na zádech, ale něco mi to překazilo. Například, chytli mě. Bylo by to špatné? Bylo. Určitě špatné. Ale proč? Kvůli penězům? Ne, kvůli tomu ne... Že to jednou shrábnou nějakí Chrapouni a Kostlivci, to by mě snad štválo? Štválo. Ale není to to hlavní, protože oni nakonec stejně všechno shrábnou.

„Brr,“ otřásl se Artur. „To je zima. Nedal byste mi přece jenom hlt, pane Shoehardte?“

Roderick vytáhl mlčky, flašku a podal mu ji. A proč jsem tak dlouho odmítal? Dvacetkrát jsem poslal Mrchožrouta někam, ale po jedenadvacáté jsem nakonec souhlasil. Najednou to bylo nad mé síly. A naše poslední rozmluva byla docela krátká a věcná. „Tě bůh, Zrzku, tady je ta mapa. Třeba se na ni přece jenom mrkneš...“ A já jsem se mu podíval do očí, které jsou jako vředy: žluté s černou tečkou uprostřed. A řekl jsem mu: „Ukaž to.“ A to bylo všechno. Byl jsem tenkrát ožralý, celý týden jsem chlastal, abych zapomněl na to peklo... A copak to není jedno? Rozhodl jsem se, že půjdu, a hotovo. Co se v tom vrtám jako cvok? Že bych měl strach?

Trhl sebou. Z mlhy se ozvalo dlouhé žalostné zaskřípění. Roderick vyskočil, jako kdyby ho někdo píchl, a vzápětí vylétl stejně

prudce Artur. Ale už bylo zase ticho, jenom kamínky bylo slyšet, jak se sypou pod jejich nohama z náspu, jinak nic.

„To asi sedá hornina,“ řekl Artur nejistě. „Je už v těch vozíčkách kolik let.“

Roderick se díval přímo před sebe a neviděl nic. Byl plný jedné vzpomínky.

Bylo to v noci. Vzbudil ho tenkrát stejný zvuk, dlouhý a žalostný, a zhasl jako ve snu. Ale nebyl to sen. To křičela Agnes. Přistoupil ke dveřím jejího pokoje a viděl, jak sedí na své posteli u okna. Guta se taky vzbudila a vzala Rodericka za ruku, a on cítil, jak její rameno v okamžení zvlhlo. A potom leželi a poslouchali, a když Agnes konečně umlkla a lehla si, počkal chvíli a potom vstal, šel do kuchyně a vypil půl láhve koňaku. A pak už pil a pil nepřetržitě.

„To je ta hornina,“ mlel Artur. „To ona někdy dělá. Působí na ni vlhko, eroze, co já vím co všechno.“

Roderick se podíval na jeho bledý obličej a znovu si sedl. Cigareta mu vypadla z ruky, vzal si jinou. Artur ještě chvíli stál a kroutil vystrašeně hlavou a pak si také sedl a řekl:

„Ono se říká, že v Pásmu nějací lidé žijí. Lidé, ne Hosti. Prý je Návštěva zastihla v těchhle místech a oni mutovali... přizpůsobili se novým podmínkám. Slyšel jste to taky, pane Shoehardte?“

„Slyšel,“ řekl Roderick. „Ale to je jinde. Na severozápadě, někde v horách. Nějací lesní dělníci to prý byli.“

Už vím, čím mě nakazil. Svým bláznovstvím mě nakazil. Proto jsem teď tady. A něco odtud chci.

Jakýsi podivný a úplně nový pocit ho naplnil. Ne, vlastně to nebyl vůbec žádný nový pocit, ten pocit v něm už dávno podřimoval, ale teprv teď si to uvědomil a všechno se vyjasnilo. A to, co dřív považoval za hloupost, za blábolení senilního dědka, se najednou proměnilo v jedinou naději, v jediný smysl života, protože teď si to mohl přiznat: to jediné, co mu zbývalo a kvůli čemu vůbec žil v posledních měsících, byla naděje na zázrak. Byl tak hloupý, že ji odháněl, že po ní šlapal, že ji urážel, že ji propíjel, protože od dětství neznal žádnou jinou naději než naději ve své síly a protože to spoléhání na sebe mělo už od dětství podobu bankovek, které dokázal urvat, vydrápat, vyhryzat z lhostejného chaosu, který byl všude kolem. Tak to s ním

bylo odjakživa a tak by to bylo zůstalo až do konce, kdyby se nebyl octl na takovém dně, ze kterého mu nepomohou žádné prachy a kde nemá žádný smysl spoléhat na sebe. A teď ho tato naděje, že se stane zázrak, naplnila celého; už to nebyla naděje, byla to jistota a on se divil sám sobě, jak mohl dříve žít v takové neprůhledné a neprůchodné tmě... Zasmál se a práskl Artura do ramene.

„Tak co, stalkere,“ řekl, „ještě si užijem světa, co ty na to?“

Artur se na něho udiveně podíval a nejistě se usmál. A Roderick zmačkal mastný papír od jídla, hodil ho pod vozík, natáhl se a opřel loket o batoh.

„Je to jistě blbost,“ řekl, „ale kdyby ta *zlatá koule* opravdu mohla... Co by sis v tom případě přál?“

„Vy tomu přece jen věříte?“ zeptal se okamžitě Artur.

„To je jedno, jestli tomu věřím, nebo ne. Odpověz na mou otázku.“

Najednou ho skutečně zajímalo, co může chtít od *zlaté koule* tenhle kluk, kterému teče mléko po bradě a který právě opustil vysokoškolskou posluchárnu, a díval se s veselou zvědavostí, jak se Artur mračí, jak si potahuje knírek a jak na něj zvedá oči a hned zase schovává pohled.

„Otcovy nohy, to je jasné,“ řekl nakonec. „Aby bylo doma všechno v pořádku.“

„Proč lžeš,“ řekl Roderick přátelsky. „Vem na vědomí, kamaráde, že *zlatá koule* splní jenom nejtajnější přání, jenom taková, na kterých závisí život.“

Artur Barbridge se začervenel, znovu zvedl na Rodericka oči a hned je zase sklopil a červený byl jako rak. Roderick se uchechtl, když to uviděl.

„Nechme toho,“ řekl skoro dojatě. „Já vím, to není moje věc. Když nechceš, tak mi to neříkej.“ A tu si vzpomněl na revolver v Arturově kapse a řekl si, že je lepší začít o tom, dokud je na to čas. „Co to máš v zadní kapse?“ zeptal se zdánlivě bez velkého zájmu.

„Revolver,“ zavrčel Artur a stiskl rty.

„Na co?“

„Na střílení,“ řekl Artur vyzývavě.

„Pěkná pitomost,“ řekl Roderick přísně. „Dej to sem. V Pásmu není na koho střílet. Honem.“

Artur chtěl něco říci, ale zdržel se, vytáhl z kapsy vojenský revolver, chytil ho za hlaveň a tak ho podal Roderickovi. Roderick ho vzal za teplou vroubkovanou rukojeť, nadhodil a zase chytil:

„Máš nějaký šátek? Já to zabalím...“

Artur mu podal čistý navoňavovaný kapesník, Roderick do něho zabalil revolver a položil ho na pražec.

„Ať tady na nás počká,“ vysvětlil. „Jestli se vrátíme, vezmeme si ho. Třeba ho opravdu budeme potřebovat, až polezeme z Pásmu ven. Ovšem střílet na hlídku, kamaráde, to bychom si dali...“

Artur rozhodně zavrtěl hlavou.

„O to přece nejde,“ řekl zlostně. „Je tam jediný náboj. Kdyby se se mnou stalo to, co s otcem...“

„Tak o tohle ti jde,“ podivil se Roderick a podíval se mu do očí. „To buď klidný. Když se ti stane to, co se stalo otcí, sem tě v každém případě dověču. To ti slibuju... Koukej, už se rozednilo!“

Mlha se rychle rozplývala. Na náspu už nebyla vůbec žádná a pod náspem a dál od něho mléčná mlha klesala a řídla, vyrůstaly z ní kulaté zarostlé vrcholky kopců a mezi kopci prosvítal zjizvený povrch smrdutého močálu porostlý zakrslým vrbovím; na obzoru zazářily ostrou žlutí vrcholky hor a obloha nad nimi byla jasná a modrá. Artur

se podíval přes rameno a nadšením vykřikl. Roderick se také ohlédl. Hory na východě byly černé a nad nimi planula a hrála všemi odstíny tak dobře známá smaragdová záře — zelený přísvit Pásma. Roderick se zvedl, obešel vozík, sedl si na náspu z druhé strany a díval se, jak zelená záře rychle mizí, pohlcována růžovou, a jak oranžový pecen slunce vylézá nad hřebeny hor. V tom okamžiku se začaly od kopců natahovat nafialovělé stíny a všechno kolem bylo najednou ostré, plastické a bylo to vidět jako na dlani a Roderick spatřil dvě stě metrů před sebou vrtulník. Spadl zřejmě přímo doprostřed *komáři mýtiny*, takže se jeho trup rozmáčkkl jako lívanec. Ocas však zůstal celý, jen se poněkud ohnul, a trčel teď na louce mezi kopci jako nějaký černý hák. Stabilizační vrtule zůstala neporušena — bylo slyšet, jak skřípe, poháněna lehkým vánkem.

Mýtina musela pořádně působit, vrtulník ani neshořel a na plechovém lívanci bylo dodnes vidět rudomodrý znak vojenského letectva, který Roderick neviděl už tolik let, takže bezmála zapomněl, jak ten znak vůbec vypadá.

Potom se Roderick vrátil k batohu, vzal mapu a rozložil si ji na speklém kusu horniny. Lom odtud vidět nebylo — bránil tomu kopec se zčernalým ohořelým stromem na vršku. Tento kopec museli obejít zprava, úžlabinou mezi ním a dalším kopcem, který byl taky v dohledu: ten byl úplně holý a jeho svahy byly pokryty úlomky šedo-hnědého kamene.

Všechny orientační body souhlasily, ale Roderick necítil uspokojení. Dlouholetá stalkerská zkušenost kategoricky protestovala proti myšlence pokoušet se projít úžlabinou mezi dvěma výšinami. To si ještě musím rozmyslet, říkal si Roderick. Až se tam dostaneme, budu chytřejší. Stezka k úžlabině vedla močálem, přehledným rovinným terénem, který se zdál naprosto bezpečný. Ale když se tam Roderick podíval pozorněji, objevil mezi suchými hromádkami jakousi tmavěšedou skvrnu. Podíval se na mapu. Na onom místě byl nakreslen křížek a u něho kostrbatý nápis: Flink. Červené tečkování stezky míjelo křížek zprava. Ta přezdívka připadala Roderickovi známá, ale kdo to byl, ten Flink, a jak vypadal a kdy vůbec byl, to už si nepamatoval. Z neznámého důvodu se mu vybavilo pouze následující: zakouřený sál v Borshtu, ohromné červené pracky, které svíraly sklenice, hromový

chechtot, dokořán otevřené chřtány se žlutými zuby — fantastické stádo titánů a gigantů, které si dalo sraz u napajedla. To byl jeden z nejsilnějších raných zážitků: byl tenkrát poprvé v Borshtu. Co to tam nesl? Asi *skořepinu*. Rovnou z Pásma tam vrazil, mokrý, hladový, vyjevený, praštil pytlém na pult přímo před Ernesta, zašklebil se zle a rozhlédl se kolem, odrážel hřmotnou salvu posměšků, počkal, až mu Ernest, tenkrát ještě mladík s motýlkem na košili, vysází určitou sumu (tehdy to ještě nebyly zelené, tehdy se platilo starými penězi: čtvercovými, byla na nich jakási polonahá ženská v říze a s věncem na hlavě), schoval peníze do kapsy a pak popadl z pultu těžký püllitr a s rozmachem jím praštil přímo do nejbližšího chechtajícího se chřtánu, sám překvapen vlastním jednáním...

Roderick se usklíbl: možná že právě toto byl Flink...

„Mezi kopci se přece nechodí, že, pane Shoehardte?“ zeptal se tiše Artur nad Roderickovým uchem. Stál vedle a koukal také na mapu.

„Uvidíme,“ řekl Roderick. Pořád studoval mapu. Na mapě byly ještě dva křížky — jeden na kopci se stromem, druhý na kamenné suti. Pudl a Brejlatec. Stezka vedla mezi oběma křížky, ale o něco níž. „Uvidíme,“ řekl ještě jednou, složil mapu a zastrčil ji do kapsy.

Pohlédl na Artura.

„Dej mně batoh na záda... Půjdeme stejně jako předtím,“ řekl, nadhodil si batoh a upravil si řemeny, aby to měl co nejpohodlnější. „Ty vpředu, abych tě měl pořád na očích. Nebudeš se ohlížet a poslouchat budeš jako hodiny. Moje slovo je zákon. A vezmi na vědomí, budeme se muset hodně plazit, ne aby tě napadlo vyhýbat se blátu, když ti poručím, tak strčíš do bláta i hubu... A bundu si zapni... Hotovo?“

„Hotovo,“ ozval se Artur přidušeným hlasem. Byl pořádně nervózní. Červeň mu slezla z tváří, nebylo po ní ani památky.

„První cíl je támhle,“ mávl Roderick prudce rukou k nejbližšímu kopečku vzdálenému asi sto metrů od náspu. „Je ti to jasné? Jde se.“

Artur si křečovitě povzdechl, překročil kolejnici, natočil se bokem a začal slézat z náspu. Kamínky se za ním sypaly.

„Neleť tak,“ řekl mu Roderick. „Spěchat nemáme kam.“

Slézal opatrně za Arturem a pohyby nohou reguloval váhu batohu, těžkého jako hrom. Koutkem oka pořád pozoroval Artura. Má strach,

říkal si. Cítí, jak to dopadne. Jestli má takový cit pro nebezpečí, jaký má jeho táta, musí to cítit. To jsi netušil, Mrchožroute, jak to dopadne. Že tě tentokrát poslechnu. „Tady Zrzku, tady sám neprojdeš. Ať chceš nebo ne, ale někoho si s sebou budeš muset vzít. Dám ti někoho ze svých spratků, koho mně nebude líto...“ Umluvil mě. Poprvé v životě jsem přistoupil na něco takového.

Čert to vem, řekl si Roderick. Nějak to dopadne. Já přece nejsem Mrchožrout, třeba z toho nějak vybruslíme oba...

„Stop,“ nařídil Arturovi.

Kluk se zastavil a stál po kotníky v rezavé vodě. Než sešel Roderick z náspu, zapadl do močálu až po kolena.

„Vidíš tamhle ten kámen?“ zeptal se Roderick. „Pod kopcem! Miř k němu!“

Artur se dal do pohybu. Roderick ho pustil na deset kroků kupředu a vykročil za ním. Močál mu čvachtal pod nohama. Byl to mrtvý močál — komáři žádní, žáby žádné. Dokonce vrboví tu uschlo a shnilo. Roderick se jako vždy rozhlížel kolem, zdálo se, že všechno je zatím v pořádku. Kopeček se blížil, už zakryl slunce, které bylo ještě nízko, a pak celou východní část oblohy.

U kamene se podíval Roderick směrem k náspu. Byl osvětlen sluncem, stál na něm vláček s deseti vagónky. Část vozíků sjela z kolejí a převrátila se. Násep byl v těch místech plný zrzavých skvrn. Kousek dál směrem k lomu, na sever od vláčku, se vzduch nad kolejemi třásl a hrál všemi barvami a chvilkami se v těch místech objevovaly malé duhy, které okamžitě zase mizely. Roderick se podíval na tetelící se vzduch, odplivl si beze slin a odvrátil se.

„Jdeme dál,“ řekl a Artur se na něho napjatě podíval. „Vidíš ty hadry támhle? Tam ne, víc vpravo...“

„Ano, vidím,“ řekl Artur.

„To byl kdysi jistý Flink, ty hadry. Před léty. Neposlouchal rad starších a teď tam leží, aby chytrým lidem ukazoval pravou cestu. My půjdeme na dva prsty vpravo od toho Flinka... Máš to? Tam, kde je vrboví trochu hustší. Pohni kostrou.“

Teď šli rovnoběžně s náspem. Vody pod jejich nohama ubývalo a za chvíli kráčeli po vyschlé hrbolaté půdě. Na mapě to tak nebylo, tam je všude močál. Mapa je zastaralá, říkal si Roderick, to už je let,

co tady Barbridge nebyl. To není dobré. Po suché zemi se jde líp, to je pravda, jenomže... dal bych přednost močálu. Ten si to hasí, podíval se na Artura, jako kdyby to byla hlavní třída.

Arturova nálada zřejmě stoupla a uháněl teď jako o závod. Jednu ruku měl v kapse, druhou se rozmachoval jako při turistickém výletu. Roderick zalovil v kapse, vybral si dvacetigramovou matičku, namířil a trefil ho do hlavy. Kluk zařval, chytl si oběma rukama hlavu a skrčený sebou praštil do suché trávy. Roderick stanul nad ním.

„To se tady stává, Arturku,“ řekl mentorsky, „tohle není korzo a ty sis se mnou nevyšel na procházku.“

Artur se okamžitě zvedl. Obličej měl úplně bílý.

„Je ti to jasné?“ zeptal se Roderick.

Artur polkl a přikývl.

„To je moc dobře, že je ti to jasné. Příště dostaneš rovnou do držky. Budeš-li ovšem naživu. A teď jdeme!“

Z toho kluka by mohl být stalker, říkal si. Dostal by jméno Krásný Arturek. Už jsme u nás v Harmondu kdysi jednoho Krasavce měli, Dicksona, a teď mu říkají Sysel. Jediný stalker, který se dostal do *mlýnku na maso* a zůstal naživu. Měl kliku. A dodnes si myslí, že to byl Barbridge, kdo ho z toho *mlýnku* vytáhl. Čerta starého! Z *mlýnku na maso* nemůže nikdo nikoho vytáhnout... Z Pásma ho Barbridge vynesl, to je fakt. Ale proč? Všichni ho měli tenkrát zrovna po krk a řekli mu: sám se nevracej, Barbridgi, jinak... A tehdy se začalo Barbridgeovi říkat Mrchožrout, předtím to byl Hromotluk.

Najednou ucítil Roderick na levé tváři závan nepatrného větříku a okamžitě, bez jakéhokoliv uvažování, zařval:

„Zastav se!“

Natáhl levou ruku. Tam proudil vzduch silněji. Někde mezi nimi a naspem byla *komáří mýtina*. Kdoví, třeba sahala až k náspu, proč by se jinak vozíky převrátily?

Artur stál jako přikovaný, ani pootočít hlavu si netroufal.

„Běž víc napravo,“ nařídil mu Roderick. „Vyzaz.“

Opravdu, byl by z něho stalker jaksepatří. Co to se mnou je, do háje, snad mi ho není líto? Politoval snad někdo mě? No, stalo se to párkrát. Kirill mě litoval. Dick Noonan mě lituje. Ten ovšem... Pálí vlastně za Gutou, takže lítost vůči mně je možná jen hraná, ale... to

se přece nevyklučuje pálit za Gutou a litovat mě. Ale já, já si to nemůžu dovolit, litovat někoho. Já mám na vybranou: buď, anebo. A poprvé si představil naprosto otevřeně svou volbu: buď tento kluk, nebo moje Agnes. A má to jasné, nemusí si lámat hlavu. Je-li ovšem zázrak vůbec možný, řekl jakýsi vnitřní hlas v něm a on s hrůzou a vztekem tento hlas potlačil.

Minuli hromádku šedých hader. Po Flinkovi nezbyla ani stopa. Jenom dlouhá prorezavělá tyčka ležela kousek opodál v zaschlé trávě — hledač min. To byla jeden čas taková móda, nosit do Pásma hledače min. Kupovaly se na černém trhu u vojenských intendantů a stalkeři na ně spoléhali víc než na pánaboha; pak zařvali v krátké době dva stalkeři s hledači min v rukách: zabily je nálože pod povrchem země. Tak skončila tato móda. Kdo to sakra byl, ten Flink? A kdo ho sem přivedl? Mrchožrout? Nebo přišel sám? Jak to, že všichni táhli k tomu lomu? Proč mně o něm nikdo neřekl? Slunko pálí jako pominuté. A to je ráno, co teprv v poledne!

Artur, který šel pět kroků před ním, si utřel rukou z čela pot. Roderick se podíval na slunce. Bylo nízko. A najednou si uvědomil, že suchá tráva pod nohama vůbec nešustí, nýbrž vrže, jako kdyby šli hromadou škrobu, a že není vůbec tvrdá a pichlavá, jako před chvílí, nýbrž měkká a houpává — rozpadala se pod botou jako saze. A když uviděl dokonalé otisky Arturových bot v oné hmotě, vrhl se na zem a křikl na Artura:

„K zemi!“

Lehl si obličejem do trávy, a ta se rozletěla na prach pod jeho tváří, a on zaskřípal zuby: takový měl vztek, že do toho vlezli! Ležel a snažil se, aby se ani nepohnul, a pořád si ještě uchovával špetku naděje, že se to přežene kolem nich, i když zároveň si uvědomoval, že jsou v pasti. Pálilo to stále víc, horko obklopovalo tělo jako prostěradlo namočené v horké vodě, pot mu tekł do očí a Roderick zavolal trochu pozdě na Artura: „Nehýbej se! Musíš to vydržet!“ A sám se také snažil vydržet.

A byl by to zvládl a všechno by bylo skončilo dokonce docela dobře, kdyby to byl vydržel Artur. Možná že neslyšel, co mu Roderick říká, možná že ho přemohla hrůza a možná že ho to pálilo víc než Rodericka: začal křičet jako šílenec a slepě, bez rozmyslu, se

vrhl nazpět, právě tam, kam v žádném případě nesměli. Roderick se sotva stačil trochu nadzvednout a strhnout ho za nohu dolů; Artur padl na zem a zvedl mračno popela, zaječel nepřírozně vysokým hlasem, kopl Rodericka volnou nohou do tváře, začal sebou zmítat a trhat, ale Roderick, který sám ztrácel úsudek bolestí, se na něho vrhl, popálenou tvář ukrytou v kožené bundě, a snažil se ho umlčet, vmáčknout ho do země, oběma rukama držel jeho hlavu, která sebou bila, a jako šílenec kopal špičkami svých bot do Arturových noh, do zadku, do země kolem. Nejasně slyšel sténání a skučení, které se ozývalo pod ním, a také svůj vlastní hlas: „Lež, ty syčáku, nebo tě zabiju.“ Shora se na něho valila rozžhavená láva a oděv na něm už hořel a kůže na nohách a bocích praskala a tvořily se na ní puchýře, které pukaly, a on, hlavu v popelu a toho odporného spratka pod sebou, to nakonec nevydržel a zařval ze všech sil.

Kdy to skončilo, to nevěděl. Pochopil pouze, že může zase dýchat, že vzduch už je zase vzduch a ne rozžhavená pára, která spaluje ústa, a uvědomil si, že teď musí strašně spěchat, musí se dostat co nejdříve z toho svinského rožně, než to začne znova. Sesunul se z Artura, který ležel úplně nehybně, uchopil jeho nohy jednou paží a začal se plazit dopředu a pomáhal si při tom volnou rukou. Očima sledoval neustále onu vytouženou hranici, za kterou začínala tráva — mrtvá, pichlavá, suchá, ale skutečná. Ta tráva byla teď tím pravým sídlem života. Popel Rodovi skřípal v zubech, spálená tvář žhnula, pot se mu lil přímo do očí asi proto, že už zřejmě neměl ani obočí, ani řasy. Artura táhl za sebou, jeho bunda co chvíli o něco zachytla, jako kdyby mu to Artur dělal na zlost. Pálily ho opařené ruce a batoh mu při každém pohybu dřel spálený zátylek. Strašlivá bolest mu pronikala celým tělem a Roderick sotva popadal dech a s hrůzou si říkal, že je už spálený na škvarek a že se odtud nedostane. Ta hrůza ho nutila k tomu, aby ještě usilovněji zapracoval volným loktem a koleny, jenom aby dolezl, ještě kousek, Rode, ještě pár metrů, výborně, Rode, a ještě...

Pak ležel dlouho s tváří a rukama ponořenýma do vody plné rzi a s rozkoší vdechoval chládek prosycený hnilobou. Byl by to vydržel tak sto let, ale přinutil se zvednout, klekl, shodil ze sebe batoh, po čtyřech dolezl k Arturovi, který pořád ještě ležel nehybně asi třicet kro-

ků od močálu, a převrátil ho na záda. Co zbylo z krásného kluka? Jeho hezká tvář vypadala teď jako šedočerná maska ze spečené krve a popela. Několik vteřin si Roderick s tupým zájmem prohlížel dlouhé rýhy na této masce — stopy kamení a hrbolatého terénu. Pak si stoupl, vzal Artura pod paží a vlekl ho k vodě. Artur chroptěl a občas zasténal. Roderick ho hodil obličejem do největší kaluže, svalil se vedle něho a zase prožíval rozkoš z toho studeného pohazení. V Arturovi to zabublalo, začal sebou zmítat, pak dal ruce pod sebe a zvedl hlavu. Oči měl vypoulené, nevnímal svět kolem sebe, jen lapal po vzduchu, odplivoval si a kašlal. Konečně začaly jeho oči vidět: upřely se na Rodericka.

„Brrr,“ pronesl a zavrtěl hlavou, až špinavá voda vystříkla. „Co to bylo, pane Shoehardte?“

„Smrt,“ zabručel Roderick a rozkašlal se. Sáhł si na obličej. Bolelo to. Nos měl opuchlý, ale obočí a řasy v pořádku, i když se to zdálo vyloučené. Kůže na rukou byla také celá, jen trochu zčervenala.

Artur si také opatrně sáhł na tvář. Nyní, když voda smyla strašnou masku, ukázalo se, že i on je na tom líp, než se původně zdálo. Pár odřenin, modřina na čele, rozseknutý spodní ret, jinak vlastně nic.

„O něčem takovém jsem nikdy neslyšel,“ řekl Artur a podíval se dozadu.

Roderick se také podíval. Na šedé trávě proměněné v popel nezbyly žádné stopy a Roderick užasl, jak kratičká byla ve skutečnosti ta hrůzná nekonečná cesta, kterou urazil, aby unikl záhubě. Spálená plocha neměla víc než dvacet třicet metrů v průměru, ale on se plazil jakýmisi podivnými křivkami, protože neviděl a protože jeho úsudek byl vyřazen šílenou hrůzou. Ještě štěstí, že lezl aspoň tak, jak lezl, mohl se doplazít taky tam, kde začíná *komáří mýtiny* nebo si úplně splést směr a plazit se nazpátek.

Ne, to se mi stát nemohlo. To by se mohlo stát nějakému zelenáči, řekl si drsně. Já nejsem žádný zelenáč, a kdyby nebylo toho hlupáka, nebylo by se stalo vůbec nic. Byl bych si popálil trochu nohy, to by bylo celé.

Podíval se na Artura, který při umývání odfrkoval a hekal, když se dotkl bolestivých partií. Roderick se zvedl a přešel na suché místo, kde se sklonil nad batohem; když se jeho oblek, ztvrdlý od žáru, do-

tkl spálené kůže, zašklebil se bolestí. Batoh, ten to skutečně odnesl. Horní kapsy prostě a jednoduše shořely, tubičky v lékárnice popras-kaly, takže v nich nezbylo prakticky nic, a šedivá skvrna páchla nesnesitelně medicinou. Roderick otevřel kapsu a začal vysypávat stře-py a zbytky umělých hmot, a vtom řekl Artur za jeho zády:

„Děkuji vám, pane Shoehardte. Vy jste mě odtud dostal.“

Roderick neřekl nic. Prý děkuji! Na tom mi tak zrovna záleželo, abych tě zachránil.

„Já vím, že je to všechno moje vina,“ pokračoval Artur. „Vždyť já jsem dobře slyšel, že jste mi rozkázal, abych ležel, ale já jsem se strašně polekal, a když mě to začalo pálit, úplně jsem ztratil hlavu. Protože já se moc bojím bolesti, pane Shoehardte...“

„Vstávej a jdeme,“ řekl Roderick a zůstal obrácený zády. „Tohle nebylo nic, to nejhorší teprv přijde. Co se válíš, řekl jsem, že se jde.“

Když si dával batoh na záda, zasyčel bolestí. Měl pocit, že se mu kůže na spálených zádech naježila a je plna bolestivých vrásek. Moc se bojí bolesti! Tak co sem lezl, pitomec? Rozhlédl se. Je to dobré, pořád jdeme správnou cestou. Teď přijdou ty kopečky s nebožtíky. Hnusné kopečky, jen co je pravda. Stojí si jakoby nic a mezi nimi úžlabinka. Bezděčně vtáhl nosem vzduch. A ta úžlabina, ta je ještě hnusnější. Potvora jedna!

„Vidíš tu úžlabinku mezi kopci?“ zeptal se vzápětí Artura.

„Ano.“

„Jdeme k ní.“

Artur si utřel rukou nos a vykročil. Šel přes kaluže, trochu kulhal. Už nešel tak zpřímá a elegantně jako předtím: trochu se ohýbal a byl mnohem opatrnější, měl pořád strach. Tak jsem zachránil ještě jednoho, říkal si Roderick. Kolikátý to je? Pátý nebo šestý? A proč vlastně, proč? Je to snad můj příbuzný? Zodpovídám za něho? Proč to děláš, Zrzku, chybělo málo a byl bys kvůli němu zařval sám!? Ale když to bere střízlivě, bylo to správné: vždyť já se bez něho neobejdu, je to můj rukojmí za Agnes. Nezachránil jsem člověka, ale přístroj na hledání min. Svou vlastní minolovku. Svůj šperhák. Ale tam, v tom ohni, jsem na to nemyslel. Vlekl jsem ho jako blázen a nemyslel jsem na nic, na šperhák ani na Agnes. Jaký je z toho závěr? Že jsem přece jenom správný kluk. Guta mně to říká pořád, Kirill to

říkal taky a Richard to mele taky pořád dokola... To si našli dobrácká! Ale tady to k ničemu není, tady člověk s láskou k bližnímu moc nepořídí. Myslet člověk musí, myslet, a potom jednat: raz — dva. Nech toho, blázne, nejsi žádný správný kluk. Potřebuješ ho do *mlýnku na maso* místo sebe, to je to celé. Všechno tady člověk může projít sám, ale *mlýnkem* sám neprojde. Na to má Artura, řekl si chladnokrevně a naplno.

„Zastav,“ zavolal na Artura.

Úžlabina byla těsně před nimi a Artur stál a bezradně koukal na Rodericka. Dno úžlabiny bylo pokryto zelenou břečkou, která připomínala močůvku a leskla se ve slunci. Z břečky stoupala pára, mezi kopci jí přibývalo a třicet kroků odtud už nebylo vůbec vidět. Páchlo to hrozně. „Smrdí to tam, Zrzku, ne aby ses tím nechal splést.“

Artur začal dávit a ustupoval. Roderick přemohl svou otupělost, rychle vytáhl z kapsy vatu navlhčenou dezodorantem, zacpal si nosní dírky a zbytek podal Arturovi.

„Děkuji vám, pane Shoehardte,“ řekl Artur zesláblým hlasem. „Nešlo by to nějak obejít horem?“

Roderick ho chytl mlčky za pačesy a obrátil mu hlavu směrem k hromádce hader na kamenné suti.

„To býval kdysi Brejlatec,“ dodal. „A na levém kopci, tady odtud to není vidět, leží Pudl. Ve stejné úpravě. Je ti to jasné? Tak jdeme.“

Břečka byla teplá a lepkavá. Nejdřív šli vzpřímeni, po pás v břečce. Dno pod nohama bylo naštěstí kamenné a dost rovné, ale po chvílce Roderick uslyšel z obou stran bzukot, který dobře znal. Na levém kopci, osvětleném sluncem, nebylo vidět nic, ale na pravém svahu, který byl ve stínu, začaly vyskakovat nafialovělé plamínky.

„Sehni se!“ zavelel skrz zuby a sehnul se také. „Víc, pitomče!“ zakřičel.

Artur se polekaně sehnul co nejvíc a v tom okamžiku se rozlehla hromová rána. Přímo nad hlavami jim tančil rozvětvený blesk. Artur se skrčil, takže se namočil až po ramena. Roderick cítil, že má zalehlé uši. Otočil hlavu a uviděl na zastíněné straně v kamenné drti jasně rudou, ale rychle se rozplývající skvrnu; v tom okamžiku se zablýsklo podruhé.

„Rychle pryč!“ zařval a sám sebe neslyšel.

Teď se pohybovali po čtyřech, husím pochodem, z břechy jim koukaly jenom hlavy, a při každém zablýsknutí Roderick viděl, jak Arturovi vstávají vlasy, a cítil, jak se jemu samému zapichuje do obličeje tisíc jehel. „Rychle,“ opakoval monotónně, „rychle!“ Neslyšel už vůbec nic. Jednou se k němu Artur otočil, takže ho uviděl z profilu a zahlédl hrůzou vytřeštěné oko, šilhající na něho, bílé roztřesené rty a zpocenou tvář, celou zelenou od břechy. A pak začaly blesky lítat tak nízko nad zemí, že potápěli i hlavy. Zelený sliz jim zalepoval ústa, takže se skoro nedalo dýchat. Roderick si vytáhl vatou z nosu, protože se zalykal, a zjistil, že zápach je pryč, že vzduch je prosycen svěží, pronikavou vůní ozónu; ale páry přibývalo a byla stále hustší, buďto to bylo opravdu tak, nebo měl mlhu před očima, neviděl však nic kromě Arturovy hlavy polepené zelenou špinou a žlutých klubek páry kolem dokola.

Zvládnou to, říkal si Roderick. Vždyť to není poprvé, vždyť to mám celý život, věčně chodím po krk v sajrajtu a nad hlavou mi lítají blesky. Kde se to vzalo, tolik sajrajtu. To je k zešílení, tolik svinstva na jednom místě. To všechno Mrchožrout, říkal si pln zuřivosti. Stačí, aby tudy jednou prošel, a tohle po něm zůstane. Brejlatec zařval z jedné strany, Pudl z druhé a všechno kvůli tomu, aby Mrchožrout mohl projít prostředkem a zasvinit to tady. Dobře ti tak, říkal si sám sobě. Kdo jde ve stopách Mrchožroutových, musí být vždycky po krk v sajrajtu. Copak jsi to dřív nevěděl? A je jich moc, všelijakých mrchožroutů, a proto nezbylo na světě jediné nepošpiněné místo. Noonan je hlupák, když mele: Rodericku, ty jsi zkrátka a dobře rebel, ty nesneseš harmonii, tobě bude vždycky zle, ať jsou poměry jaké chtějí, špatné nebo dobré, a kvůli takovým, jako jsi ty, se nikdy neuskuteční ráj na zemi... Ty tomu tak rozumíš, tlust'ochu! Kdes je viděl tady u nás, ty dobré poměry? A viděls snad někdy mne v opravdu dobrých poměrech?

Uklouzl na kameni, který se mu pohnul pod nohou, ponořil se i s hlavou, uviděl vedle sebe křečovitě zkřivenou Arturovu tvář s vyvalenýma očima a na okamžik ztuhl: zdálo se mu, že ztratil směr. Ale hned si uvědomil, že jít je třeba tímhle směrem, tam, kde z břechy

vyčnívá černá špička kamene, uvědomil si to naprosto jasně, ačkoli kromě té špičky nebylo ve žluté mlze vůbec nic vidět.

„Zastav!“ zařval na Artura. „Vem to víc vpravo! Napravo od kamene!“

Zase neslyšel svůj vlastní hlas, a proto dohnal Artura, chytl ho za rameno a začal mu ukazovat: běž víc napravo a hlavu drž pořád sehnoutou! To si vypijete, pánové, říkal si; když byli u kamene, ponořil Artur hlavu právě v okamžiku, kdy blesk udeřil do černé špičky, ze které odlétly rozžhavené úlomky. To si vypijete, řekl si Roderick ještě jednou a potopil se celý a ze všech sil pohyboval rukama i nohama. A zase udeřil blesk. Za tohle z vás stáhnou kůži zaživa! A tu ho napadlo: komu to vlastně říkám? Nevím. Ale někdo si to odskáče, někdo si to musí odskákat. Jenom počkejte, jen co se dostanu k *zlaté kouli*, pak uvidíte, já nejsem jako Mrchožrout, já vám to spočítám...

Když se konečně dostali na suchá místa, na kamennou tříšť rozpálenou sluncem, oba ohluchlí, úplně vyčerpaní, takže se potáceli a zakopávali jeden o druhého, spatřil Roderick oprýskanou dodávku sedící na osách, a nejasně mu blesklo hlavou, že tady si může ve stínu trochu odpočinout. Zalezli za auto. Artur si lehl na záda a začal neposlušnými prsty rozepínat bundu, a Roderick se opřel batohem o dodávku, oťel si ruce o štěrk a sáhl do podpaží.

„Mně taky,“ požádal Artur. „Mně taky, pane Shoehardte.“

Roderick žasl, jaký má ten kluk zvučný hlas, napil se, zavřel oči a podal láhev Arturovi. A máme to za sebou, řekl si malátně. Tohle jsme tedy zvládli. A teď — celou sumu slovy. Vy si myslíte, že jsem zapomněl? Ne, já si pamatuju všechno. Vy si myslíte, že vám poděkuju, že jste mě nechali naživu, když jiní se utopili? Nic takového, kdepak. Já vám děkovat nebudu. Teď rozhoduju já. Já, Roderick Shoehardt, při zdravém rozumu a při dobré paměti budu o všem rozhodovat pro všechny a za všechny. A vy ostatní, mrchožrouti, lumpové, Hosté, kostlivci, quaterbladové, paraziti, napěchované prkenice, chrapouni, bílé límečky s aktovečkami, s řečičkami, s oslavami, s nabídkami práce, s věčnými akumulátory, s věčnými motory, s *komářími mýtinami* a se lživými sliby, vy se máte na co těšit, dost dlouho jste mě tahali za nos, pořád jsem se chvástal, že dělám vždycky jenom to, co chci sám, a vy jste mně přisvědčovali, a přitom

jste na sebe mrkali a mě tahali a tahali a pořád tahali za nos, vláčeli po vězeních a hospodách... Ale teď dost!

Odepnul si řemeny batohu a vzal si od Artura láhev nazpátek.

„Nikdy jsem si nemyslel,“ řekl Artur s nesmělým úžasem, „že je něco takového možné... Věděl jsem samozřejmě, že je tady plno nebezpečí a že člověk může zařvat... Ale že je to takové... Jak se dostaneme nazpátek?“

Roderick ho neposlouchal. Co říká ten kluk, nemá už vůbec žádný význam. Ani dřív to nemělo význam, ale přece jen to byl člověk. Ale teď je to jenom... mluvící šperhák. Ať si mluví, když ho to baví.

„Kdybych se tak mohl umýt,“ rozhlížel se Artur kolem. „Aspoň obličej kdybych si tak mohl opláchnout.“

Roderick na něho nesoustředěně pohlédl a uviděl spleené vlasy připomínající plst', obličej pokrytý uschlým slizem se stopami vlastních prstů na této masce z bláta, a celého Artura polepeného vrstvou rozpraskané špíny, a nepocítil vůbec nic, ani lítost, ani vztek, prostě nic. Mluvící šperhák. Odvrátil se. Před ním byl zasmušilý prostor, připomínající nedokončenou a opuštěnou stavbu. Byl pln ostrých kamínek, pokryt bílým prachem, zalit oslepujícím sluncem, nesnesitelně bílý, horký, zlý, mrtvý. V dálce už viděl okraj lomu: byl stejně bílý jako vzduch kolem, vypadal úplně rovný a svislý. Jeho okraj lemovala kamenná bariéra. Uprostřed bílého kamení uviděl Roderick červenou skvrnu kabiny bagru: tam byla cesta do lomu. To byl jediný orientační bod. Muselo se jít přímo k němu a spoléhat, že budou mít štěstí.

Artur se najednou nadzvedl, strčil ruku pod dodávku a vytáhl odtud zrezivělou otevřenou konzervu.

„Podívejte se, pane Shoehardte,“ ožil najednou, „tohle tady musel nechat otec... Ještě tam něco zbylo.“

Roderick neodpověděl. Tos neměl vytahovat, myslel si lhotejně. Na otce radši nevzpomínej a pěkně mlč. Ale vždyť je to jedno. Zvedl se a sykl bolestí, protože se mu prádlo přilepilo k tělu, k popálené kůži, a teď se tam uvnitř cosi bolestivě trhalo a odíralo jako zaschlý obvaz o ránu. Artur se také zvedl a taky zasyčel a zahekal a podíval se na Rodericka. Bylo na něm vidět, že si chce postesknout, ale netroufá si.

Pak řekl stísněně:

„Mohl bych si ještě jednou loknout, pane Shoehardte?“

Roderick schoval láhev, kterou předtím držel v ruce, a řekl:

„Vidíš to červené uprostřed kamení?“

„Vidím,“ řekl Artur a křečovitě se nadechl.

„Běž rovnou k tomu.“

Artur se protáhl, narovnal si záda a zasténal. Celý zkroucený se ohlédl a řekl znovu:

„Kdybych se tak mohl umýt... Všechno se na mě přilepilo.“

Roderick mlčky čekal. Artur se na něj zoufale podíval, přikývl a už se chtěl vydat na cestu, ale najednou se zastavil:

„Batoh!“ řekl. „Zapomněl jsem batoh, pane Shoehardte!“

„Nekecej a běž!“ poručil mu Roderick.

Nechtěl mu nic vysvětlovat, nechtěl mu lhát, nemělo to žádnou cenu. Stejně půjde. Nikam utéct nemůže. Nemá kam. Artur vyrazil. Celý shrbený vlácel nohy za sebou a snažil se strhnout si z obličeje přischlou vrstvu špíny a byl teď malý, ubohý a vyzáblý jako zmoklé toulavé kotě. Roderick šel za ním. Jakmile vyšel ze stínu, začalo do něho pražit slunce a osleповat ho, a on se kryl rukama a litoval, že si nevezal černé brýle.

Každý krok zvedal obláček bílého prachu, který usedal na boty a nesnesitelně páchl. Ale ne, to nepáchl prach, to páchl Artur před ním, smrděl tak, že se za ním nedalo jít, a trvalo chvíli, než Roderick pochopil, že nezapáchá ani tak Artur, jako on sám. Byl to protivný smrad, ale Roderick ho odněkud znal. Aha, takový smrad naplňoval město ve dnech, kdy tam severní vítr přinášel kouř z továrny. A otec tím taky býval cítit, když se vracel domů — velký, zamračený, s černýma nenávisťnými očima. Roderick se rychle schoval někde v koutku a díval se odtud ustrašeně, jak ze sebe otec strhává oblečení a vrhá se do koupelny a tam si pouští sprchu a vzdychá tam a mlátí se po nahém těle a něco si pro sebe vrčí a huláká na celý dům: „Marie? Spíš, nebo co?“ Musel vždycky počkat, až se otec vykoupe a sedne si za stůl, na kterém už stálo pítí, hluboký talíř s hustou polévkou a láhev s kečupem, počkat, až otec spolyká polévku a dá se do masa s boby, a pak teprve vylézt ven, sednout si mu na kolena a zeptat se ho, kterého mistra a kterého inženýra dneska utopil v kyselině sírové.

Všechno kolem bylo rozpáleno doběla a jemu se dělalo špatně ze suchého, krutého horka a zoufale ho svědila spálená popraskaná kůže. Zdálo se mu, že to je ona, kůže, kdo na něho křičí přes vrstvu rozžhavené špíny pokrývající vědomí, že to ona, kůže, ho prosí o klid, o vodu, o chládek. Vzpomínky, zatlačené do podvědomí tak, že se staly sobě nepodobnými, se teď kupily v jeho oteklém mozku, strkaly do sebe, předstihovaly se, mísily se dohromady a slévaly se s bílým horkým světem, který tancoval před jeho napolo zavřenýma očima, ale pořád byly ještě hořké a pořád vyvolávaly ostrou bolest a nenávisť. Snažil se zasáhnout do tohoto chaosu, vyvolat z minulosti nějaký jasný obraz, něco něžného nebo veselého, snažil se vybavit si usmívající se Gutu, takovou, jaká byla, než si ji vzal, vytouženou a nedotknutelnou, a ona se opravdu objevila, ale hned ji zase odplavila rez a Gutina tvář už byla znetvořená, vypadala teď jako Agnes, její obličej byl zasmušilý a porostlý dlouhou hrubou srstí; snažil se vyvolat podobu Kirilla, toho svatého mezi lidmi, jeho rychlé, rozhodné pohyby, jeho smích, jeho hlas, který sliboval nevidané a nádherné země a časy, a uviděl i Kirilla, ale potom pokryla slunce stříbrná pavučina a Kirill zmizel a jeho místo zaujímá teď Chrapoun Hugh se svýma andělskýma očima, které vůbec nemrkají, a velká bílá ruka potězkává porcelánovou schránku... Musely tu být nějaké temné síly, které rejdlily jeho vědomím, bleskově útočily na jeho vůli a vytlačovaly všechno krásné, co si uchovala jeho paměť, až se nakonec zdálo, že hezkého nebylo vlastně vůbec nic, že byly jenom samé prasečí rypáky, nic než prasečí rypáky...

Ale pořád byl ještě stalkerem. Bez přemýšlení, aniž si to vůbec uvědomoval, zjišťoval snad míchou, jakoby bez účasti mozku, že na levé straně si nad haldou starých prken hoví v bezpečné vzdálenosti veselé strašidlo: je v klidu, zřejmě už dořádko, na to se může vykašlat. Z pravé strany zafoukal mírný větřík a o pár kroků dál objevil Roderick zrcadlově hladkou *komáří mýtinu* s mnoha cípy, že připomínala mořskou hvězdičku. Ne, té se taky bát nemusí, je to dost daleko, a podívejme se, to se stane málokdy, uprostřed mýtiny se rozpleskl nějaký pták, takže z něho zbyl jenom stín, je to divné, protože ptáci nad Pásmem nelétají; a tady leží vedle cesty dvě odhozené *skořepiny*, to musel udělat Mrchožrout, když se tenkrát dávno vracel z

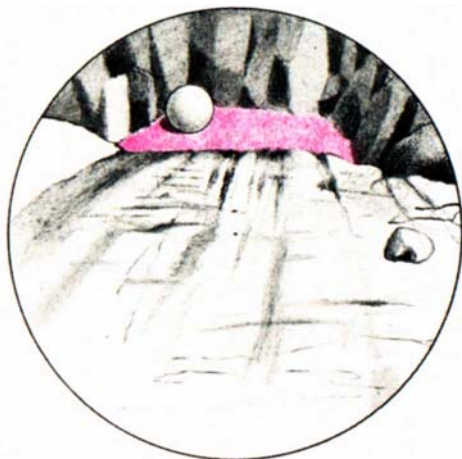
lomu, i u něho byl strach silnější než chamtivost... Všechno viděl a se vším počítal, a stačilo, aby se Artur, celý zkroucený, odchýlil na jediný krok od určeného směru, a Roderickova ústa se jakoby sama od sebe otevírala a vystřelovala chraptivá varování. Jsem stroj, říkal si. Udělali ze mne stroj... A kusy kamene na kraji lomu byly stále blíž a teď už mohl dokonce rozeznat i podivné ornamenty, nakreslené rzi na červené střeše kabiny bagru.

Jsi blbec, Barbridgi, říkal si Roderick. Všemi mastmi mazaný, a přitom blbec. Jaks mně mohl uvěřit? Znáš mě přece hodně dlouho, tak dlouho, že bys mě měl znát líp než sama sebe. Zestárls, kamaráde. A zhloupl. A není divu, protože celý život jsi měl kolem sebe samé blbce... A představil si, jak se asi zatvářil Mrchožrout, když zjistil, že se do Pásma se Zrzkem vydal ne nějaký usmrkanec, na kterém mu vůbec nezáleželo, ale jeho Artur, Arturek, malovaný chlapec, synáček, smysl života, jeho pýcha. A tu se rozchechtal, až se Artur polekaně ohlédl, ale on mu ukázal rukou, aby šel dál, a chechtal se pořád.

A zase viděl prasečí rypáky, defilovaly jeden za druhým, jako na obrazovce... Všechno je špatné a všechno se musí změnit. Ne jeden život, ne dva životy, každý šroubek toho hnusného smradlavého světa je potřeba změnit.

Artur se nehybně zastavil před strmým vjezdem do lomu a díval se dolů a do dálky a natahoval svůj beztak dlouhý krk. Roderick si stoupl vedle něho. Ale díval se jinam než Artur. Na cestě byly pořád ještě stopy pásů a kol těžkých aut. Napravo od cesty se zvedal bílý svah, rozeklaný horkem. Jeho levá část byla do půlky vybrána, mezi kamením a hromadami šterku tam stál nakloněný bagr, jeho rypadlo bylo spuštěno a bezmocně se opřelo o okraj cesty. Jinak nebylo u cesty nic, tak to taky předpokládal, jenom poblíž rypadla visely z kamenných výstupků jakési černé zkroucené rampouchy a pod nimi viděl Roderick plno černých kaněk, jako kdyby tam někdo rozlil horký asfalt. A to bylo všechno, co zůstalo z některých rampouchů. Těch kaněk bylo nějak moc. Kdoví, třeba znamená každá kaňka jednoho člověka, jedno Mrchožroutovo přání. Tamhleta — to se Mrchožrout vrátil živý a bez pohromy z vazby. Ta větší — to propašoval Mrchožrout z Pásma úplně klidně *pohyblivý magnet*. A tamhleten

rampouch, to bude asi Dina Barbridgeová, krasavice, která se nepodobá ani otci, ani matce. A tahle kaňka, to bude Artur Barbridge, Arturek, pýcha rodu, malovaný chlapec, tak nepodobný ani otci, ani matce.

„Tak přece jsme to zvládli,“ zachroptěl Artur. „Pane Shoehardte, jsme na místě, že?“

Zasmál se šťastně, dřepł si a začal tlouci pěstmi do země. Spečené vlasy se mu třásly na všechny strany. A teď teprve zvedl Roderick oči a podíval se na *zlatou kouli*. Opatrně. S obavou. S toužebným přáním, aby byla opravdu taková, jaká být měla, aby teď v poslední chvíli nesletěl zase zpátky do špíny z nebe, na které se s takovou námahou vyškrábal.

Nebyla zlatá, byla spíše měděná, načervenalá a naprosto hladká. Matně se leskla ve slunečních paprscích. Ležela u vzdálenější stěny dolu, našla si útulek mezi hromadami slehlé horniny. I odtud bylo vidět, jak je masivní a jakou tíhou spočívá na svém loži.

Nebylo na ní nic, co by vyvolávalo pochyby a zklamání, ale ani nic, co by poskytovalo naději. Z jakéhosi důvodu Rodericka hned napadlo, že koule je zřejmě dutá a že musí být strašně rozpálená sluncem. Zjevně nesvítla vlastním světlem a nemohla vzlétnout sama do vzduchu, jak to tvrdily legendy. Ležela tam, kam kdysi spadla. Možná že ji vytrousil nějaký gigant z ohromné kapsy, nebo se do

toho koutku zakutálela při hře nějakých obrů: nebyla sem zasazena, válela se tady stejně jako všechny ty *skořepiny*, *náramky*, *baterky* a ostatní krámy, které tu zbyly po Návštěvě.

Ale přece jen to bylo něco jiného než ostatní věci, a čím déle se na to Roderick díval, tím zřetelněji si uvědomoval, že je to příjemné a že ho to láká, aby se toho dotkl, aby to pohladil, a kde se vzal tu se vzal, byl tu najednou nápad, že by to bylo pěkné posadit se vedle toho, opřít se o to zády, zaklonit hlavu a přemýšlet, vzpomínat, nebo si jen tak zdřímnout a odpočinout.

Artur vyskočil, rozepjal si bundu, strhl ji se sebe a hodil ji na zem, až se zvedl obláček bílého prachu. Křičel něco a gestikuloval při tom rukama, a pak si dal ruce za záda a tanečními kroky scházel dolů. Nedíval se na Rodericka, zapomněl na něho, zapomněl na všechno — běžel teď splnit svá přání, svá maličká přání studentika, který se pořád ještě červená, kluka, který nemá nikdy větší peníze než kapesné, dítěte, které dostává výprask, když je z něj po návratu z vycházky cítit alkohol, mladíčka, který se měl stát advokátem a pak ministrem spravedlnosti a nakonec, chápete sami, že to nebude hned, ale jednou by to být mělo, dokonce prezidentem... Roderick přimhouřil oči, které ho pálily, a mlčky se za ním díval. Pozoroval ho s ledovým klidem, i když věděl, co se stane. Byl pevně rozhodnut nedívat se na to, ale teď se ještě dívat mohl, a on se díval a nic zvláštního nepocíťoval, jenom někde hluboko uvnitř jeho bytosti se pohnul jistý červík a začal kroutit svou pichlavou hlavičkou.

A ten kluk tančil a tančil dolů po příkrém svahu a bílý prach se zvedal pod jeho podpatky a on křičel něco zvonivě a vesele a slavnostně jako píseň nebo jako přísahu, a Roderick si říkal, že to je poprvé za celou dobu, co ten lom vůbec stojí, aby do něho někdo přicházel jako na slavnost. Napřed neposlouchal, co to tam vykřikuje ten mluvící šperhák, ale potom jako kdyby v něm něco zmáčklo příslušný knoflík a on uslyšel:

„Šťěstí pro všechny! A zadarmo! Kolik kdo chce! Všichni sem! Na všechny se dostane! Nikdo neodejde s prázdnou! Šťěstí! Zdar-ma!“

A pak to najednou umlklo, jako kdyby se rozmáchla obrovská ruka a vrazila Arturovi do úst roubík. A Roderick uviděl, jak Artura

popadlo to průzračné prázdno, které číhalo ve stínu rypadla, vyhodilo ho do vzduchu a pomalu, řádně ho zkroutilo — asi tak, jako se dřív ždímalo prádlo. Roderick si ještě stačil všimnout, jak z nohy, která sebou trhla, odletěl zaprášený střevíc a vylétl vysoko nad lom. V tom okamžiku se odvrátil a sedl si. Nemyslel absolutně na nic, ani sám sebe si neuvědomoval. Všude bylo ticho, zvláště tam za jeho zády, na cestě. A tu si vzpomněl na láhev, ale bez obvyklé radosti, přišla prostě chvíle, kdy musí vzít lék, to bylo všechno. Odšrouboval závěr a začal pít malými doušky a poprvé v životě si přál, aby v té flašce nebyl alkohol, nýbrž čistá studená voda.

Za chvíli byl zase schopen více méně souvislých myšlenek. A je to, říkal si s nechutí. Cesta je otevřena. Mohl by jít hned za ním, ale bude lepší pár minut ještě počkat. *Mlýnky na maso* bývají všelijaké. Stejně si to musí rozmyslet. Ale jinak, než byl zvyklý. Vždyť co to pro něho obvykle znamenalo, rozmyslet? Vykroutit se, oklamat někoho, zastrašit někoho, omotat si ho kolem prstu, ale to teď nemá cenu...

Něco je jasné: Agnes, táta... Za to se musí pomstít, ať se lumpi nažerou svinstva, jako jsem je žral já. Ale to nestačí, Zrzku. Co vlastně chce? Vždyť já pořád jenom nadávám, copak to je nějaké přemýšlení? Mráz mu přeběhl po zádech strašnou představou, že to nezvládne, přeskočil všechny články úvah, které bude muset ještě absolvovat, než bude hotov, a vztekle si poručil: jedno ti musí být jasné, Zrzku, nehneš se odtud, dokud si všechno nepromýšlíš, raději zdechneš kousek od té kuličky, upečeš se nebo shniješ, ale nehneš se dřív, dokud nebudeš se vším hotov.

Ale kde mám slova, kde mám myšlenky? Praštil se vší silou do obličeje. Copak jsem za celý život nikdy nepřemýšlel? Počkat, s Kirillem... Z toho musím vyjít. Horečně se hrabal ve své paměti, objevovala se jakási slova, známá a napolo známá, ale nebylo to ono, protože to, co mu zůstalo z Kirilla, nebyla slova, nýbrž obrazy, nejasné, krásné, ale naprosto fantastické...

Všude je lumpárna... I teď mě nachytali, jsem němý, neumím mluvit! Celý život jsem patřil k sebrance, a teď se to projevilo. Ale právě to se musí změnit! To musí být zakázáno jednou provždy! Člověk se rodí, aby myslel (konečně, toto je Kirill). Jenomže —

vždyť já tomu nevěřím. Nikdy jsem tomu nevěřil a ani teď tomu nevěřím. Proč se člověk rodí, to nevím. Rodí se a je tady, to je všechno. A potom dělá, co umí. Anebo... my ať jsme všichni zdraví a oni ať pochcípají jako mouchy! Ale kdo to má být, my? A kdo jsou to oni? To je to, co nevím přesně. Mně je dobře, Barbridgeovi zle, Barbridgeovi dobře, Brejlatci zle, Chrapounovi dobře, všem ostatním zle, a Chrapounovi nakonec taky zle, jenomže si toho není vědom, on si, pitomec, myslí, že se z toho včas vykroutí... Pěkná kaše! Já válčím celý život s kapitánem Quaterbladem, on bojoval celý svůj život s Chrapounem a ode mě, blbce, chtěl jedno jediné: abych nechal stalkeření... Ale jak jsem já mohl nechat stalkeření, když jsem musel živit rodinu? Měl jsem jít pracovat? Na takovou práci, jakou jste mi dávali, na takovou jsem kašlal a kašlu, chápete to? Když člověk pracuje mezi vámi, pracuje vždycky na někoho z vás, je něčí otrok, to je můj názor, a já nechtěl otročit, chtěl jsem být nezávislý, moci se na vás vykašlat, na celý ten váš ubohý a nudný život.

Dopil zbytky koňaku a ze všech sil třískl lahví o zem. Láhev nadskočila, zablýskla se na slunci a odkutálela se pryč: okamžitě na ni zapomněl. Teď seděl, zakrýval si oči rukama a snažil se ne už pochopit, ne už vyjádřit, nýbrž aspoň uvidět, jaké má všechno správně být. Ale viděl zase jenom tupé rypáky, prachy, láhve, hromady hader, které byly kdysi lidmi, sloupce čísel... Byl přesvědčen, že toto všechno musí být zničeno, ale domýšlel se, že bude-li to opravdu zničeno, nezůstane vůbec nic — jen holá země. Vlastní bezmoc a zoufalství v něm vyvolaly znovu touhu, aby se mohl opřít zády o *zlatou kouli*, opřít a zaklonit hlavu. Vstal, mechanicky si oprášil kalhoty a začal sestupovat do lomu.

Slunce pražilo, před očima se mu míhaly rudé skvrny, vzduch na dně lomu se chvěl a to vyvolávalo dojem, že koule se zvedá a zase klesá jako bóje na vlnách. Když míjel rypadlo, pověřčivě zvedal nohy co nejvýš a dával pozor, aby nešlápl na černé kaňky, a začal se vléct napříč lomem k tancující a mrkající kouli a zapadal do měkké půdy. Potil se a dusil horkem a současně ho mrazilo a třásl se jako po opici a v zubech mu skřípal křídový prach. Už se nesnažil přemýšlet. V zoufalství opakoval stále dokola jedno a totéž jako nějakou modlitbu: „Já jsem zvíře, však to sama vidíš, že nejsem nic než zvíře.“

Neumím mluvit, nenaučil jsem se mluvit, neumím přemýšlet, ti lumpi mi zabránili, abych se to naučil. Ale jestli je to opravdu tak... jestli jsi vševědoucí a všemohoucí... poradiš si s tím sama. Podívej se do mé duše, tam najdeš všechno, určitě! Já *mám* duši, lidskou duši, a nikdy jsem ji neprodal! Vytáhni si odtud sama, co vlastně chci! Nechci přece nic zlého. Proboha, proč si nemůžu nic vymyslet, proč mě napadá právě tohle? ŠTĚSTÍ PRO VŠECHNY, ZADARMO, A NIKDO AŽ NEODEJDE S PRÁZDNOU.“

Doslov

Literární debut Arkadije a Borise Strugackých je spojen s převratnými jevy vědeckotechnické revoluce, s dobou počátků využívání atomové energie k mírovým účelům, s prvními pokusy proniknout do kosmu, s rychlým vývojem kybernetiky. Tyto vskutku revoluční proměny konce padesátých let ovlivňovaly silně myšlení lidí ve stále širším okruhu. Zejména kybernetika měla obzvlášť velký vliv na změny ve stereotypu myšlení. Vždyť její význam lze srovnat jen s převratným významem prvních parních strojů na počátku 19. století, které nahradily práci lidských rukou. Étienne Cabet tehdy prohlásil, že „pára vyhodí aristokracii ze sedla“. Uvědomoval si, že technická revoluce povede k revolučním změnám sociálním. Jeho předpověď se do důsledků splnila. Kybernetika však nahrazuje i práci lidských mozků. Proto od počátků slibovala i zásadní změny ve způsobech a organizaci lidské práce, a tím i důležité proměny v lidské společnosti.

V takovémto myšlenkovém kvasu a atmosféře polemik o tom, zda jsou pro společnost důležitější „fyzici nebo lyrici“, se objevuje v r. 1955 velký vědeckofantastický román Ivana Jefremova Mlhovina v Andromedě, první průkopnické dílo po mnoha letech stagnace sovětské vědeckofantastické literatury. Autorova smělá vize budoucí komunistické společnosti, jeho filosofie, jeho představy o budoucí technice i umění nenechávaly klidnými představitele technické stejně jako humanitární inteligence. Svým nezviklatelným optimismem, vycházejícím z marxistického učení o lidské společnosti, způsobilo toto dílo rozruch i mezi představiteli a čtenáři západní science fiction, protože bylo lákavým protikladem k pesimistickým představám o vývoji lidstva, propagovaným západními autory.

Tato atmosféra ovlivnila i literární nástup tehdy ještě zcela mladých autorů Arkadije a Borise Strugackých. Od počátků se u nich projevuje nestereotypní myšlení, snaha přistupovat k problémům po svém a nic nepřejímat. Originální je už jejich „bratrské autorské spřežení“: Arkadij je znalec jazyků, překládá i z japonštiny, je dlouholetý redaktor s velkými literárními zkušenostmi, Boris je matematik a

astronom. Jsou názorným příkladem možné spolupráce „fyziků a lyriků“.

Vstupují na pole vědecké fantastiky s kosmickým námětem v románě *Planeta nachových mračen* (1957). Na rozdíl od západních románů na kosmická témata, ve kterých se v době, kdy Strugačtí psali své dílo, hemžily nejrůznější příšery z vesmíru, se kterými odvážně bojovali nepřekonatelní supermani, i na rozdíl od dřívějších sovětských románů, které líčily buď havárie na kosmických cestách nebo podivné formy života na jiných planetách (např. Volodymyr Vladko, *Argonauti vesmíru*, 1935, si představoval, že na Venuši žijí gigantické formy hmyzu), Strugačtí nenechávají své hrdiny podnikat kosmickou cestu jen pro dobrodružství samo. Dobývání vesmíru je spojeno v jejich představách s namáhavou a nebezpečnou prací, vedenou touhou prospět Zemi, kolébce lidstva a jedinému jejich domovu. Cíl výpravy je najít na Venuši uran, potřebný pro další technický vývoj na Zemi. Potíže, s nimiž se jejich hrdinové setkávají při své fantasticky odvážné práci, podmíněné přírodními vlastnostmi planety, která není způsobila pro život lidí, jsou vědecky zdůvodnitelné, a přitom nikdo nemůže autorům vytýkat nedostatek fantazie. Jenže tu jde o fantazii, která nic nepředstírá, nenaznačuje, že chce vyjádřit nevyjádřitelné, nic čtenáři nesugeruje. Domýšlí pouze s velkou dávkou smělosti i vědecké poctivosti nesnáze, které člověka čekají na cestě za poznáním neznámých světů.

Tomu odpovídají i postavy románu. Nejsou to supermani, nýbrž obyčejní lidé, i když chlapsky drsní. Svým jednáním, v němž se vzájemně doplňují jako dobře sehraný kolektiv, strhují čtenáře silou charakterů i uměním poradit si v obtížných situacích. Avšak tento kolektiv není skupinou lidí bez tváře, charakterizovaných pouze svou profesí, jako tomu bylo např. v prvním Lemově románě *K mrakům Magellanovým*: Bykov, Jurkovskij, Dauge, Krutikov, Žilin i Gorbovskij jsou svérázné charaktery, a proto je autoři nechávají žít i v dalších svých románech. Čtenář se dozvídá, jak se za léta kosmických průzkumů změnili, kdo z nich zahynul a jak, co kterého potkalo na dalekých cestách. Tento „návrat hrdinů románu“ pomáhá autorům zdůvěrnit obsah a dodat dílům věrohodnosti. Hrdinové jsou pro čtenáře již staří známí a i tam, kde je v jejich životě nevyplněná mezera, tváří

se autoři, jako by bylo skoro společenským prohřeškem neznat všechna fakta z jejich života, jako by tito kosmičtí hrdinové byli naši skuteční současníci, o nichž ví všechno každé malé dítě.

Od *Planety nachových mračen* přes *Cestu na Amalteu* k románu *Tachmasib letí k Saturnu* sleduje čtenář životní pouť, kterou hrdinové začínají jako mladíci, plní entuziasmu, a končí jako zkušení veteráni kosmických letů, kteří nic neztratili z touhy prospět lidstvu, nepromarnili nic z lásky ke své Zemi, ani ze svého vzájemného přátelství, utuženého léty společně nebezpečné práce. Setkáváme se s nimi i ve sbírce *Návrat* a v novele *Ničivá vlna*. Ve všech uvedených knihách je viditelná snaha o anticipaci budoucnosti, nikoli však v panoramatickém pohledu, jak to učinil Jefremov, nýbrž v dílčích problémech, v jednotlivých projevech života, které nicméně vypovídají o charakteru budoucích lidí a dávají možnost zobecňovat a domýšlet závěry především etického rázu.

„Život — to je to jediné, před čím se musíme sklonit v úctě“ — myslí si jedna z nejhezčích postav z povídek ze sbírky *Návrat*, lovec Charin. Život se dovede přizpůsobit nejfantastičtějším podmínkám a je nekonečný. Jeho nejvyšším projevem je život myslících bytostí, v jejichž existenci v kosmu člověk věří a touží po setkání s nimi. Proto působí tak sugestivně postava lovce Charina, pronásledovaného svědomím, denně postávajícího dlouhé hodiny u vitríny v muzeu, kde leží preparovaná hlava jím zabitého tvora z jiné planety. Podezření, že mohlo jít o rozumnou bytost, u něho vzniklo mnohem později srovnáním faktů a souvislostí. Vědomí viny, ač není nikým podezírán, sužuje Charina a mění jeho život v muka svědomí. Vítězící humanita je princip, jemuž vždy podřizují autoři jednání svých hrdinů již v počáteční své tvorbě.

Ve jménu nového, právě začínajícího života jdou a musí za každou cenu dojít poutníci v povídce *Noc v poušti* (z knihy *Cesta na Amateu*), ačkoli se mart'anská poušť hemží gigantickými létajícími pijavkami a nebezpečí číhá na každém kroku. Vždyť na jejich pomoc čeká rodička, která přivede na svět nového člověka.

Novela *Ničivá vlna* patří k nejlepšímu, co Strugačtí napsali. Má sevřenou a dobře promyšlenou kompozici. „Vlna“, nečekaný efekt pokusů s překonáváním nulového prostoru, se blíží od pólů planety a

stále úžeji svírá rovníkové pásmo, na němž lidé zachraňují, co se dá. Blížící se vlna jako by nutila autory zrychlovat a zhušťovat děj. V několika hodinách zkázy se projevuje, co v kterém člověku je. Nikdo nemyslí na sebe. Usilují o záchranu výsledků svých výzkumů, uměleckých děl, ti méně silní se snaží zachránit své milované. Tvůrčím úspěchem autorů jsou nezapomenutelné dílčí obrazy: havárie aerobusu, v němž pilot Gaba veze do Města, kde čeká kosmická loď, skupinu dětí. Autoři vyhraňují situaci až do krajnosti. V dvoumístném fláeru, který ještě může doletět, je místo pro pilota a jednoho člověka, nebo dvě děti. Robert se rozhoduje pro učitelku, kterou miluje, a odváží ji netušící, co se vlastně stalo. Druhý pilot Gaba neprotestuje — neboť které dvě děti z celé skupiny by měl vybrat? Vymýšlí si pro děti hru, aby přijaly smrt, aniž by něco tušily. Silný dojem zanechává i postava Gorbovského, vyrovnaná a klidná, beroucí v rozhodujícím okamžiku na sebe odpovědnost za všechny, když se rozhoduje zachránit především děti. Novela vyústí v lyrickou finální scénu: osm hrdinných letců, osm zachránců dětí, nese na ramenou do moře osleplého druha za doprovodu jeho banja a zpívají blues. Na břehu dřímá Gorbovskij, mlčky sedí hrůzou zešedivělá učitelka Táňa, kterou chtěl Robert zachránit místo dětí, a čekají na smrt, která se neúprosně blíží od pólů. Je toto dílo Strugackých pesimistické? Nikoliv! Ani v budoucnosti se lidstvo nebude moci vždy vyhnout nečekaným katastrofám. Tragický konec hrdinů je vyvážen morální silou, kterou každý po svém, každý jinak projevuje. Tato morální síla nám dává právo nazvat novelu „optimistickou tragédií“.

Již knihami svého prvního období vstupují Strugačtí do polemiky s Ivanem Jefremovem co do pojetí lidí budoucnosti a také co do možností případných kontaktů s jinými civilizacemi. Biolog a paleontolog Jefremov byl přesvědčen, že život ve vesmíru se musí ubírat ke konečnému cíli, totiž k vytvoření myslících bytostí, přibližně stejnými cestami. Proto si představoval, že v podstatě musí být představitelé jiných kosmických civilizací v zásadních rysech podobní lidem. Projevilo se to jak v jeho novele *Cor serpentis*, v knize *Hvězdné koráby* a také v *Mlhovině v Andromedě*. Lidi budoucí společnosti si představoval jako harmonicky vyvinuté osobnosti, u nichž fyzické i duševní síly jsou v dokonalém souladu. Odtud také vyplývala jistá

suchost a neživotnost jeho postav s vymyšlenými jmény Mven Mas, Veda Kong a další. Hrdinové Strugackých jsou vždy podobní našim současníkům: jsou možná tvrdší, možná statečnější, důvtipnější a vzdělanější, ale vždy jsou to lidé s nejednoduchými povahami, jimž rozpory lidské psychy nejsou cizí (aspoň v rozměrech, které dovoluje žánr vědeckofantastické literatury). Jejich mužnost podtrhují autoři někdy až příliš drsným jazykem a jejich technickou vzdělanost mnohdy zneužíváním technických a vědeckých (někdy jen kvazitechnických a kvazivědeckých) termínů, které zejména v prvních jejich dílech někdy tak zatěžovaly text, že se stával místy pro čtenáře zašifrovaným.

S Jefremovovým pojetím možností vývoje jiných rozumných bytostí Strugačtí nepolemizovali sami. Také Polák Stanislaw Lem byl jiného přesvědčení než Jefremov, když psal svou *Solaris*. Na planetě Solaris se vyvinul rozum v podobě myslícího moře, které pokrývá celou planetu. Strugačtí rovněž nepřijali Jefremovovu optimistickou teorii. Je možno říci, že následující řada jejich románů a novel se stále znovu vrací k problému možných kontaktů z nejrůznějších aspektů.

Tak novela *Pokus o útěk* a román *Je těžké být bohem* mají podobný základní problém. I když zde Strugačtí, tentokrát bez polemiky s Jefremovem, předpokládají, že jiné civilizace budou složeny z bytostí podobných lidem, dovozují, že kontakt mezi nimi bude těžko uskutečnitelný pro přílišné rozdíly ve vývoji a v myšlení, v morálních zásadách i ve společenském zřízení.

Fabule románu *Je těžké být bohem* je, jako ostatně u Strugackých vždy, důmyslně konstruována. Román má rámeček, v němž se na začátku seznamujeme s hrdiny, ještě jinochy, v bezstarostné hře na Zemi. Pak nás autoři bezprostředně uvádějí doprostřed dějů na daleké planetě Arkanar, kde je společnost ve stadiu raného feudalismu, v němž se ale projevují rysy fašistické krutosti. Potom následuje doslov, ze kterého poznáváme dlouho po událostech na Arkanaru totožnost hrdinů z úvodu s hrdiny arkanarských dějů. Skupina historiků ze Země totiž v daleké budoucnosti studuje společenské zřízení Arkanaru tak, že žijí nepoznání mezi Arkanarci jako rovnocenní členové. Nemají však právo zasahovat do běhu událostí, pouze o nich referovat na

Zemi. Rumata (on je také historik Anton) se však cítí být do událostí stále více vtahován, jeho city se vzpírají rozumové úvaze, nemůže s neúčastí hodnou boha, za kterého je Arkanarci pokládán, hledět na bezpráví a kvůli arkanarských vládců, ztrácí svou božskou chladnokrevnost a zasahuje zbraní. Tím způsobí krveprolití, které Země neodpouští. Vývoj arkanarské společnosti jde dál stejnou, jen ještě obtížnější cestou.

Autoři zde vyslovují myšlenku, že samotný rozum a logická úvaha nestačí, že se musí vždy počítat s lidským faktorem, s city průzkumníků, jinak i hluboce humánní zásady se mohou v určitých situacích stát nelidskými. Avšak je tu i podobenství, které nám připomíná, jak bylo mnohokrát se strany tzv. civilizovaných národů zasahováno do vývoje národů koloniálních (v Asii, v Africe) a jaké následky to pro tyto národy mělo. Autoři otevřeně kladou otázku: bude mít lidstvo právo zasahovat do chodu historie případných civilizací, se kterými se v budoucnu možná setká, i kdyby chtělo jen přispět svými zkušenostmi k rychlejšímu vývoji směrem k dokonalejšímu společenskému zřízení? Strugačtí dávají jasně najevo, že nikoliv, nemá-li se zásah obrátit proti této společnosti.

K podobnému problému se vrací ještě jednou v pozdější novele *Chlapík z pekla*. Vědci odnesou z planety, která je na úrovni raného středověku zmítána surovými válkami, zraněného mladého vojáka. Vyléčí jej, vychovávají jej, aby s jeho pomocí mohli působit na společnost, ke které patří. Pokus se však nezdaří — vír válek mládence strhne znovu, jen se od ostatních liší tím, že aspoň občas dovede projevít soucit.

Řada dalších knih bratří Strugackých se stále znovu vrací k možností kontaktů lidstva s jinými nepozemskými civilizacemi. Autoři přemýšlejí, jaké formy by takový kontakt mohl mít, neboť představy o jásavém uvítání našich kosmických bratří, jak jsme se s nimi setkávali ve vědecké fantastice padesátých let, připadají dnes i naivnímu čtenáři poněkud směšné. V *Hotelu u mrtvého alpinisty* řeší autoři tento námět formou detektivního románu. Roboti, podobní lidem, vyslaní k nám jinou civilizací, jsou tak dokonalí, že když pro nedostatek energie, kterou jsou poháněni, upadají do nehybného stavu, jsou

pokládání za zavražděné. Na tom je založena vtipná zápletka, známá i z filmového zpracování.

Jiná možnost je přesvědčivě ztvárněna v novele *Chlapec*. Děj je situován na planetu, která je podle průzkumů zcela neobydlena. Lidstvo na ni chce přesídlit „Pantiáncé“, kterým hrozí katastrofa. Hrdiny příběhu jsou čtyři průzkumníci. Ti najdou na planetě starou kosmickou loď, v níž jsou dva mrtví kosmonaute, manželé. V lodi se najdou stopy po tom, že tito dva lidé měli dítě. Jeho mrtvola však v lodi není. Brzy se průzkumníci za podivných okolností setkávají s bytostí, která je a není zcela podobná člověku. Je to ono ztracené dítě, nyní asi jedenáctileté. Rozhovory s chlapcem, velmi obtížné, přivedou průzkumníky k přesvědčení, že na planetě je jiný rozumný život, že neznámé bytosti zachránily a vychovávaly dítě podle svých možností. Chlapce to táhne k lidem, avšak civilizace aborigenů si jej chce uchovat pro sebe. Chlapec o jiných bytostech nemá ani tušení, domnívá se, že je sám.

Zbytky jeho lidských vlastností a vlastnosti nabyté životem na planetě jsou v příkrém rozporu, který mu nyní působí duševní i fyzické utrpení.

Jako vždy u Strugackých, i zde zní etická otázka: má lidstvo právo využít výjimečné situace, která se z miliard možností naskytne jen jednou, že mezi do sebe uzavřenou a nepochopitelnou civilizací planety a lidmi souhrou náhod existuje prostředník? Mají lidé právo nebrat ohled na jeho osud, porušit jeho dosavadní klidný život a přinést jej v oběť lidskému poznání, aniž by on mohl k tomu říci své ano nebo ne? Strugačtí nechávají otázku otevřenou.

Další možnost kontaktu, kde k dorozumění nedošlo a nedojde, naznačují v tomto románě *Piknik u cesty*. Bylo by také možné, že jiná civilizace, která se zastavila na naší planetě a zanechala tu po sobě zbytky, tak jako je po sobě nechávají náhodní turisté na okraji silnice, kde se zastavili a poobědvali, by zase odletěla, aniž by si nás všimla? To, co zde civilizace, která byla zřejmě na vyšší úrovni, pohodila, jsou pro lidstvo záhadné věci s nečekanými účinky. Co by z takové situace mohlo vzniknout, o tom hovoří tato kniha s vynalézavostí a fantazií hodnou zkušených autorů, pro něž ovšem je vždy základním zkoumáním lidských mravních hodnot.

K problematice kontaktů se autoři vracejí i v dosud u nás nepřeložených románech *Obydlený ostrov* a *Brouk v mraveništi*. Používají v nich opět již vyzkoušené metody „návratu ke známým hrdinům“. V *Obydleném ostrově* se děj odehrává na planetě Sarakš, která se ocitá vinou fašistické junty na hranici katastrofy. Svědky událostí jsou průzkumníci Maxim Kammerer a Rudolf Sikorski. Znovu se s nimi setkáváme v zatím poslední knize obou autorů, v *Broukovi v mraveništi*. Maxim, který na Sarakši málem podnítl nepromyšlenou revoluci, je nyní již zkušeným pracovníkem Komise celoplanetární kontroly v budoucí komunistické společnosti na Zemi. Jeho představěným je Sikorski. Maxim dostává těžký úkol rozluštit tajemství osobnosti jistého Lva Abalkina, který, jak se později ukáže, byl vypěstován ze zárodku, který zanechala na Zemi záhadná supercivilizace Poutníků. Toto „podvržené dítě“ — Abalkin, aniž sám něco tuší, má zasahovat do života lidí a plnit neznámé úkoly, nejspíše nebezpečné. Kniha má tvar psychologické detektivní zápletky, důkladně promyšlené a strhující čtenáře. Byla jako první sovětské dílo vyznamenána cenou Aelita, ustavenou Svazem spisovatelů RSFSR. Autoři v ní řeší komplex dalších problémů, již známých z jejich díla, i nových: Může zásah do chodu historie společnosti přinést užitek, nebo spíše nenapravitelné škody? Jaké potíže mohou vzniknout z prvních pokusů o dorozumění s jiným Rozumem? Jaká je odpovědnost vědců za neprovedené pokusy a nepromyšlené zásahy, které mohou vyvolat řetězové reakce negativních jevů? Má věda právo zveřejňovat všechny výsledky bádání, určitých vědeckých tajemství?

Toto vše, spletené do umné fabule, vede čtenáře opět k myšlenkám o charakteru skutečné humanity, skutečného prospěchu pro veškeré lidstvo.

Omezili jsme se v našem výkladu na díla převážnou většinou u nás již přeložená. Rejstřík obou autorů však je rozmanitý a bohatý. Vyzkoušeli své pero i v oblasti satiry, ani humor jim není cizí, což dokazují pasáže, hlavně však dialogy v mnohých jejich knihách. Tak například oblíbených námětů z oblasti kybernetiky rovněž využili právě s humorným cílem. Ve sborníku *Napříč nekonečnem* (1963) vyšla česky jejich povídka *Veliký KRI* o tom, jak mladý vědec vložil do myslícího stroje záměrně nesmyslný úkol: sestrojil ocelového

berana o sedmi nohách. Chce vědět, co stroj udělá. Ten přes svou dokonalost se stále snaží vyhovět programu, a tak „vyhřátou savanou táhne armáda mechanických nedochůdčat, aby se vzdala ryšavému intelektuálnímu pirátovi“. Je to humorná odpověď na otázku mnohokrát ve vědeckofantastické literatuře omílanou, zda ovládne stroj člověka nebo člověk stroj.

Velmi populární je i jejich kniha *Pondělí začíná v sobotu*. Autoři tu s pichlavým humorem a zároveň se zdánlivou seriózností líčí vědecký ústav N.I.I.Č.A.VO (čti „ničevo“), tj. Naučno issledovateľskij institut čarodějstva i volšebstva, což znamená vědeckovýzkumný ústav pro zkoumání čarodějnictví a kouzelnictví. Zkoumají se tam vědeckými metodami takové jevy, jako Baba Jaga, kouzelný koberec, Kostěj Nesmrtelný atd. Je to opět svérázná satira do vlastních řad; vysmívají se častému využívání pohádkových motivů v současné vědeckofantastické literatuře, zejména západní.

Bratři Strugačtí jsou dnes nepochybně nejvýznamnějšími představiteli sovětské vědeckofantastické literatury a získali si uznání po celém světě, o čemž svědčí překlady jejich knih již do desítek jazyků.

Miroslava Genčiová

Bratři Strugačtí — Arkadij Natanovič a Boris Natanovič, naroz. 28.8.1925 a 75. 4.1933

Arkadij Strugackij absolvoval Vojenský institut jazyků v Moskvě 1949. Později pracoval jako redaktor. Boris Strugackij absolvoval fakultu mechaniky a matematiky na univerzitě v Leningradě 1955. Nyní jsou oba profesionálními spisovateli.

Publikovat začali v roce 1957. Jejich první knihy Strana bagrových tuč, 1959 (č. Planeta nachových mračen, 1962), Puť na Amaltěju, 1960 (č. ve sborníku Druhé povídky z vesmíru Cesta na Amalteu, 1962) a sbírka povídek Šest špiček, 1960 (č. titulní povídka Šest zápaků ve sb. Povídky z vesmíru, 1961) se zabývají tematikou kosmických letů a perspektivami vědeckého a technického pokroku. Přes tradičnost námětů se již projevuje jejich snaha o individualizaci charakterů, o věrohodnost a humorné pojetí. V r. 1962 píše román Stažory (č. Tachmasib letí k Saturnu, 1965), kde již je znatelný příklon k vědeckofantastické literatuře sociální. Sbírkou povídek Vozvraščeniye, 1962 (Návrat) a novela Daljokaja raduga, 1963 ve sb. Doroga v sto parsekov (č. Ničivá vlna, 1965) se řadí k žánru utopie. Novela Popytka k begstvu, 1962 (Pokus o útěk) a román Trudno byt' bogom, 1964 (č. Je těžké být bohem, 1973) si kladou otázku, zda je možné zasahovat do vývoje jiné civilizace. Román Chiščnyje vešči veka, 1965 (Dravé věci století) pranýřuje možnost vývoje lidstva ke spotřebitelské měšťácké společnosti. Groteskní satirický román Ponědělnik načinajetsja v subbotu, 1965 (č. Pondělí začíná v sobotu, 1983) a jeho volné pokračování Skazka o Trojke, 1968 (Pohádka o Trojce) si tropí šprýmy z nesprávných cest ve výzkumu a zábavnou formou se vysmívá i některým postupům ve vědeckofantastické literatuře. Knihy Ulitka na skloně, 1966-1968 (č. Les, 1983) a Vtoroje našestvije Marsijan, 1967 (Druhý útok Marťanů) jsou sociálně filozofickými alegoriemi možných cest vývoje lidstva. Další skupina děl bratří Strugackých si v různých obměnách klade otázku o možném kontaktu a prvním setkání kosmických civilizací s lidstvem. V knize Otěl u pogibšego alpinista, 1970 (č. Hotel u mrtvého alpinisty, 1972) ji řeší formou detektivky; Piknik na obočině, 1972 (č. Piknik u cesty, 1974) jako

dobrodružný román se sociálním podtextem; v novele Malyš, 1973 (Chlapec) jako sociálně-psychologickou studii. K problematice možného zásahu do vývoje civilizace a jeho následků se autoři vracejí v knihách Obitajemyj ostrov, 1971 (Obydlený ostrov) a Paren iz preispodněj, 1976 (č. Chlapík z pekla). Poslední jejich román Žuk v muravejnikе (Brouk v mraveništi), 1982 ve sb. Belyj kameň Erdeli, řeší tento problém jako psychologickou detektivní novelu.

ARKADIJ STRUGACKIJ
BORIS STRUGACKIJ

MF EDICE MÁJ

Z ruského originálu Piknik na obočině vydaného v časopise Avrora v Leningradě roku 1972 přeložila Marie Uhlířová. Doslov a poznámku o autorech napsala Miroslava Genčiová. Ilustroval Jiří Jirka. Přebal s použitím kresby Jiřího Jirky, vazbu a grafickou úpravu navrhl Václav Kučera

Vydala Mladá fronta, nakladatelství ÚV SSM, jako svou 4682. publikaci. Edice Máj, svazek 450. Edici řídí Tomáš Kybal. Odpovědná redaktorka Zdenka Koutenská. Výtvarný redaktor Jiří Svoboda.

Technická redaktorka Jana Vysoká.

Vytiskl Mír, novinářské závody, n. p., závod 3, Opletalova 3, Praha 1. 8,43 AA. 10,29 VA.

Náklad 83 000 výtisků. 144 stran. 604/22/85.6

Vydání 2. Praha 1985.

23-023-85 13/34

Cena brožovaného výtisku 14,84 Kčs

Cena vázaného výtisku 20 Kčs

Digitalizované

2001

Jossarian

[RoboVa stránka o knihách](http://sweb.cz/robov.knihy/) <http://sweb.cz/robov.knihy/>

[Mirror tejto stránky](http://www.robov.knihy.szm.sk/) <http://www.robov.knihy.szm.sk/>

[Email](mailto:robov.knihy@seznam.cz) robov.knihy@seznam.cz